

A U R O R A.

(Ö t ö d i k é v .)

N A G Y M E L T O S A G U
K O R O M P A I

GRÓF BRUNSVIK JÓZSEF

MAGYARORSZÁG' BÍRÁJA'

HITVESÉNEK

SZÜLETETT

KESSELŐKÖI

MAJTHÉNYI ANNA MARIA

ASSZONYNAK, CSILLAG - KERESZTES, ÉS

CS. KIR. PALOTA-DÁMÁNAK

Ö E X C E L L E N C Z I Á J Á N A K

mély tisztelettel

ARPAD EMELTETESE.

Nézz Árpádra, magyar, ki hazát állíta nemednek
Nézd, 's tiszteld képét Álmos' fejedelmi fiának.
őt magas Ung' mezején véroütó férfiak, és bölc
Hadvezetők szabadon választván harczos nrokká
Bátor örömríadás közepett paizsokra emelték.
Mint kel erős viharok' tetején a' sziklai nagy sas,
Úgy akié a' fejedelmi fiú országos erőben
Párducza lebbenvén , év kardja az égre ragyogván
'S a' mint lelkében végig pillanta temérdek
Hunnia' térségén, láng lett egyszerre szeméből,
És rettentőbben rezegett buzogánya kezében. —
Úgy lön, mint érzé. Tisza' boldog partjait, és a
Nagy Duna mellékét ellepték gyenge fiákkal
'S hókebelü deli hölgyekkel diadalmas apáink,
'S a' bús csendbe merült országok' pusztá határit
Napkelet' ifjainak dobogó paripái tiporták.

Vörösmarty.

D A L I A S J A T E K O K
Árpád üdejéből.

A' fejedelmi vezér, daliás játékra parancsot
(Ünneplő és ősi szokás a' régi Magyaránál O
Hirdete. A' bajnagy Várkony dolgához azonnal
Kezd. Legelőbb bajhelyre való tért néze ki. Hossza
Tön nyolczszáz könyököt kiszabottan, széle negyed
rész.

Karfákkal foglalta körül. Bemenetre veröcze 1.)
Szolgált, egy lovagot szorosán melly általereszthet.
Oldalrul magas alkotmányt leboríta bíborral
Árpádnak 's a' többi Magyar írendü vitéznek.
A'rézkürtösöket, (négyszer négy számra,) belülrül
Helyheztette külön mind a' négy szögre. „Paran-
csolly,
(Ez valamint meglön,) mondá, Fejedelmi vezérem!
Milly játékot adatsz, 's mi jutalmat tész ki? hogy
értsük.

„Hárma közül ki sebes futamatban gyöztös: az első,
így Árpád; hétrétü paizst tarkáztat arannyal

Nyer tölem, még mellyet ezig fel nem köte senki.
Második, a' győzött ki közeik nyomkodgya: kezembül
Vesz kelevészt ; kirakott szárút , lobogója vasának 2.
Himvarrás: az utolsónak nincs semmi jutalma.”
Várkony szollá: „vitéz ifjak! kifutásban az első
Lészen, nyer hétrétü paizst tarkáztat arannyal;
Második, a' ki közelb halad a' győzőhöz: Urunktul
Vesz kelevészt: az utolsónak nincs semmi jutalma ,
így Árpád szavait Várkony viszonzta. Kipördül
Erre Belér, Balog, és Zombor, szép ifjak ; az élet
Még gyönyörű koracsának az ifjai, 's mások 5.)
Sok közül. A' bajnagy csak az első hármat ereszté
Pályafutásra az általutat gátolta verőczen.
A' négyszögre kitett négy négy rézkürtös azonnal
A' virgoncz fiaikat négyszer harsogva köszönté.
(Kezdetet a' képzett viadal mindenkor ezen vett,
's végit is a harsány szerszámok hangja jelenté.)
„ Senki hamissággal társát megelőzni ne merje ;
így szólít a' bajnagy; futamó társának elejbe.
Tőle ki hátra maradna talán, és érzi fogyását:
Tartsa meg a' törvényt, 's lábkanosot senki ne vessen.
A' ki ravasz csellel forgódik: nem diadalmas,
A' futamás mezején ámbátor győzne különben.
Kardgyaikat leövedzették, 's bársonyra ezüstös

Mínthogy Tétke kívül történt, ez esetre ne ártson:
Olyors futamásáért ez aczél tört nyerje jutalmul ;
Szép mü; szála habos, kirakott marokiára kövekkel; 4)
Zombornak kelevészenél értéke sem aisóbb.

E' nem vártt jutalom kedvét meghozta Balognak.

Várkony előlépett ismét; „Fejedelmi vezérem!
Milly játékot adatsz ezután ? így szollá; parancsolly ,
„ Három közt az arány-kerecseny ki leejti nyílával : 5.)

Parduczbőr-kaczagány aranyos boglárra jutalma.
Második, a' röpülői noha veszszeje vétte, de még is
Jól közelit hozzá: kéziij az jándoka , 's nyíllal
Telve tegez. Tőlem jutalom nincs többre kitéve.
így szállott Árpád, 's Várkony viszonzta parancsát.

Erre: mikínt a' tengeri ár kinyomatva szelektül
Dönti vizét,' s lebegő habokon habok omlanak által:
Ügy tódultak elé, hallvák Árpádot, az ifjak.
Csak Bököny, és Ompold, és Beszter voltak eresztve
Átala Várkonynak nyíllal késértetni szerencsét.

Burcsa kalitkában készen kiröpíteni tartá
Három tollasait, 's felvontt íjjakkal az ifjak
A jeladást várták Várkony túl. „Beszter az első ,
így szólít a bajnagy; kerecsenyt neki Burcsa röpíts
ki“

Csattogtatta szabad szárnyát a' tollas örülvén,
Hogy rabsága kitelt, 's eredeti vergődni magasra;
Veszseje nem késett Beszternek utánna röpnüli
Mint az egek villámja. Csekély sérelmet alig vett
A' fenn kóválygó; de közel lelhetne nyakához
A' nyilhegy, valamint zavaros forgása mutatta, ,
Mert a' büszke madár kévésig vaktába kanyargott,
's már hitték, leesik , de sebetlen léve, tovább kelt.
fürgé Bököny követé Besztert, kinek int vala

Várkony.

's ismét más vadat a' madarak fogiára bocsát ki.
Már idegét megvonta Bököny, 's szemarányra kereste
A' felszállt 's evező madarat két szárnya hajóján ,
's mint az üdőt érző varjak röptében ögyelgőt.
Erre Bököny kiszalasztya nyilát. Minden szem utánna
A lebegő tárgynak lesvén mint szállna , lövellik.
Hallá a' sipogást ki közelb állt; látni lehetlen
A' sebesen járó veszszőt ismértelen uttyán.
Hirtelen a' kerecseny veszté röptének arányát,
's szállani kezdé alá; de hamar félintig erőre
Vergődvén, próbálta magát szárnyával emelni;
's mint ki csak álmában röpnüli, a' nyomorult vad is
úgy volt;
A' tértül távulbra rogyott, nem földre: vitézek

Fogták fel kaczagás közben bal szárnyaszegetten.
Most a' rend Ompoldra került. Még ő vala hátra
Harmadik a' nyilazó társak közül. A' szemek ötet
Vették a' figyelem tárgyául. Lépe kevélyen
Eggy lábnyommal előbb, 's válláruul kapva az ívet,
Mint ki nem is látná a' már szárnyának urává
Lett vadat, ujjáival húrját pöndíti az íjnek.
Árpád és Várkony boszszonkodik ; a' sokaság is
Szidgya az elkésett nyilhajtót telve haraggal.
A' suhogó veszző kifeszült a' vastag idegrül,
's mintha nem illetné ötet, megfordula Ompold,
A' büszkén nyilazó ifjú, 's komor arcza sötétlett.
így Ompold. A' tábori nép egyszerre kiáltya:
„ Győzött ; a' kerecsenyt a' nyillal látva leszállni:
A' nyil horga bögyét mivel általfurta, 's kiállott.
„ Jösztetek, a' Fejedelm mondá, elvenni jutalmat.
Ompold a' kaczagányt , méltó , kit véle ruházzak.”
Árpádhoz járult a' győző: „parduczod, így szólít,
Másnak adasd: Ompoldnak elég hogy győzhetebaj-
ban.”
„Ennyinem áll rajtad te kevély! a' parducz arannyal
Boglározva tied , feleie neki zordonon Árpád ,
Nem már, hogy diadalmas léel, hanem ellene duzzadt,
's makrancz kényednek , 's bünhödgyél általam első

Kit fejedelmi szavam kárhoztat.” — Telve nyilakkal
A’ tegez és a’ csontkézíjj Bökonyé leve. Beszter
Félreszegett nyakkal ‘s szégyenbe borulva kivánszorg,
‘s újjá üczamlását okozá, hogy vétte nyilával.

„Bántalmazd Uramne legyen, széli ujj olag Ompold
Hogy vonakodni talált szolgál elvenni kezedbül
Gazdag ajándékok bajdij nem serkeget engem
Vetni nyilat, ki gyerek koracsomtul kezdve hibázni
Kern tudtam. Böcsület vonzott ide, ‘s nemzeti vágyás,
Fényes ajándéknál melly hős tettekre hevitobb.”

„Büszke legény te! dücsoséged hát vesztés-e azzal
Hogy megajándékoz Fejedelmed? mond viszon Árpád;
És ha csak ingyen vész adományt, meg kell-e utál-
nod?”

Ompold szólla megint: „Fejedelmi kívés érdemem
abban,

Eggy nyomorult madarat nyállal hogy elejteni tud-
tam :

Mennem ajándokodért nehezebb viadalra paran-
csolly.”

Ilyen ajánlással kérésé kérlelni haragját

Bántódott fejedelmének most a’ heves ifjonca.

„Jól !” feleie Árpád; ‘s Várkonyt intette közelbre.
Ott terem a bajnagy „Kettős bajt két gyalog állyon

Mellyvasban kiki, és képpel; kar jókra paizst is 6.)
Fűzzenek a -vívók. A' győző.vértet aczélbul, 7.)
Köldöke mellynek arany,' s bögyözött karimája ha-
sonló ,

Nyerjen; az ellenfél bozogányt-, ” így szóll vala

Árpád,

És Várkony fejedelmének hirdette parancsát.

Minden megmozdult Ompoldot is égeti a' vágy;

„Vértemet adsza gyerek! szóllíttya keményen
apródgyát. 8.)

‘s a’ képet. (Fegyverderekat mindenha viselt volt)

„A' ki velem mérkezni akarmondotta kevélyen,

E' viadal helyen, adgya jelét.” Lón erre tolyongás

Rendkívül, a' szabadon behatást elzárta yeröczén.

Menydörög a' sokaság: „nincs hát több bajnok ez

eggynél

A magyar ifjak közt ? hát csak neki kelt-e fel a' nap,

Hogy maga hányakodik, ‘s tömlökínt fűjj a pofáját ‘.)

Nincs-e, ki a magahitt hegykét lealázza ?“ kiáltá.

„Nyisd be veröczédet bajnagya! már túrni lehetlen,

Ennyi derék daliát egygy ebnek hogy foga marjon.

Több zavaros szóbul csak ezek váltak ki jelesben

„Harczra ki! ssembe kelek kettővel Tőletek Ompold

Nem retteg. Meglássuk, az eb tud-e marni fogával ?

Szóll emez. A' robaj erre dühösb kezd lenni, 's közel
volt

Hogy kívül a' mérgedt fiatalság rántana kardot.
Ezt mikor a' Fejedelm látá, mond: „csöndre legények
A' viadal téren hősnek zavarogni nem illik ,
És ott, hol vagyok én, akarom kiki rendre vigyázzon.
Csak Keled állyon elő Ompolddal bajra kiszállni.”

Nem magas, és karcsú vala testállása Kelednek ;
Arcza vidám. Csak alig látszott pölyhözdeni álla.
Nemzetsége jeles. Származtát vette Babolcsnak
Agából, ki Csabát követé a' mostoha sorsban.
„Kettőrül szónál? Keled így, Ompoldra meresztvén
Sasszemeit; meglásd, ne legyen magam ellened annyi.
Harezra ki most képpel! nyelved pörögése banyákat,
És nem férfit ijeszt.“ —Ompold mozdultalan állott
Hajló újjai közit pörgetvén a' sima képszárt.

A' bajtér közepén szemarány tt Árpáddal, oszolvák
Egymástul, 's paizsát megcsapván mindenik : első
Barna Keled képét Ompold mellére feszíté ;
Ez pedig ellene vetve paizst kikeríti csapását.
A' kölykes medvét alamában hogyha találná
Bántani, szikrázóbb szemeket nem vetne szemedbe,
Mint Ompold Keledébe vetett; 's állának áránzá
A' ragyogó fegyver sudarát, tékozlani lelkét

Szándékos. Keled észre vévé, 's fêlszakra sudamlik
A neki mérttharagos sujtásnak elôle, 's híjába
Lön az erő, 's lábán csak alig tartózkodik Ompold.
Nem késett amaz a' lebukót meglepni, 's nyakának
Hajtá a' hegyezett képet, de ez is mellette csapott el
A keresett tárgynak, 's csak kis sebet ejte sisakján.
Mind inkább inkább a' méreg kezde lobogni
A' baj társokban. Tajtéktul habzik az ajka
A' rá vágy ónak, ki kevesbet tarta Keledről;
És valahol volt szikra erő eloszolva csikorgó
Tagjaiban, mind azt gyűjtötte kezének erébe.
A' képet ragadá ismét, és hátrafesztívén
Job lábát, Keled arcza közé intézte dőfését,
Mintha üdös tölgyet gyökeréből dönteni volna
Szándoka, olly iszonyú, olly bőszyűl tt né kihatással.
Ellene csapja ugyan paizsát a' mérges ütésnek,
És felfogja Keled: de hanyatlik sarka kevesleg,
's ballyának sincs haszna, mivel vala vértye keresztül
Fúrva, 's belé ragadott Ompoldnak képe kitüzitig.
így néztek szemközt. De Keled szabadíttya kezéről
A' roncsoltt yértet szaporán, 's rajt hagyja fityegni
A' képen, 's ez súllyá miatt akadék leve inkább
Mint fegyver' s mikor ezt látá, melly éré szegezte
A' vasat Ompoldnak, mellyet ki nem üthete paizsa.

Meghajul a' képvas; derekán elpattanik .a' szár;
Veszti merőn álltát Keled,és esik arcza! ütődött
Baj társára egész nehezével fegyvere fosztva,
's dönti hanyatt a' fennhejazé Ompoidot., utánna,
És azon egy nyomban maga is testére szakadván.
Most Keled, (ám ki vagyon feliül, sokszorta hatai-
masb)

A' kiterülthabevőtgyomrozza. F esze lg amaz a térd
Dolgos terhe alatt,' s gőzölgő mérget okádik,
's forral ezer boszszút, ha Leend erejének urává,
Ellene társának: de süket harcztársa ezekre,
öklivel a' feküvöt tágítás nélkül agyallya.
(Sokszor már így lett a' játék végre halálos.)
Árpád, a' feje de lm, ezeket hogy látta: „legények!
Vállyatok egy mástul , mondá Kiki nyerje jutalmát;
És akarom, viadaltoknak hogy vége szakadgyon.“
Felkeltek. Kaezagás támadt minden felül, Ompold ,
A' dagadd lelkü hogy meg lön győzve Keledtül,
A' kire ő csak imént ajakit pittyesztve hunyorgott.
Kezdene még örömet ujjabb viadalba ; dühében
A' képvasba akadt vértet kiszakasztva 's szidalmat,
És ezer átkot zúgg, 's ropogással rajta tipródik,
És fogait csikoríttya , de elhalgatnia kellett,
Mert Várkony haragos nézéssel vága szemébe.

Elfordult az epétfőző. A' másod ajándék
Néki csekély, ki megérdemlő, dörmögte, az elsőt;
És elment. Árpád kívésé a' tette megindult
Aztán: „csak játék,” monda, ‘s mosolyodva Keledhez;
?„Neszsze fiú ,a’ vért’ s bozogány. Most mindenik
illeti

Egyike mint győzöt: tetszésem hozza, hogy adgyam
A' bozogányt :” ‘s örömét a' nép tapsolva jelenté
Várkony előlépett ismét: „Fejedelmi vezérem!
Milly játékot adatsz ezután? így szólla; paran-
csolly.

„Két lovag egymásközt kelevészszel; ketteje karddal
Víjjanak. A' győzők paripát kiki öltözetestül
Tábori készséggel nyernek Kik vesztesek: ékes
Nyerges 16 nélkül, mellyet nem koptata senki.”
így szállott Árpád, ‘s Várkony hirdette parancsát.

A' jelesebb ifjak hallvák Árpádot, az égnek
Villámló tüzekint egymást megelőzni siettek,
‘s mindenik a bajban hogy részes lenne, kiáltá.
Horka, Kusid, Koppány, Becse, Bánk, Csapod, és Be
reg,ésDancs,

És száznál többek magokat viadalra kínálták
A' sokbul négyet szóllítá kikelni csak Árpád
Szinlett harcra, mivel szándéka csak ennyire volt

Horkát és Kusidot: Tuhutumnak szülte az első,
Konté a' másik , karddal. Kelevészre nevezte
Koppányi és Csapodot. Vették származottakat fik is
Régi magas nembül , de magasb bennettek az erkölcs,
, ' S a hadi dolgokban forgottság , ' s évre is ifjak.

A' karimás bajtért Várkony megnyitnya. Beléptet
A' négy bajrakelő, 's vidoron lovagolnak alá fel.
Mindenik örvendett, és tréfát pörgete nyájas
Ajka közül, 's viadalra magát készétgeti nyalkán
Lenget emez kelevészt , az kardgyát méri csapásra,
.Szinte miként cselekedni szokott, mikor ütközik össze
Jelt ad a' Fejedelm. Sebtest vágatnak az ifjú
Bajnokok Árpádnak' száj árul venni parancsot.
„Horka , Kusid karddal , mondá ez, víjjanak elsőké
Pördül az és emez is ragadó lova gömbölyű körmén,
's kardra ki, kardra Kusid bajtárs! így Horka ki-
áltván

Néki ereszti lovát. De Kusid nem mozdula helybül,
És az erős vágást kardfokkal visszavetette.
SarkantyúzzaKusid paripáját, 's ugrata szemközt
Horkának, 's az aczél sullyát már szabta tüzel gö
Képéhez, miüdön Horkának is az vala tellyes
Szándoka, bajtársát szál karddal főbe találni.
Ütközik a' két él; hangzik pönögése az egymást

Marta kemény vasnak. Husidét bevágta derékig
Horkáé, 's csak alig lehetett választani szélyyel.
Mindenik erre habos paripáját vissza feszíti,
És egyet kanyarul, forgatván mindenik új csínt.
Mint az evet, fordult Tuhutum fia fürge lovával,
És kérésé Kusidot nyakszirt a' széles aczéllal
Lelni, mikor pördül Kusid is bal vállra hanyatló
Kardgyával; 's miüdön mindkettő nékihevülve
Öszszecsapott, az arány mellé vágásokat ejtek,
Még is nem foganat nélkül. Markába szakasztá
Horkának Kusid a' kantárt, és szája urává
Lón a' nyalka szügyes. De Kusid sem valla szerencsét,
Mert kardgyát ejtvén Horkának nyergefejéhez,
Elpattant az aczél, 's csonkán fitogáttá kezében
Gyors esze Horkának Kusidot megelőzte. Leugrott,
És mielőtt emez észreuvé, a földre ragadta,
Vélve, hogy a' karddal szabadon vagdalkozik illy-
képp.

Csonka vasát elhajtya Kusid, 's „birakozz velem ,
így szólít,

Hogyha leventánáktartod magad; aszszonyi erkölcs
Fegyvere fosztottat fegyverben harczra noszolni. “
Horka is ejti tehát a' kardot félre , 's hevülten:
núgyse! leventa vagyok, monda; jer bajra akár mint,

Fegyvenefosztottan sem rémul Horka Kasidtul;
's aszszony-e bajtársod, vagy nem ? meglássad ezen
nel. "

Mindenik ölbe szaladt. Társánál Horka erősebb
Testre , letörte amazt fél térdre. Hijába törekszik
Állani lábra megint; erejét bajtársa fogyasztá,
Izmos karjaival valamint csatlotta magához.
Árpád erre: „derék hősök! jól vitatok eddig:
Több nem kell. Akarom, szélyyel hogy oszollyatok,
és ők

Elválvák, kiki ficzkandó paripáját csalta kezéhez.
Lön kaczagás, velek a' eződrők mint tudtak enyelgni
A futózás közben mulató tréfájokat üzvéen,
Koppányi, és Csapodot várták most a' szemek.

Ugrat

Mindenik a' baj tér tisztultt közepére Legelső
Koppány a kelevészt térdéhez rántya, 's lebukván
Nyerge fejére, szökell Csapod ellen: „harczra lei
zajgá ,

Jó Csapod, a' nyergeltt paripát elvinni kívánó!
Meglásd, a jutalomvadnak hátára' nem ülsz ma."
Meghajul erre Csapod, 's a' lónak szinte füléhez
Sztegte szemét; „Csapodot ha legyőzted, mondgya,
beszélge

A' jutalomvadrul; kora, már osztodnod előre
E' vég szó csak alig jöve száján, ütközik a' két
Szál kelevész vasazott testekbe. Csapodnak elugrott
Fegyvere Koppányrul , de emez megemelte hanyattlag
Baj társát , sérelmet azért rajt ejteni még is
Képes nem lehetett. Ujjabb tűz forrad erében
A megemelt hősnek. Nyergéhez fészkelni testét,
És viszi a' kelevészt, hogy Koppányt fúrja keresztül.
A' rohanónak emez menten kitanulta arányát,
És neki hajt szemközt, s testét felszakra csalókan
Illeti nyergében, 's a' szálnak ereszti dőfését
Hóna alá. Csapod arezra bukott. Ballyába szorította
Koppány a' kelevészt , jobbjával hajta sajáttyát,
Mellyel viva, Csapod derekára , de ez sem ügyetlen,
Koppány ét markollya, 's magát megvetve hanyatló
Félben, az ellene nyultt kelevészt rándította. Ve-
sződnek

így ketten. Nem erős társánál egyik is. Elvég ;
Vittok közt kiki a' másét vonzolta magához.

Egy Idsség pörgetve lovat kanyarogtanak. Ujra:
„Harczra kü mondgya Csapod; Koppány is: „harcz-
ra ki, bajnoki

Már mostan vendég kelevésszel mindenik.” Össze
Csaptának a' lovagok. Kéméllés nines az erőben;

Vére fakadtáig baj társát mindenik üzni
Felforrott. Arczok vonatit festette pirosság.
A' magahitt Koppány idegen kelevéssze az első
Lelte Csapod vállát; de daczos paripája ,mi okbul,
Kém tudhatni, fejét felkapta, 's koromhegyen állott,
„így jól!“ mondgya Csapod; 's kelevésszét ölti szü-
gyibe
A' meredek lónak valamennyire kézzel eléré.
Fortyanik a' sebevett; elejét felrántya magasban
's egy pillantat alatt az ülővel farra hanyatlik.
Kém tarthattya magát az eső lovag , öklözi ámbár
Fültövön a' konokot, 's lefelé huzdallya sorénnyét, 1o)
Mint mikor a' lihegő fejszés a' vénkoru tölgyet
A' faevő éllel lábárul földre teríti,
Dül az imént élő szálás terebély fa 's leestét
Hirdeti a' ropogás, 's az egész környéket ijeszti:
így dült el Koppány, Kelevéssze keresztül alatta
A' vérét fogyasztó dögnek pattogva törött el.
Ő pedig, a' bajnok , veszedelmét sejtve szerőhcsés
Hogy job lábafejét kivoná az esésnek előtte,
!És hasa balszárát oda csípte az élte hagyottnak.
Erre szökik Csapod a' lóruul, 's Koppánynak alája
Kyujtya kezét 's a' sérelmest felemelve nagy ügyyel
Átölelő , 's hozzá ezeket szállottá: „derék hős

Hogy győztem, kevesebb örömöm, mint élteden enyhül
Rázkódott lelkem. Komolyon bajtársa felelte:
„Szánakodásoddal megsérteszsz sokkal is inkább,
Mintha hegyes vassal vernél át. Nincs mit örülnöd
Hogy győztél: egyedül paripámnak vétke szerencséd,
Nem te vitézséged.—Nagylelkű! nincs mit örülnöd ,
Hogy vagyok életben: te köszönd hogy megmarad
éltéd,

E' dögnek: nékem nem történt volna halálom,
Ellenem .ámbár volt a bal sors, fegyvered által.
's mit nekem elvesznem, ki enyészto hadra születtem?
Éltének mellyben ha ki kedvez, bajnoki névre
Nem méltó; 's vállára vegyen, jobb, asszonyi köntöst.”
Illy szavakat váltvak Árpádhoz elértenek egygyütt.
Itt Csepel a nyergeltt lovakat nyújtotta Csapodnak ,
És a' kardhajban győztös Horkának. Az ékes
Két nyerget pedig a' vésztők számára kirakta.

Horvci Endre.

- 1.) Verőcze. Régi szó, keskeny bemenet, szoros rés.
- 2.) Kelevész. Régi szó, hosszú dárda, láncsa.
- 3.) Kor ács. A' régiéknél kor helyett fordul elő.
- 4.) Maroklár. Régi szó ; most: markolat.
- 5.) Kerecseny. Ragadozó tollas állat ; sas-fajt.
- 6.) Kép. Régi szó , és annyi, mint hagyító dárda.
- 7.) Vért. Régi szó , középszerű paizst jelent.
- 8.) Apród. Régi szó, fegyverhordozó szolga, vagy inas helyett.
- 9.) Tömlő. Régi szó. Jelent bőr-zsákot, mellybe, midőn felfújták, tejet, vagy vizet tölthettek.
- 10.) Konok. Nem Mostoha, hanem: makacs, nyakas, fejtörő , makranczos, kötekedő.

TITOKTARTAS.

Mondják: Asszonyaink csevegők; pedig él e csak egy,ki
Férje előtt titkot sírba ne vinne vele?.

Zordy.

A' H A Z I - B A R A T .

Békesség lön. Hazánknak a' Franczföldön győzedelmesen harczolt ezredei, önbecsök' méltó érzésén épült szerény büszkeséggel jöttek vissza honjokba, hol őket a' hazafiúság örömmel fogaddd, ' a koszorús homlokú bajnokit nyugalomkarokkal ölelte. N város' érdemes lakóji is fényes ünneppel tisztelék-meg, a' falaik közzé, mint békeszállásra bételepedett, gyalog ezredet Mind a' tiszti kar, mind a' legénység több ízben tapasztald a polgárok' szívességét.

Ezen ezredben szolgált Ormy Sándor is, B Apát' testvérének már gyermek - korban árván hagyott fija; szelíd, nemes lelkű ifjú, 's azon köz vélemény ellen is , hogy a' katonai sors az életre nézve külöködik a' haza' többi polgáriétől , 's tulajdon hajlandóságot és erkölcsöket teremtt a a' páros élet' kelleraeit nem tapasztalhatván , a' szerelem' szabad kényében 's függetlenségében vadász elégtételt ; 's különben már rendeltetése miatt is állandóan sehol sem marad-

ván, az állhatatosságot épen nem is isméri, s a' jövendőt csak a' halál' sötét szőnyegével el látván borítva, nem sokat reményi, a' jelent használja, 's a' szerencse' kedvezéseit tűz-erővei éli. — — Ormy ezen köz vélemény ellen, négy háborús évig tartott távol-létében is, híve maradt Ligeti Málinak, egy öreg ágyánál tartózkodó árva 's elszegényült szüléktől származott leánynak

A' háború' kezdete előtt néhány héttel ismérkedett-meg a' Szűz az akkor katonává lett, 's minden szépet és kellemest láng-kebellel ölelő fiatal Ormyval; ki a' jól nevelt leány nyájas, lelkes társaságában csak hamar sejdíté az útát, mellyen a' katona is érzékeny ember,' s erkÖles-tisztelő maradhat; a' Szűznek tiszta szerelme őt korán megóttá minden csínytói, 's rossz következésü hibás lépéstől. Nem sokára Ormyt véres kötelessége a' halál' mezejére hitta hűséget Ígérve, ferjfiasszívvel fejlett-ki könnyben olvadozó kedvese' karjaiból, 's a' fegyver közt meg-Öszült Tiszaváry kapitány' atyai gondviselése alatt tokéletesb mívelődést nyervén, a' csata-síkon is emelte vitéz hírét a' magyarnak. A' legénység' szeretete, az előljárók' 's tiszt - társai' tisztelete még inkább gerjészté benne a' vágyat, jeles tettek által magát kitüntetni, Máliról *meg* nem

feledkezett 's a' halál' halvány szemei előtt is ő volt őrangyala , 's tetteinek jutalmául egyedül annak szerelmét ohajtá.

„ A' halált most legirtóztatóbb képében tanul-
tam ismerni — így irt Ormy első nehéz ütközete
után , az érte reszkető leánynak— a' Mindenható'
véd karja megtartott számodra “ Több illy tar-
talmú levelek nagy vigasztalására szolgáltak Má-
linak , ki ájtatos reménnyel bízván az isteni szent
végzésben, nem félté annyira az ifjú' életét, 's
ez a' nyerhetendő dicsőséggel szerelmét még in-
kább nemesíteni vélvén, a' halált nem irtózta.

Ormy híven tért ismét vissza a' kül-országok'
lég kecsegtetőbb csábításai közzül, 's örömmel
repült volna mingyárt a' tőle néhány tized mér-
földnyire tartózkodó kedveshez , de a' szolgálat'
vas rendszabásai lekötve tárták ; különben is szí-
vét egy érthetetlen előérzés borzongatá, 's fel nem
vidíták az arany béke' kellemei, mellyek társait
csapongó örömekre gerjesztők; inkább nőtt szo-
rongása: midőn atyai barátja, a derék kapitány,
ellankadván sebeitől és sok hadi viszontagságitól,
nyugalomra lépe. Ellojtott keservvel váltak-el
egymástól, minekutána a' tisztos ősz katona.
hosszu tapasztalásiból szedett tanácsokkal oktató,
's a' fiatal azokat hálás szívvel fogadá. „ Én
leszek ezentúl Malid' atyja! ezek voltak lég-

hathatóst vigasztaló búcsúszavai a' megilletődött öregnek. „s az enyém is!“ kiálta Ormy, az ötödöt áldó Tiszaváry karjaiba omolván.

Tiszaváry megtartá szavát; Malit tüstént magához kérte, 's az ángy bízván az öreg emberségében, általengedé a' leányt, ki édes-gyermeki szorgalommal ápolgatá új gyára-atyját, vártan várva kedvese' jöttére.

Ormy hadnagynak kapitánya lön most Báró Blond; mindenki tisztelte ezt, az ezrednél nagy tekintetben álló főtisztet, nem azért, mivel hitvese fiatal 's kellemetes asszony vala, vagy hogy ő jövedelméhez képest vendég-szerető, és vidám társalkodásra mindenkor nyílt házat tartott; hanem: mivel a' Báró valódi bátor katona, jó férj, atya, és testvér, a' köz szeretetet méltán megéraelmé. Ormy nyájas és csendes magaviseletével csak hamar megnyerő új kapitánya' szíves barátságát, 's a' Báróné' kegyességét. Hányszor merőit édes andalgásba, midőn a' boldog férjet a' szép nő' báj ölelgetései közt, a' páros élet' gyönyörűjében látta; képzelteben ő is élte ekkor Máli' hű kebelén a' viszonzlátás' mennyei örömét. Mikor a' négy esztendő, egészséges, víg gyermeket atyja' térdein lovagolni látta: édes érzettel függött ama' szép jövendő, mellyben ő is, mint atya, Máli' gyermekeit ölelgethetni

fogja. Ha látta a' jó testvért, világtalan hűgával olly szelíden 's vigasztalóig bánni: ő is képesnek tartá magát, bár mi nyomorultnak gyámolává lenni; 's így büszkén állván mint házi barát e nemes nemzetség' körében, léte, a' jövendő boldogulásra még szebb irányt nyere. Malihoz irt leveleiben nem győzte a Bárónét dicsérni; erkölcseit, nemes tulajdonait éig emelni, 's az ártatlan Szűz örült ezen barátságának , melly , úgy véle, az indulatos ifjút veszélyes társaságoktól megóvjá hűsége' zálogát levén e' biztos frigyben; örült, 's szívdobogva várta Ígért jövetelét. —

Ormy, a' kapitány' házának mindennapos vendégéből, annak valóságos tagja lett; asztala ott lévén , a' szorgos gazdasszonynak nagy kedvére szolgált : ha vendégét kedvelt étkeivel lepette-meg. A' szép Báróné nélküle ki nem kocsizott, minden sétálásokon Ormv karján jelent-meg, ön tetszésének nem keveset hízelkedvén, ha a' város' nőji a' szép hadnagyot tőle iríglylék; minden multságban leginkább vele tánczolt, éneke lelkesültebben zenge, ha Ormy' szava kísérte; azon színben 's izlésmód szerént öltözött, raellyet Ormy leginkább kedvelt; a' játékszínbe Ormy volt kísérője, egv szóval: elválhatatlan társa a' szép Bárónénak. Már az egész város nyilván, de

különböző ítélettel szóla ezen barátságról; a' kávé-nénikék' pletyka-szövetkezete már szét-törte a' vesszőt a' Báróné' ártatlansága felett, az irigykedő Szépek gúnytréfákkal igyekeztek boszantani az ő képzelt kellemeik iránt mindenkor érzéketlen hadnagyot ; az asszony-nyelvű férfiak hazugságokat koholtak, 's rágalmazva a' Bárónét, a' gyáva férj gyöngeségén edzék fülánkjokat. Ellenben a' józan, de kisebb része a' városnak , egy asszony' barátságát, a' nélkül hogy hűtelen lenne férjéhez, illy kellemes ifjú iránt, természetesnek találta. Ezek közzé tartozott maga a kapitány is; ismérte ő hitvesét, tudta hajlandóságait , minden titkaiban részesült , 's kívánatit elérvén , nem kétkedék őszinteségében, 's így a rágalmazó világ' ellenére nyugalma nem háborodott-fel.

„Talán nem is tudod Izabell! — mond enyelegve egykor a' kapitány hitvesének — talán nem is tudod? hogy téged a' világ Ormy' kedvesének tart?“

„ Minden bizsonnyal férjem is ?“ kérdé viszont a' Báróné,' s nyugodtan férje' szemébe mosolyog.
„ Épen nem — felel ez — sőt nevetem a' világ' hirtelen ítéletét. “

„ De még is — mond borultabban a' Báróné — nem mintha vélném, hogy illy képtelenség

téged valami alacsony gyanúra vezethetne; hanem, ha még is hitvesednek, férjfi méltósággal válhatatlanul öszvekapcsolt, jó híre ez által csonkulna : akkor kötelesség, a' hadnagy' társaságától magamat elvonnom.

„Ez inkább ártana — szól közbe a' Báró — így adnál valóságos színt a' bal vélekedésnek, 's új fegyvert rágalmazóidnak. Én Ormyt szeretem, tisztelem, ő Barátom, 's így maradjunk előbbi frigyünknel. Lelkesedve borúit a' hü feleség szeretett férje' vállaira , fenn érezvén tántoríthatatlanságát. —

A' szerelem óriási erőt nyer ugyan a' hajlandóság' személyes viszonzatában: de a' távolban azt, minden érzés-tenyésztő tárgy gyöngíti, 's egy reméltelen ostrom' ellenállására elégtelenné teszi; így rettent-fel Ormy, egy vétkes indulatot érezvén elgyökeresülni melyében, egy indulatot, mellyel kürtani már sem hatalma, 's csalárd édesgetéseit kedvelvén, már igaz akaratja sem volt.

A' szép asszonnyal lévő gyakor társalkodása, szabad, gyanútalan enyelgése a' barátság' leple alatt, olly szenvedelemmé vált, melly már mostan tőle is szörnyű áldozatot kívánt. Szép jövője egészen elsüllyedt, sötét felleg vonult előbbi boldog látkörére. Egyedül Mali' személyes

jelenléte téríthette volna még az eltévedtet vissza; ő érzé, 's megismerte azt, jobb tehetsége felébredt, 's a' hívhez kiszteté, de a' fegyvergyakorlás' ideje gátolta szándékát — Tiszaváryt kérte azért meg, kívánatja' okát elhallgatván, nehogy ez által a' nyugodt türelemmel jövődjére váró Szűz' csendességét felháborítsa, hogy mennél előbb látogatná-meg, 's Málit is hozná-el magával; de kérelmét, egy illy utat, a' leány' becsületére nézve károsnak lenni ítélő Tiszaváry, megtagadd, szüntelen foglalatoskodást ajánlván képtelen vágyainak csilapítására. Ekként nem lelvén orvoslást, más úton kerese azt.

„Időnkben már a' borostyán nem virít — így irt Apátur bátyjához, kitől minden fogyatkozásban kész segedelmet nyert — rózsa 's myrtusz-koszorúkat kíván borúit homlokom. Eltűntek képzctim' édes szülöttei, el magas vágyaim' fellengző képei! 's még csak a' levegőben tündérkednek, de valóra nem érlelheti alanti létem. A' nyugalom' egyszerű körébe óhajtók lépni , lelkem csak ott várhat szerencsét. Az eke mellett nagyobb gyönyörűséget reményiek, mint feszes sorai közt a' békessegi fegyveres népnek Egy eddig soha nem érzett kívánság más áetet rajzol előmbe, nincs most előttem nagyobb, szebb és felségesebb állapot, mint abból élhetni, a' mit

munkás kezünk a' földmivelés által szerezhethet. Mi sors vár így reám? egy magával tehetetlen előregedés , vagy minden Kedv és házi boldogság nélkül fanyargo örömtelen élet Mire törekszik, kérdem, a serény ifjúság ? mire az érett férjfi-kor? Nemde a' csendes, nyugalmas korosodásra! elérem e azt így én? el é fegyveres oldallal? Nem ! elrettent ez magától minden nyugalmat. Nem lehetek én így soha boldog férj, atya, 's baráti szomszédja polgár-társamnak! " — Több effélét írt a' hevült ifjú, 's kérte az Apátot, megvallván neki Málival fenn álló szövetségét, hogy segítené egy csekély mezei gazdaságra, mellynek szorgalmas művelésében, mint Máli' férje, teljesen boldog leendne. Az Apát kinevet-te, 's egész levelét gyermeki szerelmes eszelő-désnek ítélte, melly ha kipárolog a' felgyúladt főből , ismét elenyészik. Katona lettél, öcsém! — ezt írá vissza bátyja — most annak kell ma-radnod ; ím küldök pénzt s mulassd magad' , 's oszlassd-el helytelen komorságodat

Ormy így katona, 's Blond kapitány' élőbb-bén! házi barátja maradt. Mélyen érzé magára hagyatását, 's egyedül ön erejétől várhata ment-séget. Hasztalan erőlködött indulatja' legyőzhe-tésén, hasztalan hívta emlékébe Máli' szerény alakját minden feltételeit a' mennyet lebájló

sötétkék szemeknek csak fél pillan tata is mogsemmisíté. Ha Blond' házába ritkábban ment, ha vadászaton testi fáradságot, baj társai' víg körében időtöltést, a' nagyobb világ' zavarában mulatságot, tisztí szolgálatában enyhülést reménylett, megcsalódott 's mind ezek sikeretlenné tevék igyekezetét, 's egyedül csömörunkozást szültek- Híjában terjeszté karjait Órangyala felé. — Máli messze volt, hü lelke nem segíthető küzdésit s határtalan vonzódása a' Báróné' kellemeiben kéjledezni, érzékeit elfoglalá, s látván az örvényt tátogni, még sem távozhatott.

A' Báróné' természetében is észrevehető változások történtek: előbbi vidámsága többször komorabb színben jelent-meg, nyugtalanságot érzett magánlélében, fel-felvidúlt Ormy' látásán, elszomorúlt, ha ezt olly társaságban tudá, honnan ő ki volt zárva, 's így magával ellenkezőleg nyugtot nem leheté. A' jó asszony önmagától irtózott, elgondolván e' kétes indulat' bús következéseit, 's férje' szeretetében, önnön szenvedelmé' meggyőzésében, 's leginkább Ormy' szerény viseletében reményle ismét üdülést; de napról napra erősbedő indulattal vonzatott Ormvhoz, és sajnosán tapasztalá: hogy az asszonyi állhatatosságot nem független erő, hanem a' vészkerülés teheti csak erkölccsé; hogy minden ki-

csinységet el kell nékie távoztatni, mért egy bal lépés az igaz útról, messze ragadja; 's hogy sokkal könnyebb a' férjfit külső ridegséggel távoli tgatni, mint tőle közelről óvakodni. Ezen talphitélet mellett akará a' Báróné indulatját zabolázni, 's Ormynak leendő közelgését akadályoztatni.

Ezen mind a' két részről történt változások a' kapitány előtt rejtve nem maradtak. Ormy hidegebb lön a' Báróné' társaságában; ritkán jött a' házhoz, ha az egyedül vala. Az asszony' szokott enyelgése 's előbbi nyájassága is megszűntek. Ormy' szemei félelmesen kerülék a' Báróné' pillantait, 's ha véletlen öszveakadtak is, mind-egyik megrezzent, és elpirult; az asszony ritkán éneklé Ormy' kedves dalait, 's ez épen nem esdeklött utánok; sétálni együtt soha nem mentek. Ormy több napig vadászni járt a' nélkül, hogy a' Báróné kérdést tett volna iránta. Érzé mind ezt a' kapitány, 's nem ritkán komor eszméletekre fakadt; de bizván hitvese' józan erkölcsében, 's barátja' becsületében, 's elgondolván: a' kiejtett legkisebb gyanú is, milly érzékenyen hatna reájok, magát erővel megnyugtató, és — hallgatott.

Így tűnődött a' két szív' lángszerelme; hosszú küzdés által reménylett mindenik mentséget, 's ez áltál az elfojtott láng' kitörését sietteté.

Az éjt sötétjétől senki sem foszthatja meg: ki akadályoztatná-meg az emberi szellemet, hogy időről időre azt valamelly rendetlen ösztön ne homályosítsa ? — A' mértékletes is ember, és pedig eleven erű, meleg vérű ember marad — ki gátolhatja-meg azt, hogy az ér valamelly hirtelen hévtől ne dagadjon-meg, 's a' vér lángra ne gyűljön? Van azonban, még is van isteni erő adva a' léleknek, melly mindenen győzhet, míg magát le nem alázza. Erőtlen csecsemőként születik az indulat; boldog, ki zsengejében fékezni tudja ekkor könnyű a' diadal; de nehéz, ha meghaladja az észet. A' csata' hősének 's az indullattal küzködönek, tárgyak egyenlő, csak fegyverük 's módjok különböző; amaz nem nyerhet, ha ellenével személyesen öszve nem ütközik; imez többnyire veszt, ha vele szembe száll: futni kell hát előle, kerülni őt; vagy pedig ésszel közeledni csábító varázslatinak saját földi színikben néztéhez 's így sebző élők megtompúl, 's a' beteg elme, ha nem is teljes egészségét, legalább nyugalmát lassanként visszanyeri.

De Ormy 's a' Báróné mind ehez nem értettek; amaz titkán magáttzkodva eped vén semmi baráti javallat után nem indulhata; Tiszaváry' atyai intései megorvosolhatták volna, szintűgy Máünak tiszta, minden földi ingertől távozó

szerelme — de ezek távol valának tőle ; Izabell pedig sokat bízván józan férje által mindenqqr tisztelt női szemérmében, a' fenyítő veszélytől magát kevésbbé oltalmazta: férje' nyugalját zavarni nem akarván, ennek bizodalmaéhoz folyamadni, gondatlanul átallott, 's így „az erősb fel' védelmétől egészen megfosztatott. Ok híven kerültek ugyan minden szerelmi alkalmat, de hevült képzeletükben azt forrón óhajtották; féltek a' veszélytől, de annak nehezét szerelmük' édes bére ábrándoztokban ezerszer felmulá, 's így a' forró vágyódást még inkább éleszték.

Egykor történt: hogy Ormy szolgálatban lévén, reggel a' kapitányhoz menne; ezt nem lelvén szobájában, keresőleg a' mellék-szoba-ajtót félig kinyitja , 's Izabellt látja vékony pongyolában, tükrénél fűrtéit igazgatni ; az asszony elrémült, megpillantván Orniyt, 's hirtelen egy kendővei, melly talán kisebb lehetne, hogy sem bájait egészen eltakarhatná, zavarodva fedezgeté magát; —Ormy ijedten visszavonul, bocsánat gyanánt tördelt hangokat jrebegvén.

„Férjemet tetszik keresni? — kérdé Izabell — fürdőne ment; reményiem, kis idő m ulva megtérend; ha foglalatossága engedi, tessék öt bevárni. “

„Ha terhére nem leszek“ rebeg Ormy, ‘s reszkető térddel, a’ helyett, hogy a kapitány’ szobájában maradna, mint az asszony kívánta , a’ Bárónéhoz támo lyog.

„Kegyedhez már több nap óta nem volt szerencsém !“ mond, az Ormy megjelentén szorongó asszony; ‘s nem lévén képes feddő szavakra meglepetése miatt, a’ párnaszékre ült.

„ Nagyságod, úgy vélem, azon legkevésbbé tűnődött felel Ormy nagy hallgatás után.

„Ezt Kegyedről tehetném-fel inkább, mert házunkat kerüli; s nem kétlem, több kellemmel bíró sziveknél ezen hijányt felesleg kipótlá “ mond a’ Báróné , ‘s maga is megijedt ezen, Ormy’ öntetszésének nyilván hízelkedő, szavain.

„ A’ mit itt veszték, azt sohol se’ lelem-fel többé “ *xiszonzá* bátrabban Ormy.

„‘s mi lehet az?“ kérdé lassan ‘s félénken a’ Báróné.

„Nagyságod’ kegyessége!“

„Mellyet Ormy nem vesztett - el soha! “ Ezen, olly szomorú következésü szavakat, olly indulatosan ejté-ki a’ Báróné, hogy Ormy azokat a’ legforróbb szerelem’ kiömlésének vélvén, felejtve feltétit, Málit, ‘s az egész világot, elvette csákóját, égő arczokkal az asszony’ kezeit melyéhez szorítván, elölte leomlott, ‘s emésztő indulatját

megváltván várta ítéletét Izabell szótlan az ifjú-
ra hajlott, szíve' gyorsabb verései nyilván el-
árulák belső gerjed elmét. Csak midőn a' fel-
szökött Ormy kardját zörögve féloldaná, akkor
ébredt - fel kábultából, 's hideg borzadással érzé
asszonyi méltósága' mély sérelmét 's kötelessége'
megszegtét. Lángzó szemmel fejté-ki magát
Ormy' karjaiból, 's éppen akkor lép-ki a' szó-
bából, midőn a' kapitány benyitá az ajtót. Hal-
vány szín futja végig a' megijedt nő' arczait, 's
nem is válaszolván férje' kérdésére kisietett.
A' Bárónak különben nyugodt elméjét, hitvesé-
nek e' visszas tette egészen fellázítá , 's annak
okát megakarván tudni, szobájába ment de
szörnyedéssel pattan vissza , midőn a' hadnagyot,
kard és csákó nélkül, bálványként ott állani
látja. Bőszülten kardot ragad, 's Ormyt meg-
támadja; de ez feltartván kardját mond: „a'
szokott rend szerént, Uram! kímélje hitvesét!
„ Hah! tehát napnyugotkor!

„Hol?

„A' folyóparton, a' hárserdőben.

„A' fegyver' neme ?

„Pisztoly.

„Megjelenek! ezzel Ormy kirohanván a
szobából szállására siet, hol is, mihelyt vére
lecsilapodott iszonyú tettének egész súlyát

érzé. A' házi-barátság' szent kötelességét, az asszonyi becsület' fertőzhetetlen igazát, eddig becses élte' végső határozóját, ezzel általhágta. Hit-szegő lön Máli' áldott szíve iránt, kire már most gondolni is, véteknék tariá. Hát még az alkonyat faülly szörnyű jövendőt rajzolt elébe. A' gondolat, hogy a' kapitány' elestével, egy hitvest férjétől, gyermeket atyjától, világtalan testvért gyámoló bátyjától fosztand-meg: ez a' gondolat emésztő lángokban égett lelkén. Maga magát, 's érzetét átkozva, mentséget keresett, de nem talált. Sokkal jobb lévén ő , hogy sem egy gyarló szerelem' viszontagságát, egy megbántott férj' boszúját, ej ártatlan megcsalt Szűz' könyeit, 's a' világ'

unyakcazaját hidegen kiállhatta volna , lelke kétségbe süllyedt; 's vérben mutatá megváltó csillagát, melly felold minden érzetet, minden kötelességet. Örült Ormy e' sötét tüneménynek, 's bódultán dült hideg karjai közzé.

A' Báróné Ormy' hirtelen elmentét látván, tüstént férjéhez sietett,' s őszintén megváltván a' történetet, könyes szemmel bocsánatot esdeklett. A' jó szívű kapitány könnyen megengeszlelődött, 's a' sok szép órákért megbocsátá ez egy gyengeségét hitvesének; de Ormyt, ki barátságával imígy visszaélt , megfenyíteni eltökélé; azért is elhatározta magában, hogy a' rendelt helyen

megjelenik agyon, de az ifjút nem fegyverrel, hanem igaz atyai intésekkel fogja jobb útra vezérleni; 's aztán baráti kezet nyújtván neki, mindentről raegfelejtkezik. Szinte örült magában, képzelvén az eltévedt ifjút bánatjában, és szándékát épen hitvesével közli, midőn Ormy szolgálja egy pecsétes levéllel érkezik. Megijedve töri-fel azt Blond „nagy Isten! talán már késő!” 's a' levelet elvetvén, kirohan az ajtón. Reszketve nyúl a' Báróné az íráshoz; alig tekint bele, 's aléltan öszeveomlik.

A' kapitány alig volt tíz lépésnyire Ormy' szállásától, midőn pisztoly - durranást hall; elszörnyedve rohan az udvarba, a' szobába — de a' szerencsétlent vérében, lelketlenül, találta már.

Málinak, B Apátornak, és Tiszavárynak szóló leveleket lelt asztalán, 's ezeket még azon nap el is küldé.

Báró Blondnak e' levelet írta; Az élet és halál' utolsó harcza közt írom ezt. Minden zaj rémít, nehogy újra visszadüljek az élet' szörnyébe, hol én lenni már megúntam. Egynek közülünk, kapitány úr! halálát kívánja a' megbántott katonai becsület — haljak tehát én! A' Báró' halála soknak okozna örök eyászt: enyiramel csak egy, egv, szenvedés az ellen is vétkeztem! A' Bárókénak mondja vég köszöntésem' ; ne kár-

hoztassa tovább a' szegény sírban-fekvőt. Izabell Nagyságod' tiszteletét megérdemli: én valék a csánító, legyek hát én „áldozat. Éljen boldogul! 's bocsásson-meg, ha lehet.

Kit temettek? kérdi Tiszaváry a' keresztvivő katonát, nem tudván még,, a' szomorú történetet, „ Ormy hadnagy uramat felel komoran az elbúsult katona. Dermedve állt az ősz, kedveltje hamvainál; 's ki őt örömmel látogatni jött, zokogva követte kora sírjába.

Máü mindennap várta kedvesét, de az óhajtott helyett szomorú levele érkezett a' szegény 8züz kettős kínjában csak a' vallásban lele vigasztalást. Elbúcsúzott gyámatyjától, 's klostrombán siratá első 's egyetlen szereimét.

Blond' házából a' vidámság örökre eltűnt. Izabell sokáig betegeskedvén, boldogabb életre szenderült által. A' Báró elhagyá a' szolgálatot, 's Helvecziába költözött, hol csendes magányban él, anyátlan gyermekének

Kiss Károly.

D A L

Volna szárnyam! elröpülnék
Egy kies vidék felé,
's ott pihennék, hol madár-hang
Éled 's a' víg csermelyé
Míg a' Hívnek gyöngé karja
Édes lángra költené,
És az álmák' szép honából
Szebb valóra intene

Ott a' berki alkonyatban
Csak mi ketten kedvesen,
Tudva, senki el nem árul
's nem lappang irigy lesen;
Andalogva hu szerelmünk'
Szent malasztit érzenők,
's hosszú verseny áldozatban
Bájkelyhét ürítenek.

Lepje bár fagy a vidéket,
Nem sóhajtom a' tavaszt;
Egy varázslat, bár havaz künn ,
Visszahímzi nékem azt;
A derült ég' tiszta képe
Hívem' kék szemében él,
's nyájas areziü olvadozVA
Liliommal rózsá kél.

Zsenge szállt á pagonynak
Látom kafcsa termetén,
's a' virágok illat-árját
Bészivom lehéllétén.
Könnye harmat, melly vidítva
Titkos búmon ringadoz;
Lelke napfény tőle minden
Életkéjre lobbadoz.

Ott vidám kédv és szerencse
Tűn fel mindén kényivél;
Ott az élet ifjan aggul
's szép álmoként lebben - éh

Édes emlék! drága képek !
Baji tok' ha átfutom:
Milly örömmel elröpülnék!
Merre — azt csak én tudom.

Kisfaludy Károly.

A' BÖLCS FEJEDELEM.

Dicső sorsú nagy Halandó,
Szelíd földi Istenség!
Te kit azzá tett múlandó
Hüvelyben a' kegyes Égi
Kit Tituszként környékeznek
A felség' sugarai ,
Ma Terólad zengedeznek
Lantom' gyenge húrjai.

Melly fejedelmi bábájt játszik
A korona fejedén,
Róla életöröm látszik
Szerte folyini székedén;

De nem az érczsillám teszi'
Illy varázsló szernek őt' ,
Saját nagy lelkedtől veszi
Csak e' jeles bájerőt

Mint ragyóg az arany alma
's királpálcza kezében!
Egy földi Isten' hatalma
Hordja képét ezekben ;
De belső érdemet Néked
 Nem adnak e' holt jelek
Igaz fejedelmi éked
 Az, hogy bölcsen élsz velek.

Tanácsosid között ülve'
 Melly dísz játszik termeted,
De az főbb dísz, hogy becsülve
A' szent Törvényt követed«
És hogy melléd úgy választod
A' Tanácsnak tagjait,
 Hogy általok nem sorvasztod
 Az Igazság' szavait.

Díját a' bűn megtalálja
Székednél; — az Igaz győz,
S a' dúzs butaság' dagálya
Hejh! érdemet nem előz;
Porba hull az istentelen,
Kincse meg nem mentheti,
Mert a' Törvény benned jelen
Van, melly a' bűnt bünteti.

Minervának szent hajléka
Általad milly fényben áll!
Hol a' Nemzet' ivadéka
Bölcs világ - polgárrá vál;
Mert csak ott, hol a' fejdelem
Maga okos , maga bölcs,
Nyer fejtődést az értelem, —
Ez a' lelki szép gyümölcs.

Milly tűz lángol bajnok arczán
Népednek, ha küzdeni
Kell a' hadnak vérpiarczán,
's az őskormányt védeni;

Miként ég, forr, gyúl Éretted
Meghalni 's a' házáért,
Látván, hogy ő Temelleted
Harczol arany jószágért.

Milly szép a repkény' fonatja,
Melly homlokod' környeli ,!
De a pálmát, mint nép' atyja
Szíved inkább kedveli:
Mert békén szebb orsságolni
A Királynak — Nemzetén,
Mint dicső hírt vásárolni
A' polgárok' életén.

Te soha sem látsz érkezni
 Ollyan időpontokat,
Hol pártütve fog szegezni
Rád a' polgár gyilkokat;
Hol a' nép egy Nimród' kényét
El igyekszik tor leni,
's a' szabadság verőfényét
 Vérrel visszaszerzen

A' te széked rendületlen,
Izmosán és bátran áll,
Mint az Oczeán' végetlen
Hullámin egy sziklaszál;
Ellenidnek elcsüggeszted
Rontó karját 's erejét,
Mert a' Nemzetben mélyeszted
Le kormányod gyökerét.

Te a világnak békével
Nézed sok más népeit,
's azok közt a kény' dühével
Csapkodó habvészeit;
Gyászos ügyét sok kormánynak,
Mellyet romlás árjai
Közt kétesen vetnek hánynak
A' Szahadság' álmai. —

Áldott Ország Fejedelme!
Kinek a' hív Nemzethez
Eölcseséggel szótt szerelme
Illy szent lánggal gerjendez;

Kinek a' nép, nagy tisztének
 Viseltében mindene ,
's ő viszontag jó népének
 Bálványozott Istene

Mint fog kezét a' hazával
 Itt a' béke' angyala,
's övedzi azt bíborával
 A' dicsőség' hajnala;
Mint vigad a' hon' polgárja
 Az egyeSség' keblében,
's hat kormányod' bájsugár ja
 Rá boldogság' képében! —

Oh miért nem ád Tenéked
Örök léteit itt az Ég,
Váltig hogy vigadna széked'
Körében az Emberség;
Vagy ha el vagy már enyészve,
 Helyedbe Uralkodót
A' magas erkölcsre nézve
 Hozzád mindég hasonlót! —

Óh ha azon gyászos óra
Fog majd egyszer csendülni
Mellyben minden ember jóra
Szived megszűnt hevülni,
Mellyben kialudt fáklyával,
Es szomorú csendben áll
A' Génusz gyászpompával
Hímzett tetemboltodnál:

Mint reng itt a' birodalom
A' vesztesség' súlyától,
's jajong a' nép a' fájdalom'
Létcsüggesztő kínjától;
Az emberség' nagy csapatja
Mint sír ekkor, 's kesereg
A' vedernél, mellyben Atyja
Elhamvadva szendereg.

A' jó polgár gyászos szemmel
Néz az üres szék felé,
Mellyen nagy tisztét érdemmel
Egy bölcs Király viselé;

‘s haboz midőn a’ koronát
Most egy másik elnyeri,
Mert hajh lelki tulajdonát,
‘s szívét még nem ismeri! —

Te örvendj, mert poréltednek
Bár elhamvadsz tüzeben ,
De háladó Nemzetednek
Örökre élsz szívében.
Sok, Fejdelem’ érezezlékén
A’ hiú név odaholt,
Csak azé nem, a’ ki székén
Bölcs, igaz és kegyes volt.

Szénvey

KERTESZDAL.

Hímes arcczal mosolyogni
Látom kisdéd kertemet,
Látom benne már ragyogni
A’ tavaszló kellemet.

Törd-le Angyalszű z belőle
A' legszebb virágokat,
Vond szelíd melyedbe tőle
A' nyilt vidámságokat.

Hajh! miolta hénymalaszttal
Megvallottad, hogy szeretsz,
Szívem mennyeket tapasztal,
Boldogító fényt te vetsz.

Bús kétségem' vad felhője
Messze, messze tün vala,
Hull az áldás bő esője ,
Pompáz éltem' hajnala.

Édes arczok integetnek
Rám környékem' útjain,
Zöldjén a' reményligetnek ,
Kertem' díszlő szálain

Már örvendő lélekkel
A' dalt méltán mondhatom;
Nem nyög árva gerliczékkel
A' gallyak közt bánatom.

Makány

PANNÓNIA PANASSZA

A tatár-pusztítás idejéből

Melly hajdan kebelén táplált sok ezerszer ezernyi
Lelkeket, és örvendt vaskáru bajnokinak.
Melly most is fényj ét fentartja, 's ereszti szelíden :
Arva nyögött egykor, mennyei Pannóniánk.
Mindentől megfosztva futott, 's menedékre csak e
szent
Hármas halmon akadt, melly neki hédola még.
És ide röjti magát a dupla keresztnek alatta,
Itt siratá fiait, 's hajdani büszke nevét.
Szelnek eresztve haját halmok közt járdala, 's égre
Vetve könyette szemét, jajgata terhe alatt.
Istent embereket szállítván, illy panaszokban
Nyögte-ki gyötrelmét a kegyes égi szülött:

Halljátok panaszát egy mély fájdalomra anyának ,
Rám egyedül kik még nem rohanátok, egek!
Halljátok: 's ha valék egykor kegyetekbe' , ha még is
Gondotok e zúzott szívü anyára vagyon:
Küldjétek a félig megholtnak kelni segédet,
Kelnem vagy ha tilos, nyújtsatok halni erőt.
Halljátok szomorú esetét testvérek az ékít
Elszórt testvérnek, kit makacs átok ölel!
Egykor irigy létek, volt mert mit irigyleni egykor,
Sorsomat, hogy rajtam nem vala győzni erő.
Szünjen irigységtek, már nem vagyok az ,ki hatalmat
Sejtessen veletek fegyverem éle kidült.
Sírjának szélén piheg a gyermektelen özvegy,
És egyedül sóhajt szánakozástok után.
Gyúl csak erős ellen felgerjedt mérge erősnek,
A' meggyengültét védeni karja feszül.
Hah! mi valék, 's mi levék! mi hamar Ion, a mi előttem
Volt lehetetlenség , hajh csupa testi való.
Ezt nekem álmában nyilván példázta az Isten ,
Hogy koronám porrá zúzva kezembe szakadt.
Megdöböntem ugyan,' s az egész testembe' hideg borz
Ráza-meg, és jégként vérem erimben elállt.

Ám de hiú voltam, 's büszkén megvetve az álmát.,
Elbiztomban imilly szókra fakadtam utóbb:
Míg a dicső nap láng-lovait futtatva keletről,
Rendesen áltkelvén délre, nyugotra hajol
Míg a szelíd holdnak megtelnek szarvai, 's fogynak,
És a végtelen ég oszlopin állva nem ing:
Áll koronám fejemen,' s magason kelt oszlopim állnak,
's nem fog ez áldott föld mozgani lábam alatt,
Így szólítani hiú én, 's volt mért így szóllanom akkor ,
Voltak hu fiaim, volt diadalmas erőm.
Szomszéd országok részint hódolva uraltak,
Része szövetséget tódulá kötni velem.
A' ki velem mérkezni merész volt,' s ellenem állni,
Érzé, mit téssen mérni erőmmel erőt. -
Veszti szabadságát a böszült medve, oroszlánt
Csendéből késztvén kelni csatára vele.
Földi hatalmammak hódoltak tengerek, a kincs
Mindünnen záporként kebelembe szakadt.
Voltak bölcs nősim , fejemen kik tartva fejekkel
A koronát, engem, nem magokat szereték.
Józan törvénnyel léptek kormányra, 's eszekkel
Mit kard nem képes tenni, belátva tevék.
Méltó fényjében ragyogott fiaimnak az érdem,
Minden szép tettnek kész koszorúja virult.

A gyávák, a kétszikűek, csak csúszeni tanultak,
‘s fényleni kik vágnak, kelni de tette puhák:
Bérbe’ nem osztoztak nagyokat mívelni tudókkal,
És fejeken nem aszott a diadal mi cser-ág.
A haza szeretetét, elszánt közjóra ügyellést,
Tisztelet és szeretet nyomba követte viszont.
Csak maga fásultan fondorgott a hideg önség ,
‘s méltán, hogy ki magát nyálja, eméssze magát.
A’ haza-árukat fiaim közt senki nem érté,
A’ közvérü magyar nem tudta csalni magyart.
Törvénynek hódolt nagy, apró , tisztelte Királyát,
Ez szereté népét, mint atya gyermekeit
Hogy ha veszély készült ‘s kebelem’ feldúl nitörekszett
Egyki gonosz, szomszéd, túrni hatalmam irigy :
Felzúdult minden tengerként; ‘s küldve az ország
Négy részén harsant a fejedelmi parancs.
‘s mint zajos éjszának fellobbant mérgü fuvalmi
Nyút barlangjokból zúgva nyomulnak-elő.
Porral fejlegetet vegyesítve emelnek; az erdők .
Sűrű lombjai közt törve süvöltnek utat.
S megvíván az örök sziklával, völgyre lecsapnak,
‘s döntik az erdőség éltes erősít alá:
Nem másképp zajogott, vévén fejedelme parancsát.
Fegyvereit rázván a magyar Ősi erő.

A vájt Öblü leveg színén porfellegek úsznak ,
Hajtvá ezer lónak nyíl-sebesége előtt.
Terhek alatt meghajlik a föld, repedeznek a sziklák,
A' vizek elválnak hagyni menésre közöt.
Mindenen áltgyözvén harcznak mezejére kikelnek,
Dűlnek az ellen-erők fegyverek éle alatt,
így diadalmakkal koszorúzva repülnek, elő ttok
Hálával tellyes tárt kebelembe, haza.

Itt a nő férjét, epedő jegyes égve szeretttét,
Agg anya magzatját, csókkal elöntve veszik
A ki szerencsés volt anyjáért halni vitézül,
Szájról szájra repül nagy neve példa gyanánt.
Nyílnak az Istennek szent templomi, zsámolyi tömve,
Honnan ezer társas hála egekbe siet,
's lát kiki dólga után, kardját függesztve szegére ,
's a békének örömnapjait éli vígan
így volt ez hajdan, haj ez így volt! mert a magyarnak
En magam egyyetlen gondja, szerelme valék.
Bennem ölelte fíját a jó atya,' adta nekem még
Ártatlan szívét, 's szíve csak érttem ütött.
Bennem ölelte a nő hu férjét, mátká jegyessét,
's a szent házasság a haza ünnepe volt.
Bennem ölelte bárát hűséges lelkű barátját,
's a haza oltárán lángola áldozatok

így volt ez hajdan! mert egy Tolt vére magyarnak,
Egy volt nyelve, csak egy szíve, hazája, hite.
Hajdan volt csak ez így! hah mint elváltoza minden!
Mint oszlék a sok egy számas ezerre ma már!
Voltak ugyan, kiknek (hálásnak lenni adósság)
A rohanó záport gátlani gondjok eredt.
„Szűnjetek oh fiaim, vetitek sziklába búzátok ,
Mondám, ‘s a lobogó tűzre folytattok olajt.
Hirtelen és mélyen hata a gonosz, ellene nincs más
Orvosszer, hanem a mennyei gondviselés.”
Látván hu fiaim, hogy minden gond sikeretlen,
Sírtak, ‘s könnyeiket bús kebelembé nyomák.
Isten látád ezt! vétkek fiaimnak elére
Teljét, ‘s már méltó szent haragodra leve
A keserű poharat döntéd kiürítve fejünkre,
‘s a vég pusztítást küldted-el ostorodul.
Mint Sodomát, Gomorát, rút feslettség közepette ,
Hirtelen önté-el kénköves égi tüzed:
ügy jöve a meggyült feslettség vég idejében
Dülve tatár népség hozni fejemre veszélyt.
Hű férjem ,ki szegény idegen szigetekbe fanyalg most,
Hasztalan int, serkent, nincs ki hegyezze fülét.
Mélyen aludt minden részegségébe merülve ,
‘s álomként vevé a pokol-adta tatárt.

Csak kevesen hajták fejeket fejedelmi parancsnak,
Itt is a visszavonás lelke küzikbe csúszott.
Már Tisza bőhomokú síkját a sáska tatárság
Béfutosá, 's léptét a Duna részre tévé.
Pest mezején állott a király kis hű seregével,
Megtámadni merész a csuda számu tatárt.
A' rosszul táplált Kunság, tele pajkos haraggal.,
Kuthen haláláért állani ege boszút.
A' sebes ellenséghez ütött, 's erejét neki szánta,
S mellyen előbb hízott, tár kebelemre rohant.
Így leve! bár még hű fiaim neki szánva csatáztak,
Győzött a nagy szám, 's el vala veszve hadam.
Késze erősimnek felszabdalta tv a veszett-el.,
Részét a vadnép szolgálai lánczra fűzé.
Része futásnak eredt, szállást idegenbe' keresvén ,
Boldog, hogyha szegény kész menedékre talált.
Férjem is, a jámbor, nem látván semmi segédet,
Elhagya! így dültek férjem erősim oda.
Isten zsámolyodat karolom, csak ez egy menedékem,
E' szent hely, mellyhez nem közelíte pogány.
Minden más féldulva halál lebeg a magyar égen
Hol csak előbb élet lej te derülve felénk.
Városim átszájin borzasztó csend remeg, ott, hol
Ifjaim és szüzeim zengték örömdalokat

Szőke vizű folyamom, melly gyorsan ereszte hajókat,
Most búsain hömpölyg vér gom oly okkal elegy.
Ott hol előbb lengtek tellyes szemű búzakalászok,
‘s a vígan illatozó rét csemetéje virult:
Most embercsontok, újaimnak tagjaik asznak,
‘s rossz párolgások tölti-be a levegőt.
Hol bőgő csordák, szép ménesek, hívva legeltek,
Farkasok és medvék szörnyű tanyája dühöng.
Oh végzés ! oh emberi sors ! oh bölcs kalauzza
Ég ‘s földnek! derűi e nap valahára nekem ? —
Testemben roncsolva fogyok, nincs már tagom egy
ép ;

Lelkem ezer búval képtlen emészti magát.
Lankadtak kezeim , kábult fejem, a szivem eltört
Keblem alatt , a szemem könnyeket adni sze-
gény. —
Még de reményiek azért: él Istenem, él fejedelmem,
‘s nem minden fíant vette-el a csata-nap,
Jöszte Király! vegyed-ált e szétszórt ékeket, és a
Rab koronát, mellyet futva veszélybe’ hagy ál.
Jöszte teremts uj népet; az ég fog nyújtani áldást,
‘s a melly most beborult felderút a magyar ég.
Lesznek bölcs hősim,’ s fiaim, károokra ocsódván,
Nem fognak *többé*, botlani vissza .soha.

így végzé szavait , ' s oltárra könyökle , kifáradt
Tagjait enyhítő álmom ölelte' , ' s pihent.
A mint felserkent, látá térdelni körösleg
Felséges férjét bajnok erőseivel.
A' férj nőjének dagadó keblére borulván,
Együtt eskvének néki örökre hitet.
Ékei megtértek, 's bár vérzett szíve utóbb is,
's bár többszer remegett, áll koronája fején.
Guzmics Iszidor.

LIGETEMHEZ

Isten hozzád, te zöldellő
Gyönyörű kis ligetem,
Hol gyakran egy csendes szellő
Szentestítő érzetem' !

ím, a sors' érez keménysége
Tetőled is elszakaszt.
's így a' tündér kedvnek vége —
Más hely meg nem adja azt.

Éjszaki vad szél csatázik,
 Jeges halmok a' hegyek;
Az élet örökké fázik
 Ott, a' hová én megyek

Ha fáid hüs árnyékában
 A szent magányt ölelém,
Égi ihlet' bubájában
 Szállt a' daemon énfelém,

Ha az élet' sok hijánya
 Felzudítá keblemet,
Hej teked' szerény magánya
 Visszaadta csendemet.

De ott egy sír a természet.
 Orvos-szer a' fájdalom
Mérge ellen nem tenyészett;
 's a' kedv: örök únalom.

Ha kedvetlen esetnél a
 Sors panaszra indított,
Blikkjeid közt philoméla
 Engem' túrni tanított.

Ha álmom a' rám lövellett
Gondnyilaktól eloszolt,
Szárnyas néped' dala mellett
Szendereg nem édes volt.

De a' csikorgó életnek
Mezeje ott pusztá 's szűk ,
Ott víjogva rettegetnek
A havasi keselyük.

Ott a' halandó egyetlen
Virágszálra sem talál,
Az embert ott könnyezetien
Rántja sírba a' halál.

Ha zöld pázsitodra dültem,
Lágy ajkú Etéziák,
Gyanánt lebegtek körültem
A' mosolygó Szülp hidak.

Arany ideálok keltek
Szűzen lángzó fejemben,
's istenek közzé emeltek
Már halandó éltemben.

De ott azon föld' vidéke
 Sápadt hideg termetek'
És rémségek' lakó-széke —
 Boldog ott nem lehetek.

Ott örök gyászfátyolt terjeszt
 Szét az éjszak' zord ege,
's szívbe' lángérzést nem gerjeszt
 A' természet' melege.

Itten ha elmém merengett,
 's a' sírt képzelém vala,
Körű lem szelíden lengett
A' békesség' angyala;

Ha az élet' ínségének
 Törje szívem' szeldelé,
Vigasztaló hattyu-ének
 Báj olt a' végezel felé.

Ah, de minden csak múlandó!
 Az idő' rab-lánczait
Hordja mindég a' halandó,
 's szárandokság sorsa itt. —

Isten hozzád, hát, virágom!
Szívem szüzen dobogott
Mindég benned, szent magányom —
Most ihless más boldogot;

De bár a' sors engem' tőled
Végzetetlen messze éjt,
Lelkem nem enyész mellőled,
Az én lelkem nem felejt.

Szenvey.

A Z E L S Z Á N T

Tűnj szivemből álnok lélek;
Szemsugárod nem talál.
Nyájas törbe foglalál.
Bár velőmből űzhetnélek!
Süllyedj ködbe! megcsalál.

El szivemből álnok lélek!
Nálam oltárod nem áll.
Fellegarczu búmnak élek.
El szivemből álnok lélek!
Jer, ringass-el jó halál!

Mai dry.

ANDRAS ES BELA.

Melly csend ez ? mi halál lett úrrá néma falak közt
Várkony termeiben ? Kire vár a szörnyű tekintet
Félelmekbe 's tilos haragok lángjába keverve?
Oh Nagyok ! a magasabb fej díszét óva vegyétek,
Villám csapja meg a' jobbot, melly kapkod utána
Endre Király nagy gondokkal jár buszke lakában.
Eskü szerént már Béláé országa, ha meghal,
's Béla dicső bajnok, külföld is tiszteli hírét.
Ah de királyfi mosolyg pólyából Endre szemébe,
A' csecsemő Salamon, 's az atyának szíve megindul.
'Ez ne legyen gondolja Király ? s én hagyjam el őtet?
Hah! akkor minek is mosolyogsz ? sírj gyermek örökké,
'És alacsony fejedet siralomnak tengere nyelje.'
És a kis gyermek még is mosolyogva tekint rá.
Győz a szív, elhallgat az ész, elhallgat az eskü.
A szőnyeg kiterül, leteszik közepére ragyogni '
A' kardot 's koronát '„Haljon meg Béla, ha nem mást

Mint koronát választ. ” Tompán így hangzik el ajkán
A’ vétkes szózat, ‘s Béláért gyors követ indul.
Ő székébe leül, és homloka ránczba szedődik.
Gyilkosok állnak utói vést villogtatva szemökben,
És komoran várják a rejtett arczu jövendőt.
Búsan néz a’ honfi körül, átkozza magában
A’ vak visszavonást, melly főt ‘s országokat elront.
Hallgatnak-, de az indulat sokféle csatáit,
És a’ terhes időt sziveik’ dobogása jelenti.

Béla belép. Láng csapja meg a’ fene gyilkosok
arczát.

A’ két jelre mutat, ‘s „válassz" mond Endre, gyanúsan
Mozdulván helyiből „Választok bátya" viszonz a
Fejedelem bátran, ‘s Endrének kardja után nyúl.
„Kard ada hölgyet, hírt; e’ kard megví ja, ha szükség,
A’ koronát." így szól, ‘s őt Endre ölébe fogadja.
Megtágúl a’ szív, a’ bús képekre vidámság’
Hajnala kél ismét: magok a’ két gyilkosok érzik
A’ jobb fordúlást, ‘s nyugalommal térnek el onnan
Hol közel áll két nagy testvér’ ölelése halálhoz.
Endre örül, ‘s vele mezendül a’ Várkonyi szép lak.

Vörösmarty.

A' FEJER KOPENYEG.

Sok ember azt véli: hogy a falusi lakásban lelhetni nyugalmát; igen, ha ki már nyugalmát oda viszi magával; azonban a' természet' ezernyi bájai sem idezik-fel mingyárt a' lelket süllyedléből, és a csörgő patak, a' fák' kies zöldje, illatos rét, 's a' fűmilecsattogás sem tölti meg tüstént a' várastól meglapított erszényt. Csöngedy Bencze is, azon véleménnyel, hogy majd a' természet' kebelén minden életöröm újálva tűnend fel neki, tavasz' kezdetén odahagyá a' nagyvilági zajt, melly közt legszebb korát, változó szerelmekben 's tomboló multságokban élte által. Megunván a fényűzés' hiú játékait, a' mázos arczokat 's az olcsó szívek' erőltetett ömledezéseit, szinte más világban képzelé magát, midőn kellemes fekvésű jószágába érvén, azon rég nem látott szobákban szálla-meg, hol gyermek - kora szép álmoként lengé körül, 's minden tárgy, minden szöglet édes emlékezettel köszönté. — Bencze heves, könnyelmű, de jó szívű ember Volt s olly hamar érzékeny, mint feledékeny:

miként az alkalom 's az újság hatott réája. Még férjfi korában sem átalld az ifjúság' csínyait , 's kész volt önkárával is áldozni, hol más félénken vonult el. Ingadozó lelke most a' magánytól várt uj örömekeket, 's orvosoltatását hibás számolásból eredett sebének.

Elfogódva nézte háza' belső intézetét, hol kivülötte minden régi Ízlésre mutatott. Komoran néztek alá üstökös Eleji 'stöbb magyar Hősök a' barna falakról, mintha neheztelnének elfajult vérökre. A' fogasokon még régi rendben vegyest lógtak kardok, fegyverek 's egyéb vadász-eszközök ; közbe közbe gazdaságbeli rovások 's pajtakulcsok aggatva; a' tetemes karszékek' s asztalok az idővel látszottak viaskodni — szóval mindent azon állapotban talált , a' mint boldogult atyjáról maradt, 's úgy tekinté : mint ereklyéjét boldogabb időknek. Könyvekre is akadt, 's bár ezeken a' moly edzé hatalmát, még is körülforogta, 's nem kevésé volt meglepve, midőn ezen mostani érzetével olly egyező versre talált:

„Képzete lángösztonére
Honjától sok ember vál,
's a józan ész' ellenére
A' világ zaj tengerére
Kétes habok közzé száll.

De ah mennél előbbre lép,
Látja, érzi, hogy álmokkép
Az, mért hajdan úgy égé;
's ezer kiállt veszélyinek ,
Létfogyasztó küzdésinek
Csak lemondás a' vége."

Biz úgy van mond Bencze, érezvén: mennyi szép reménnyel lépett ő is egykor a' világba , 's túl haladván az emberkor' szebb felét, milly kevés hasznót s mennyi adósságot matathat. Még inkább hatottak reája a' következő sorok, melyekben a' költő szédelő vágyaitól búcsúzni látszik:

„Szép csalódás! tőled is már
Boldog én, megválhatom;
Szerte pattant a' fellegvár!
A mit lelkem ezentúl vár,
Könnyen feltalálhatom,

Kis hajlékom' hős körében ,
A' természet lágy ölében ,
Szebben virít a jelen;
A' mit veszték, elfeledve,
's a' szív, bár lecsendesedve,
Nem lészen örömtelen.

S míg létemnek vég adóját.
Földi sorsom kivan ja;
A jövő akármint ad,
Itt éltemnek kis hajóját
A' fergeteg nem hányja.

Alant bár, de szabadságban
's csendes házi boldogságban
Folynak vidám napjaim,
's ha még is bú bánat éré,
Annak sebes eluztéré
Jó bort adnak halmaim

Jövendő életet rajzoldd, jó ember — mond Bencze — 's erősen hitte, hogy semmi csalárd fény nem zavarja többé fel nyugalját. De mit nem hisz a' gyarló emberi ha nem tudja, mit tegyen idejével Benczének azonban tetszett új élete, bár mi egyszerű volt is; el-elsétált, 's gazdagsághoz nem sokat értvén, könyvekből akarta megtanulni azt: innen következett, hogy többször a' jószág' természetével ellenkező intézete két tévén, gyakran fel felakadt cselédjei' együgyű szavain, kik mélyebben láttak a' dologba; ezt restellé, 's mindent reájok bízván, vendég gyanánt élt saját házában, 's eluntában a' párnaszékre dőlve, sok feltétele alvással végződött

így nyújtózott egykor, midőn juhásza hívatlan hozzá "belép, 's elpanaszolja hosszan: hogy a' bányók vesznek, eső nem jár, a' legelő sovány, 's a' só is elfogyott.

„Majd az ispán tesz rendelést ?“ mond Bencze.

„Mellyik ispán? kérdé a' juhász.

„Igaz, igaz, magam küldöttem el — mond Bencze — sóra lesz pénz, a' bányók iránt valamit gondoljunk.

Ezzel neki ült a gazdaságkönyvnek, 's orvosszereket írt ki, azután maga is a' birkásházhoz ment.

A' mint az udvarba lép, első tekintete mingyárt egy fiatal leányba ütközött, ki a sövény mellett anolgatva, guggon étette libáját, 's ezek elnyújtott nyakkal, víg sípogással kísérték énekét. Bencze, ellenére a' püsszegő gúnárnak, hozzá lappang, 's vállát megveregeti s a' leány ijedtében elejtván tálát felugrik, 's lesütött szemmel biberkél kis kendőjén.

„Ki' leánya vagy, hugocskám ? ”

„A' juhászé.

„Hogy lehet az, már egyszer voltam itt, 's még se láttalak ? ”

„De én láttam ám az Uraságot, vánkoshéj nadrágja volt 's lyukacsos kalapja! mond a' leány, 's félig reá hunyorog.

„0, mennyei ártatlanság! milly szép a te képed!“ sóhajt Bencze, ‘s a’ leány’ nevét kérdi.

„Boris “ felel a’ leány, ‘s Bencze feledve bárányait, vele beszédbe ered, és mentői tovább nézi, annál több több kelleme tűnik szemébe. Boris nem volt ugyan görög szépség ; de erő és egészség látszott előmleni tetemén; gömbölyű arcza ‘s izmos karja majd felcsattant a’ vértol; ‘s bár a’ nap elbarnítá, még is szépen illett tüzes fekete szeméhez. Barna haja, négy ágra fonva majd bokáig ért, ‘s nyúlánk természetét tetszetősbbé tévé. Bencze nem tagadhatá meg tőle figyelmét, sőt először is nyájas szavakkal azt kijelenteni buzgott. Kevés vártatva Boris’ atyja is oda jött, ‘s nagy rovással kezében, előszámolgatá a’ kárt, mellyre Ura nem sokat ügyelt, hanem szemeit mindég a’ ház’ pitvarára szegezte, hol Boris megint előbbi munkáját folytatá, csak lopva tekintvén néha az igen kegyes uraságra.

Benczének ezentúl fő gondja lett a’ birka-tenyésztés és nemesítés; azért napjában kétszer is a’ majorba ballagott, ‘s ha Borist feltűrődzve tagjai’ javára házi dolgaiban sűrögni látá, nem sokat gondolt juhaival, hanem csak- neki vágyott teteszeni. Mindent elkövetett, hogy a’ leány’ szívét megnyerhesse: de ez hizelkedéseire ‘s legszebb mondásaira vagy bámult, vagy nevetett; azért

ajándékkal akarta meghódítani, 's néhány gyűrűvel kedveskedett neki; a' leány Szívesen megköszönte, de többet nézett a' ragyogó érezre, mint adójára. Bencze mind ebben csupa ártatlanságot látván, édes jövendőt Ígért magának. Reménye még inkább nőtt: midőn néhány napi ismeretsége után—reggel oda menvén, a' leányt könyezve találta.

„Mi bajod, His húgom? — kérde nagy részvéttel a' kíváncsi Úr — miért sírsz?“

„Anyám megszidott, agyon tömtem a' ludat szememre hányta, hogy tudja Isten hol jár eszem“ felel Boris szemeit öklével dörögölvén.

„O ne nézzen rá, Tekintetes Uram — dörögő a' haragos anya — ez a' leány meg van babonázva, már egy időtől fogva mindent visszásan tesz Bencze magát vélvén babona-szernek, melly Boris' fejét zavargatja, nagy készséggel mentegei; örömet súgta volna a' leánynak: hogy ő is mindent visszásan tesz, mert szünetlen csak róla gondolkodik, de a' háborgó anya nem távozott, azért hirtelen kézszorítással kísérvén ezen szavait: „este felé ismét eljövök“ haza tért.

Még is igaz — gondolá Csöngedy Úr — csak a' falun rejtezik az igaz ártatlanság, nyugtalan

-várván az alkonyt, mellynél egy tiszta lélek majd, megvallja szerelmét.

Az este beállott, ámbár hűsebben, mint Bencze kívánta, mert rövid zápor után éktelen szél támadt; azonban Ö elment még is, a akolba terelt juhait megnézvén, hasztalanul kémlelte Borist. Már sötétleni kezdett, s ö kérdést tön iránta; — „tán a’ kertben gyomlál még lön a’ felelet Aha! ott vár reám, gondolja Csöngedy ur; jó éjszakát mond, eltávozik, ‘s a’, helyett, hogy haza menne, megest visszafordul, a egy részen keresztül a’ kertbe sompolyog, vizsga szemmel nézeget; de a’ nyájjal kijáró ‘s az uraságot annyira nem ismerő komondorok szörnyű ugatással neki rohantak. Bencze ijedtében karót ránt ki a’ sövényből, ‘s a’ mint lehetett, segítségért kiáltozva, védelmezi magát. A’ bojtárok rókát vagy farkast vélvén kullogni a kertben, éktelen dorongokkal oda szaladnak, ‘s bámulva pillantottak egymásra, midőn a’ vélt farkasban urokra ismérték.

E’ veszélytől ugyan épen menekedett meg, de nagyobb zavarba jött, midőn a’ házfelé ter-
vén, a’, kert másik oldalán egy fejr köpönyeges embert a’ sövényen általszökni lát; utána akart rikkantani, de szava elállóit, midőn azon perczben Boris is szemébe ötlük, a’ mint vgyázva a’

szilvafák között a' kertajtóhoz sunnyog. Bencze attól tartván ne hogy képtelen hajlandósága elárultassék, átalld kérdőre venni a' leányt, 's boszuját juhászán tölté, megtámadván őt, miért enged rézst csinálni a' sövényen. Komoran tért haza, 's hossza tünődés után, ki lehetett az a' fejér köpönyeges? jutott eszébe, hogy e' tájon Vasas-németek fekszenek 's illy formán nem ő okozta a' lúd' halálát.

Más nap reggel Lázár inasa, ki régóta nála szolgált, bár elvégezte minden dolgát, nem táult még is a szobából, hanem hasztalan kotonozás közt Urára hunyorgott.

„Mi baj ? akarsz valamit ? szólj vagy takarodj!” „mond a' rósZ kedvű Bencze.

„Kérésem van, pedig nagy.

„Mond el hamar

„Házasodni akarok, pedig mentői előbb.”

„Sok szerencsét de, Lázár, vigyázz megbánod: öreg legény vagy te már.

„Negyven két esztendővel öregebb Tekintetes Urnái.

„Ki kérdezett? Mátkád hány esztendőS ?”

„Tizennyolcz, pedig szép.

„Vigyázz számvetésedben hiba lesz; negyven a' tizennyolczba nem megyen kölcsönözni kell.

„Éj Tekintetes Uram, nem várási leány az.“

„Mind egy — mind egy“ szól közbe Bencze, visszagondolván a' múlt estére.

„Követem Tekintetes Urat az én mátkám igen jó, pedig szeret is.

„Lássd na épen akarsz — mond Bencze — én nem ellenzem; de mivel mátkád olly igen jó és szép szeretném látni, vezessd hozzám.“ Lázár szerette ugyan Urát, de ilyen dologban még sem hitt neki — szólni akart, de Bencze nem engedé, azért nehéz szívvel mátkájáért ballagott.

Míg Lázár oda járt, Bencze mély gondolatokba merült, és sajnálta a' szegény Lázárt, hogy illy bajba esett. Nem sokára lépteket hall, a magas sarkú czipő hangosan kopog a' folyosón. Az ajtó nyílik, 's inasa mátkáját inkább bevonja mint vezeti. „Ez az Tekintetes Uram!“ mond, és híjában iparkodik a' leánynak veres képére szegzett kezeit letolni.

„Boris, te?“ — kiállt Bencze, nem tudván hamarjában mit szóljon. Boris leüli fejét.

„Hát te ezt a legényt szereted — kérdé a meglepett Bencze.

„O csak ne beszéljen illyest mond a leány, 's félig elfordulva pillogat Lázárra, ki most bárom kéréssel jött elé hogy Ura szóljon

Boris' szüléjivel; másodsor: mivel házasságát megegyedé, jőne el a' menyekzöre; harmadszor : ha, a mint reményű, nem sokára innen elköltözik , őt hagyná falun.

„Jól van — mond Bencze — te itt maradsz, 's Boris velem jön gazdasszonynak.

„Ugy ám , ha mennék !“ mond Boris.

„Tekintetes Ur csak tréfál— mond Lázár, alig várván szabadulását, 's mátkáját titkon könyökével elmenésre unszolja. Bencze egy , ideig habozott, de utóbb pártfogását ígérvén, a menyekző költségeit is magára vállalta. Boris örült Lázár pedig elshajtá magát: lesz itt mire vigyázni!

Midőn elmentek, Bencze inasát vissza inté: „ hallod e Lázár tegnap este én valamit láttam. „

„En is, Tekintetes Uram.”

„Egy fejer köpönyeges embertől őrizzd mátkádat. ”

„Attól nem, mert magam voltam. “

„Hol vetted a fejer köpönyeget ? ”

„A szomszéd uraság' huszárjától vettem a napokban; a ház körül jó lesz. ”

„ Menj dolgodra ! ” mond Bencze, 's az ablakra dőlve füttyörészett ki a levegőbe, gondolván : ma neked holnap nekem.

Bencze Igérete szerint a menyekzöt kitartá, 's az összegyűlt jobbágyság között majd éjiéug mulatott, ámbár a' borgöz , pipafüst, 's a' duda? falmetsző reczegése kelletlenül illeték Öromest kötekedett volna a' menyasszonnyal de a' vőlegény , mintha hozzá lett volna varrva, untalan mellette állott Midőn haza ment, 's a' vőfény bucsupoharát rá köszönté, mond az Öregbiró: „Tekintetes uram , lássunk hozzá van ám itt elég kisasszony! már Kegyelmedre is rá férne a' feleség. ' Bencze megköszönte az őszinte javallást, elvonúlt, 's egyedül lévén, alig tudott megválni a' gondolattól: hogy együgyű inasa, kit tán az arany sujtás ruháján tevé kelendővé, boldogabb nálánál.

Bencze' csapongó lelke nem volt képes sokáig valamin bánkódni,' s néhány nap múlva magán nevetett: mint leheté képes olly neveden falusi hajadonért hevülni 's ha még a' menyecskét felkereste is, csak azért történt, hogy a' szegény Lázárnak féltéstől elvonczolt képét láthassa.

Eddig Bencze minden főbb rendű társaságtól elvonta magát..most már nem tudjuk,unalomból e, vagy az Öregbiró' szavától indítatva , ismét emberek közzé vágott. Házának általellenében, néhány pilskalövésnyire magas nyárfák közzül fejrlett ki nemes-szomszédja' lakása;

egy patak azonban, melly néha záportól folyóvá szokott nőni, gátolta egyenes útját, 's ezért majd félórát kellett kerülnie a' hídhoz. E' szomszéd' látogatására rándult először is Bencze. Váry ur szívesen fogadá, 's elbeszélé, milly jó barátságban élt egykori atyjával. Bencze, ki Yáryban jó embert, de nem sok mulattató tulajdont tele, már búcsúzni készült, midőn a' házi kisasszony belép: karcsú mint a' szarvas, mind e' mellett teljes, vidám, eleven, 's az érettség' első hajnalában. Nyájasan üdvezli ez elbájolt vendégét, ki akadozva mentegeté késő jelenését, és kellemes udvarisággal a' jövendőre írízta annak kipótlását. Bencze sokat forogván a' Szépeknél, mingyárt sejdíté: hogy több élet van Lidiben mint ábrándozás, több természeti ész, mint nevelés, 's titkon örült az új ismeretségnek. Tudván, hogy majd rejtekező csodálás, majd könnyű enyelges, most csendes andalgás, most kitörő kedv 's Báj—leplü semmiség inkább hat a' szép nemre mint bár mi nagy elme 's magába zárt érdem; azért illy módon bánt Lidivel, 's elsőben is nehezen távozván, nem rász emlékezetet hagyott maga után, annál is inkább: minthogy deli külseje 's könnyű társalkodása mellett, tetemes birtoka volt.

Váry szerette a' vendéget, kivált ifjúságában maga is katona lévén, örömet volt katona

társaságban; azért többször magához hívta a Tiszteket, 's tele pohár mellett csatázott velük. Bencze másodszeri látogatásakor illy gyülekezetre talált. Lidi megkülönbözteté ugyan, de azért nyájas tekintetét mástól *se'* vonta - el; 's bájai¹ megismértetését, ha nem ohajtá is, de nem is ellenié; mélyebb szövetséget nem árult ugyan el magaviseleté, de nem is tütá a' hódulást, melly nyilván 's titkon tömjényezé körül. Ez Benczét diadalra ébrészté, 's ezen mesterséggel szötte hálóját megfoghatni a' szabad szívet, melly fürge madárként repese a' lép körül, de nem akadt belé. Nem merjük ugyan vitatni: hogy Lidinek némelly fiatalabb hóduló ne tetszett volna inkább Benczénél, de a' gazdag imádó mellett mindég hatalmas Tündér áll, melly azt varázs fénnel himzi, 's ez a házasság reménye. Lidi is tán ettől lelkesítve, az ügyes indulatos Benczének nem kárhoztatá szembetűnő hódulásait, sőt édes vonzattal viszonzá a' fakadó, érzés' jeleit, melly változó alakban simúl a szív felé, 's minden apróságban nagy érdemet lát. Bencze tüzesen közeli te, felfogván minden alkalmat; Lidi- nem nehezité útját, de a' végső reményt bájködbe takarvíf egyedül sejtenie hagyá, 's így az érte lángzó szívet még inkább gerjeszté. Bencze gyakran általmént, 's Lidi mindég kevesellé jöttét.

Nem híjában nevezik fiznek a szerelmet, mert a ki vele játszik, hamar megégeti magát Bencze is másnak szőtt hálót 's maga esett belé. Szerelmes már többször volt ugyan, 's ha megszalott, könnyen vigasztalá magát; de most tán magányos élete, és azon érzemény hogy ma holnap vagy elkésik, vagy, az időből épen kifogy, más irányra készíté. Ő szeretett, 's a' mit előbb másan könnyelműen gúnyolt, magán tapasztani. A' kísértet szebb volt, hogy sem hidegen elkerülhette volna, 's a' múltó örömekre szánt tárgynak nyugalmaival adózott. Hasztalan hívta segédül hajdani víg kedvét, a' jelennek sajnos érzete legyőzte erejét. Örömtelven látta bár napról napra nevedezni iránta Lidi' szerelmét, de szép kilátásait elborítá a' vesztés' gondolata, melly komor rémzettel szüntelen üldözé.

Milly szörnyű betegség a' szerelemfáltás? azt, reméljük, Olvasóink velünk együtt eléggé ismerik; azért minden felvilágító értekezés helyett jobb örvidenünk, hogy még nem haltunk benne meg, mint egykor Lepidusz. Bizonyos dologban minden ember irigy, 's kinek magához nincs bizodalma, hamar féltővé lesz; mert hevült érzékei másban sejtik az elpazarlott erőt, 's felébredt gögje más' szerencséjén tépelődik. Bencze is e' súlyos nyavalyában kínlódott. A'

ki- 's bejáró fiatal Tisztek mint annyi török furdalták szívet, minden tekintetben , minden mozdulatban valami biztos jelt látott, mellyet véleménye szerént egész voltában csak a' boldog érthet el. A' mit maga annyiszor próbált, és más Szépek ezer fortéllyal rajta gyakoroltak , mind azt most Lidiben is gyanítá ; örömet szólt volna, de a' bizonyos frigykötésre eddig elhatározó lépést nem tevén , csak messzéről közelíté a' dolgot, 's ha Lidi jól kinevette, boszszankodott; ha pedig azt megbántottnak érzé, könyörgött, és magára neheztelt. Még tűrhető volt sorsa Lidi' körében, de annál inkább érzé otthon egész teljében a' féltés' nyomorgatásit: azért is többnyire az ablaknál ült, vagy óránként a' patak mellett sétált, honnan egészen el látott Lidi' házára , 's ott leskelödvén , ha hintót vagy lovast von észre, ő is ott termett; de ha az idő vagy környülállás nem engedé, nehéz szívvel epedezett magában.

Csak a' hív Lázár osztakozott e' sorsban is véle; a' jámbor látván Ura' változását, aát vélte hogy feleségébe szerelmes. — Egy estve, midőn Bencze a' patakhoz ment, Lázár bátran útját állja: „ Tekintetes Uram , nekem szólásom van — mond — pedig nagy.“

„Majd holnap reggel.“

„Tovább nem firtetem; Tekintetes Urat eddig híven szolgáltam, de most más urat kell keresnem, pedig az fáj.

„Elment az eszed? mi háborgat!

„Tán nem tudom mért jár erre Tekintetes Ur — mond Lázár, s ablakjára mutató honnan Boris épen fél szemmel kandikál ki, — Nini! most is ott áll. De majd megtanítom másra kacsingatni! Bencze mingyárt megérté baját a' hív szolgának, és őszinte megvallá, hogy nem Boris miatt jár annyit a' patakhoz ; de Lázár feltette magában, mihelyt kitelik esztendeje, más korosabb úrhoz szegődik.

E' történet Benczét az előtt bár mulathatá is, 's Lázárnak adott is volna okot mitől félni, de most épen ellenkezőleg, és magában neheztelt, hogy ártatlansága illy méltuanúl gyanússá lön, azért más úton ment leshelyére.

Még Lidivel nem szólt jövődjé iránt 3 de egykor elmerülten ülven mellette, nemakarva tűnt-fel édes képe a' házi boldogságnak — mélyen sóhajtott; Lidi valami titkos bút sejtven gyöngéden vigasztalá, végre a' leány dagadóKeblén lebbent ki kétkedő szerelme. A' ki Benczét gyöngeségről vádolja, vessen számot magával, 's mingyárt elnémúl; hány ember él, kit nem andalítna el a' szép ajak' édes Ígérete, ha

kivált az érzés hangjai kísérik? örök hőségről álmadozván, akkor a fagyaló időt megvetve gúnyoljuk Bencze is illy bájos percztől elragadtatván azt cselekvé, a mitől eddig félt, 's Lidit eljegyzé hitvesének. Váry áldásával toldván e' frigyét, a' boldog párnak örömét neveié.

Édesen hangzottak bár e' szavak: tiéd vagyok és leszek mind halálig! Bencze' fülében, de nyugalmat még sem adhattak, sőt leköttetésével még nőtt féelme. Lidi őrizkedett ugyan minden gyanús tettől, de ki magának nem hisz, hogy hihetne másnak? Azért a patakmelletti sétáiás nem szünt-meg, sőt kellemetesb lön, mert Lidi is eljárt, vagy legalább kendővei legyintgete feléje — azonban sok per is támadott a' jegyesek között. Benczének örökös dolga lett bocsánatért esdekleni. Szerencséje volt, hogy féltése Lidi' kellemeinek hízelkedett,' se' pontban egy asszony sem engesztelhetetlen.

Bú és öröm között így telt el a' nyár, az ősz — a' mező elsárgúlt, a' fák' levelei hullottak, a' tél beállott, 's a' boldogok' öszvekelése új esztendőre határozott meg — az egész táj beszélt már e' házasságról, 's Lázár is könnyebben lehelt. Váry leányát uriásan kiházásítani akarván, semmi költséget nem kímélt; szintígy Bencze is új rendbe szedé házát A'

régi üstökös Vezérek a' padlásra vándoroltak; a' vastag lábú székek helyett finom, minden test alatt ropogok tétettek — szóval, minden más színbe öltözött, és mozgásba jött.

Bencze , jövendő hitvese' szobáját minden kitelhető fényel felékesíteni akarván, néhány napra a' városba készült, 's Liditől, más dolgot adván ürügyül, elbúcsúzott, karácsony ünnepre határozván vissza jövet elé. A' féltő és szerelmes, ha nem sokat végez is, legalább gyorsan jár; Bencze is sietett haza , 's a' rendéit időt két nappal megelőzte. Már estellett, midőn leszállt kocsijáról, de nem sokára a' sötétséget szelíd fény váltá-fel, 's gyönyörűen tünt-elő a' hold Lidi' háza felett: onnan száll felém éltém' szép sngára! gondolá Bencze, 's bár künn derekasan fagyott, a' szabadba indult. A' mint kapuján kilép, cselédháza' ablakánál egy fehér köpönyeges férj fi Ötlik szemébe: ő ezt Lázárnak vélvén, reá kiált, miért ácsorog híjában az ablak alatt, mikor ott benn dolga van.

„ Elismért, uracskám — mond hegykén egy Huszárkáplár, én nem vagyok Lázár, hanem szabadságos katona , Boris' ismerőse és atyafia. “

„ Úgy — mormolá Bencze meghökkenve — mikor jött katona uram ? “

„ Főhadnagy urammal jöttem; de ő oda-át maradt abban a kőházban

„A' kőházban? — kérde akadozva Bencze— és olly ismerős ott?

„ Hej uram csak én kapnék annyi csókot, mint az ott a' szép kisasszonytól — felel a' huzsár , 's egyet vonít hajszán. Akart többet is beszélni; de Bencze nem hallá vér futja el szívét, ereji vonaglanak böszülten szobájába siet, 's kardot ragadva — hah csalárd hitszegő legalább ingyen senki ne bírjon — dörögvén, a' patak felé megyen. Szokott leshelyére érvén homlokához csap — o én gyáva balgatag, milly bután estem a' kelepcebe — mérgesen nevet, én oda járok neki kedvezni, 's addig ő — — tovább nem szólhata, csak mély sóhajtás torlott-ki habzó kebléből. Féltése rettentő dühre gyuladt, midőn két személyt, fejér 's fekete köpönyegben lát Váry' házába menni. „O az, ő ! Lidi lelke olly fekete, mint ruhája — rivad Bencze, 's eltökélve vérrel enyhíteni boszúját, a' befagyott patakra száll, meg-megsikamlík, de ő semmire sem ügyelve keresztül tántorog, Váryhoz száguld, és egyenest Lidi' szobájába rohan. „ Hah csábító! kiált borzadozva , midőn a' szoba' hátuljából félig a holdtól világítva, a' fejér köpönyeges férjfit felé jöni látja majd megáll — majd visszalép — most

kard villog kezébe' , most közelít — már karját csapásra emeli: „, jer hát , e' vas intézze sorsunkat “ kiált Bencze . 's magán kívül elébe vág, mellyre valami csöngve a' földre zuhan, 's a szoba mingyárt üres lön. Bencze tétováz, körülnéz , 's midőn magához tért, akkor vette csak észre vitézsége' jelét. Egy álló-tükörben, melly távolléte alatt Lidinek hozatott, saját képe tüntfel, és nem ismerte meg magát , mert szörnyű háborodásában, levetvén nehéz békését, Lázár' fejr köpönyeget ölté magára, mellyet az, míg a' holmit felvinné, 's új inastársával csevegne, Uráéhoz akasztott. ' Csábításának fő oka volt a' fejr köpönyeggel vesződő képzeete annál inkább, minthogy fejt a' homályban nem láthatá. Szégyenét es szorultságát csak az enyhíté, hogy e' furcsa tévedésnek senki tanúja nem vala. A gondolat, hogy majd jól kinevettetik 's utóbb gvöngesége példabeszéddé válhatik, győzött féltésén , 's legjobbnak Ítélte, mentül előbb elillanni ; mingyárt is lábhegyen kifelé sunnyogott, de későn mert egy cseléd, ki őt berohanni látta, hírül adá jelenlétét. Erre Lidi egy ismételten férjfiival elébe bukkan, 's minekelötte kiszökhetne, karja közzé röpül. „Nem csalt meg tehát sejtésem, te korábban megjöttél?“ mond a' Leány, és szoros öleléssel jelenti örömét. Csöngedy dermedve állott, 's üdvezlés helyett csak félig

tördelt hangok rebegtek ajkain, 's míg kivont kardját egyik kezével dugdozni akard a' másik elejti hüvelyét.

„Kit akarsz levágni? — kérdé Lidi — mi-nek e' kard?“

„Tél van , farkasok miatt” rebegé Bencze , nagyokat pillantván az ifjúra, hi mosolyogva Lidi' kezét tartá. „Testvér Bátyám, főhadnagy — mond Lidi — ő tagadó levelét személyesen meg-czáfolá, 's velünk tartja szerencsénk ünnepét; mi is csak imént jöttünk haza, jöttödet lestük Némán zárta Csöngedy sógorát melyéhez.

Gyermekek meghül az étel, kiált Váry beintvén kedveseit, 's míg a' vidám öreg , huszár fiával az ellenséget verte, 's diadalmát jó Som-laival ünnepié, Bencze hölgyének híven meg-váltván a' történetet,, ismét kéréshez látott, 's jobbulást Ígérve könnyen bocsánatot nyere; de mit nem bocsát meg a' menyasszony, 's mit nem ígér a vőlegény! — Csöngedy haza vitte fiatal Hitvesét 's a' vélemény: hogy a' házasság féltékenyre nézve vagy emésztő méreg, vagy or-vosság , rajta is meg valósodon; ő meggyógyult —' s csendesesen él. Azonban nem jutott e már, vagy neői jut emég Cato' sorsára, nem tudjuk; de remélhetni: hogy minden esetre annak köve-tendi példáját.

Szalai Benjámín.

B O R - E N E K

Boldogok mi! a' barátság
Víg seregbe öszvevont,
's itt borunkat kedvvel isszuk,
's távol elkerül a' gond
Fel vitézi a' kulacsnak!
Fel, miénk most e' világ.
Most pohárral mert nem isztok,
Majd, ha a halál kivág.

Lyányka, csókot e' pohárhoz
Nyújtsad bíbor ajkadat!
Te, ki olly szép vagy, miként a'
Nyári hajnal tárnádat.
's mint midón két égi villám
Egybe csapva szétenyész,
Csókba' lelkünk öszvecsattan
's a' kény tengerébe vész.,

Félre, víz-ivó, előlem
Mert palaczba fojtalak:
Itt szentségtöröt nem túrnek
A' bornak szentelt falak.
Lánglobogva leng Tokajnak
Itt közöttünk istene,
's kádba fojtja, hogyha bėjön,
Kit meghitté nem kene.

Éljenek, kik hiresítik
A Tokaj gyönyör nevét!
Éljen, a ki ott kapálta
E pohár dicsó tövét!
Most mi vígan hörpögetjük,
Kéjre lángra ébredünk ,
's minden bút e' tágas öblü
Billikomba temetünk

Üssük-öszve kelyheinket!
Bennök égi tűz ragyog,
És vigadjunk! — a' Magyarinak
Vígadalmi nem nagyok

Míg Mohácsnál nem csatázott
A félholdu buszke tar,
Víg volt addig. Haj! azóta
Sírva vígad a' Magyar.

Ott leszállott alkonyába —
De minek panaszlok én?
Félre gyászkép ! új korány kel
Árpád' honja' szent egén.
Félre szívnek gyilkolói,
Alvilági fajzatok!
Fájdalom, könny, aggodalmak,
Tőlünk messze szánjatok.

Fel, vitézi a' kulacsnak !
Míg miénk e' szép világ.
Most pohárra! mert nem isztok
Majd, ha a' halál kivág.
Üssük - öszve kelyheinket!
A' kancsók ürüljenek!
Fenn kiáltsuk: a' Hazának
Szép Leányi éljenek!

Éljen a' magyar Szabadsági
Éljen a' magyar Vitéz ,
A' ki e' dicső Hazáért,
's a' Királyért halni kész!
Adja Isten, hogy Hunyadnak
öszvedült kőhalmain
Törje csontját a' magyar vért
Lesve szomjazó Kain.

Éljenek Szeretteink, e'
Drága honnak szentéi !
Kik a' közjóért buzognak
Mint a' nap' tüzfényei.
Adja Isten, hogy Hazánkknak ,
Mint a' Nagy Király alatt,
Három tenger' partvirányi
Vessenek határ falat!

Éljünk mink is, a' kiket most
A' barátság egybe font.
És borunkat vígan isszuk
's távol elkerül a' gond.

Fel, vitézi a' kulacsnak:
Pengjen-öszve a' pohár!
Most igyunk! most! mert ki tudja
Óra múlva milly sors var.

Bajza.

HAZAMHOZ A TAVOLBOL.

Te langy ég, ifjú napjaim hazája,
Fogadd e dalt a távol honfi túl!
Midőn neved szent hangja hat reája
Feszült kebelled hon ieléd simul.
Minden kívüled nékem árny-alak:
Csak téged, szép hazám, óhajtalak.

Betérve független téridbe, Drága!
Kényén röpül megint a' hív kebel;
Tisztán kél a hon-szerelem virága:
Reája ott rokon szellő lehel.
's bár rózsa-lánczon tart egy szép alak
Hazám, hazám! téged sóhajtalak.

Szikláid közt a' szív érzésre dobban ,
's Hunyadnak árnyai lengenek körül
Hideg valóbul a' lélek kilobban,
 's a múltnak, képin szerte szét röpül
 Feléje száll minden nagy hős-alak,
 's ujulva tün-fel annyi büszke lak.

Busán fuvall az esti szellet ottan
Hol Attilának sziklavára kel!
Örök álomba' fekszik hamvadottan
Lászlónk, az édes! vér-telt fűrtivei.
Miót' e' rózsád hervadott, o hon!
Rövid szerencse díszlett e' fokon.

A' régi nagyság' e' gyászos vidékin,
Hol a' magyar honában hontalan
Ei-elmerült jobb százak' düledékin
Andalgni szép a' szív' fájdmalmiban.
Kebledbe vágyom, elbusúlt alak í
Végy-fel hazám! téged sóhajtalak.

A' KENYERES VITEZ.

Csongrád' és Szentes' tájékán most is eleven emlékezetben vagy on ezen, Hazánkna a' török járom alól megszabadulásakor esett, történet; meliyet csak azért is méltónak tarték feljegyezni, minthogy íróink többnyire csak a' nemesség' tetteivel festik regéiket, 's a' pórsáffról hallgatnak, mintha nemzetünk' dicső hőskorában nem részesült volna; ámbár ez is igaz vitézi lélekkel vívott a' harczmezőn, 's híven kiállta az idők' terheit.

A' még akkor kiseded Szentes' temploma' ünnepén, nem tanczközben — mert nem vigadott akkor a' Hazája' szerencsétlen sorsán elbúsult magyar — hanem az ahíttasak' csendes sorában, midőn mindenki honja' váltságáért buz-

ón az Istenhez folyamodott, ismérte meg Marasszony' hajadon leányát. A' SzÜ jámbor, egészséges , dologra termett , tiszta , és szép volt Petinek tetszett, 's feleségül kívánta maga-

nak. A' hévéit szokás szerént a' vidékieket étellel itallal táplálni kellett; Örült Peti, hogy Julist megvendéghelhetvén, vele szólhatott; szüeljével, házával, kis gazdagságával megismértetheté; 's valljon őt Julis szíveli e? észre vehette. Estve felé, a' vidékiek' elmentére jel adatott — harangozni a' török alatt nem volt szabad — megköszönte a' leány a' házi- barátságot. „Nem sokára megint látlak Julis szól az elváló szűzhöz a megszomorodott legény. „A' jövő Csongrádi bacsón ?“ kérde a' leány. „Tán még hamarább“ felel Peti, 's elváltak.

Peti' választását helyben hagyták szüelji , kik a' leányt szinte mingyárt megszerették, 's Peti néhány nap múlva általment Csongrádra, a' vő fény- 's násznagyokkal Julis' hirtelen elfér je-sülését ha óhajtotta is de nem reményié: A' régi pór rendtartás szerént Peti megkérte Julist. „Ha leányom akar, én nem vagyok ellene“ válaszolt a' szorgos házi anya. A' meglepett Julis nem szólhatott, hanem csak pirúlva nyujtá reszkető jobbját a' legénynek. „ Isten tartson, szaporítson benneteket “ kiáltá a' násznép, 's gyűrűt váltott a' két boldog szerető.

A' török iga alatt nyögött még akkor a' vidék ; a' keresztyénnek fizetni kellett, ha gyermekét keresztelteté fizetni, ha házasodott; fizetni

ha temetkezni akart; hogy magába szívhatta hazája' levegőjét, harács nevű adót kelle letennie; a' leomlott templomok' építésére pénzzel engedelmet venni: 's a' mi roszabb, az illetén adók nem voltak meghatározva, hanem egyedül a' helybeli ozmán fő tiszt' kényétől függ vala: mennyit és hányszor kellett a' harácsot letenni ?

Peti is nászaival az omladozott Csongrádvárban parancsoló Besli Agához ment, hogy ettől házassági engedelmet vásárlana. Ez új török Tiszt tiem rég jött Csongrádba, 's a' lakosokat még nem ismerte; buja szemekkel nézett a' piros egészséges szüzre, vad ingerre gyúladt, fertelmeszándékát, bár mi módon is végre hajtani eltfrkélvén. „Százhuszonnégy körmöczit, és egy három esztendő's ép csődör csikót kell adnod , kaur! különben a' leány nem lesz feleséged „ mond a' török.

„Tán csak tréfálsz, Uram ? hol vennék én ennyi pénzt? — felel az elhalványodott Peti — húsz arany minden értéke szüléimnek; csődörünk nincsen. mert ha még annyi volt volna is már a' Spáhik alatt járna; de van egy jó kanczánk, legyen ez a' tiéd.“

„Egy kispénzt sem engedek, 's ha tovább alkudozol, meg többet kérek.

Légy irgalmas — így kérték valamennyen az Agát; csak Julis hallgatott, 's reszketve köténye fodrait gyűrögette.

Szót e többet takarodjatok szemem előtt! — kiált mérgesen az Aga, 's kardjához kapkod. Sikoltva futott ki Julis a' pogánytól, a' násznép utána ; Peti ökölbe szorított marokkal s fogcsikorgatva akará megtámadni a' durvát, de kísérrőji magokkal ragadták.

Szomorúan tért vissza a násznép Kabókné' házához, 's azon tanácskoztak , miken lehetne legjobb szerrel a' törökkel bánni? Végre abban egyeztek meg: hogy panaszra és pártfogásért esedezni menjenek Szegedre, az ott kormányzó Herder Béghez, kiről eddig semmi rosztat nem beszélt a' környék, 's kitől a' Csongrádi Aga is függött. A! jövő hetivására néhány társsal lön meghatározva Petinek Szegedre menése; 's így egymást vigasztalva váltak el a' Szentesiek a' Csongrádiaktól. „ Az Isten nem hágy el bennünket “ mond Peti, 's átkarolva Julis' karcsú derekát, rózsaajkíra hím-erős csókot nyominta.

Mihelyt Besli Aga megtudá a' Szentesiek' elmentét, azonnal Kabókné' látogatására sieté, ki eleintén a' török' váratlan jöttén, ennek változott szándékát és engesztelődését reményié, 's azért gyors kézzel legszebb paplanját vendége'

leülésére a' földre téríté ; de rettentő borzanat futja végig mind az anyát mind a' leányt, midőn az Aga szemtelen hízelkedéssel irtóztató szándékát elárulá Erővel a' szemtelen hatalmasnak cllenállani a' környülmények nem engedék; félvén a' dolog rosszabb következésétől; tettetett szívességgel kellett a' buját elaltatni, 's akarata teljesítését későbbre halasztván, szép szóval kecségetni. Az anya' titkos intésére, fentartott szeméremmel nyájaskodott Julis a' törökkel, 's ártatlan enyelgéssel mulatá. A' török teli szép reménnyel távozott el, többszöri látogatását Ígervén. Kabókné annak többszöri jelenését veszedelmesnek tartván, azon töprenkedett, mint mentse ki leányát e' rettentő örvényből; végre azon állapotodott meg, hogy sehol sem lehet biztosabb helyen, mint jegyese' ' oldala mellett.

Peti alig beszélhette szüléjinek el az Aga' kegyetlen kérését, és Szegedre készülő szándékát, az üzenet is Csongrádból megérkezett, melly őt, jegyesének, a' török' buja körmei közül, mentői elébbi kimentésére serkenték Most nyíltak fel egyszerre Peti' szemei, most tudta meg okát az Aga' szertelen kívánságának. Felforrott benne a' bosszú, süvegjét ragadá : „ Ju-úissal, szüléim., vagy többé soha nem láttok! “ kiáltó, 's magát kiszakosztván, az őt tartóztató

szüléji' karjaiból, lélekszakadva siet a' Böldi rév felé.

Alkonyaikor, Uram, megjelenek a' várban — így csilapítá le hízelkedve Julis, az ismét eljött török' nyugtalan indulatját — itt ki vagyunk téve a' világ' rágalmazó nyelvének ' 's több efféle okot rebegvén; a' megelégedett török szál-lására tért.

„Fuss, leányom, fuss a'” Tiszaparthoz, tán Peti már ott várakozik, reád! mond a' gondos anya, egy tarisznya eleségetnyújtván a' készülő és remegő Szűz' kezébe.

„Áldásodat, jó anyám, e' veszedelmes útra í” mond a' leány, 's édes szülője' keblére hajtá fejét, ki elkeseredett szívvel 's forró csókjával, áldását a' zokogó Szűznek homlokára nyomta. Julis a' kertsövényen keresztül fris lábakkal a' Tiszapartnak sietett. Azonban

Este lön. Az Aga forrton forrt a' heves kívánságtól; ki-ki tekint ablakán, 's nyugtalan lesz nem látván Julist közelgeni; elkéstén gyanúja még inkább nőtt azért káromkodva rohan ki szállásából, 's Kabóknélioz fut. Ön mentsége végett a' vigyázó özvegy sírva elébe szalad, 's panaszkodik leánya' elraboltatásán.

„Nemde Szentesre?” kérdé fogcsikorgatva az iszonyú pogány a' megrettent anya szólni

nem tudván, letérdelt 's az Aga' hirtelen el-
távozta után leányáért imádkozott.

„Lovat ide, kutya így agyargott keresz-
tyén rabjára a' dühös pogány, 's felültében a'
kengyel - tartó szolgának sárga papuccsá' hegyé-
vel egyik szemét kirúgja, és sebes vágatva szá-
guld a' Böldi rév felé.

Szörnyen fújt a' megeredt szél, a' Tisza'
tolongó habjai ezer halált lökdöznek a' part felé.
Julis már ott állott; fél reszket, sír: majd a'
háborgó folyamra néz, nem látja e kedvesét a'
habok közt ? majd Csongrád felé fordul, nem
hali e lódobogást? de sem onnan mentséget
sem innen veszedelmet nem láthata.

„Bátya egy kosbárány a' kendé ! ” mond
alig lihegve a' parthoz ért Peti, az ott ácsorgó
révészhez.

Ha ökröt adsz, se' lököm illy szélvészben
el csónakom' a' parttól!“ felel a' révész.

„Ide hát a' lapátot, én magam evezek által „

„Ha veszni akarsz! nesze —' s oda nyújtja
azt a' csónakba ugrott legénynek; 's ez elrúgja
a' lélekvesztőt a' száraztól, 's hatalmas karokkal
a' túl part felé hajtja. A' ladikba ütközött hul-
lámok hányják vetik azt, Petit áztatják: de ő
nem ügyelve semmi veszélyre, mind tovább to-
vább evez.

Julis látja kedvesét hányatni a' habok közt, látja közeledni — de e' „perczen lódobogást is hall.

„Te vagy Peti? kiált a' leány elfojtott szívvel, kezeit feléje terjesztvén.

„Én , én.“

„Siess az Istenért! a' török közelget „

Kettőzte!ett erőt önte most Peti' mármor gyengülő karjaiba hölgyének intése, keményen ásít a a' habokat, 's az elfáradtában összeroskadó legény „halá Isten! fohászkodván, a' kívánt parthoz ér. Julis egy szökéssel a' csónakba terem, de a' török is a' parton, Julis' segédjével a' mélyre taszított hajó ismét a babok közzé vetetik, midőn az Aga: „Nem szaladsz el Kaur!' ordítással görbe kengyelvasát lova' oldalába szúrván , habok közzé ugrat, 's kivont karddal úsztat az evezők után.

„Ne a' lapát, evezz te kedvesem, én megbirkózom a' pogánnyal mond Peti feltörve lobogó ingét, 's izmos karjait öklözésre készíti de mi a' kar a' vas' élének? Már az Aga elérte a' hajót, vagdal Peti felé, a' leány reszket, 's ájulásához közelít. — Nincs mentség! Már a' török á' csónak után nyúl. — Ekkor Peti kiragadja a' Julistól hozott nagy búzakenyeret a' tarisznyából, és szerencsés irányzattal úgy hozzá csapja a' pogány' fejéhez, hogy ez elszédül — lehanyat-

lik lováról, a' Tisza' habjai öszvecsapnak felet-
te, 's megfúlad.

Könnyes szemmel lihegett újra a' megmen-
tett pár , a' szél lecsilapodott, 's békén partra
szálltak, térdelve buzgón adtak hálát az égnek
Vígan fogadta őket a' partra gyűlt gulyások 's
kondások' csoportja, 's újongatva kísérték Szen-
tes felé.

De a' veszedelem nem volt még egészen el-
mellözve, mert az Aga' lova sebtüst visszaúszván,
búsan nyerítve tért a' várba vissza. Megrémül-
tek a' törökök a' ló nedveslétén 's azonnal
urokát keresni indultak gyanújuk Petire nem
esett volna, de némely bÖrszedő zsidók e' tör-
ténetről suttogni hallván, úgy mint újságot el-
hírelték. Erre több török lóra kapott 's Peti'
elfogására böszült; de már Peti nem volt szü-
léji' házánál, hanem élelmet vevén magához,
még az éjjel kedvesével elillantott. Szüléji azon-
ban éltöket, bár fajok tette-iránt eleget mente-
geték is magokat, csak négy költségen vállalhaták
meg a' zsákmány szomjuhozó törököktől.

Peti a' Holdmező - Vásárhelyi rétbé vonta
magát, hová őt a' Böldi révnél álló pásztorok
követték, kik tanúji lévén bajnok teltének, őt
hírdjoknák választék, 's mocsár-ölelte szigeten
nádból kunyhót raktak számára. E' közben

A' hazánkat szabadító győztes seregek mind inkább 's öszvébb nyomultak. Szeged és Temesvár lön hadi mozdulásaik' czélja. A' török' szétszórt apróbb csoportjai a' közlekedés miatt majd ide majd amoda vonultak. Markos Peti merész pásztoraival a Tisza' hínárjaiból gyakran ki-ki—rohant, és több ellenséges csoportokat váratlan támadásokkal gyöngített. Illy hadi gyakorlásban tölté az időt, merész pászortársait ügyes aprón-csatázókká tette, 's töröktől nyert zsákmánnyal gazdagító. Csak Julis élt egyedül bánkódó szorongalásokban, ha kedvesét az ellenhad' vesztére cselben lenni tudta — örült ellenben ha visszatért, 's fegyvérit elszedhetvén , bátran ölelheté. Az éjjeli tűz mellett beszéllek el a' bátrak a' nap' tetteit, 's új intézeteket szövének az ellenség' romlására.

„Holnap nagy időre, de ha Isten segít, utoljára hagylak magadra — szólító egy estve Peti Kedvesét. — Szeged' megszabadulásával ment lesz az egész táj a' ,töröktől, 's vígan térünk vissza feleinkhez. Úgy is lett. Tóth Mihály Kasztald hadivezér' seregének előcsapatjával Szegednél termett. Bodonyban és Marostőben a' vidék' pórsága Bárkányi és Zákány - Szegedi polgárok' vezérlése alatt öszvecsoportozott ide jött Peti

is pásztoraival. Az adott jelre a' halászok éjjel áthordák a' fegyvereseket, 's a' Tárasban készen-álló polgárokkal megtámadják a' török őrizetet, a' várt elfoglalják 's az ide segítségre közelgető muzulmán sereget szétverik. Markos mindenütt jelen volt, sebeket is kapott, de a' megszabadult városnak jutalom-ajánlását megköszönte, magában érezvén tulajdon érdemét, 's hazájáért ön részéről eleget tenni vélvén, Julis' karjaiba szített : kivel, visszatérvén Szentesre, megesküdt, 's több évekig édes boldogságban élt.

Kiss Károly.

VAD ES TETT.

Míg más' érdemit a' közielek alázni törekszik ?

Fényre deríteni azt a' nemes elme buzog.

Míglén epés vádat nyomoz a' tehetetlen irigység,

Nyújtani szebb példát a' nemes elme buzog.

Zorcly

VALODI BARAT

Bevés szavú, helyén de jól beszélgeti.
Nem kérkedő, nem is hiú alázatos.
Tüzet kap és dörög, de megszelídül
Nem kér bocsánatot, de tettel ád.
Komoly, de víg; szerény, de nem feszes.
Igaz , de nem bokros. Sokat tanúit,
De nem kevély tagadni azt,
Mit nem tud. Nem .dicsér vakon,
's pirongatólag nem gyaláz :
Ölelve feddi-meg hibám'
Ő maga 's magam között csupán.
Engem szeret, de mást is.
's akarva nem boszont.
Enged, ha forni lát.
Botlik, s nagyobb lesz.
Nem feddhetetlen angyal ő
De — ember.

Guzmics Iszidór.

HUSZAR - DAL .

Villámlanak, fényiedeznek
Kardok ottan a' hegy ormán,
Halálképek lengedeznek
A' vérzászló patyolatján,
 Patkók alatt a' föld robog,
 A' vitéznek jaejje dobog.

Csata-szél fű, csata-tűz kél ,
Trombita szóll harsadozva ,
Pajtás! a' Hős illyenkor él ,
Szíve nem ver borzadozva,
Kardot ragad, egyet suhint
Ellenjere sebet vért hint

Rajta hangzik, rajta tehát!
Sarkantyút a' paripának,
Szeld és úzzed támadóját
A' Királynak a' Hazának :
Egyenest a' bátrabbjára
Rá se nézz a' gyávájára.

Átok fogja azt közöttünk
A ki futni vissza fordul,
Nagy bajnok, ki míg előttünk
Ellenség van, csapkod és dúl,
Híres leszen a' ki megáll
Mint záporok közt a' kószák

A Vezérnek, a Vezérnek,
Ki ellenünk gyújtja őket,
Ha ez oda, kicsinyt érnek,
Szíjra fűzzük rabtesteket,
A' miénket védelmezzed ,
Aczélfala legyen kezed.

Győző delem vagy szép halál
Itt maradás, vagy becsület!
A ki rontó csatába száll
Vitézek! egyéb nem illet.

Csattog ég már a' háború,
's fonódik már a' koszorú.

Menjen haza csüggedt fővel
Kiben nincsen szittyái vér,
A' ki nem mer nagy erővel
Egybe csapni 's még gyáván kér!
Félre félre bátortalan,
Minek köztünk haszontalan ?

Feressz *eressz* kardot Huszár
Rád dőlt vívók seregébe'
Villogj mint a hév napsugár
Főket lovad elejébe.

Csattogj vágj hogy bámuljanak
's visszavágni rád tartsanak.

De megadván ha ki magát,
Ne bántsod tatár vadkezekkel,
Felejtsd csatád indulatját
's éreztessed nagy lélekkel:

Hogy vívásra vitézzel szállt
. 's meggyozetve, nemest talált

Döbrentei Gábor

A' B U Y A R .

Ballade Schiller után.

„Nézzetek le e vad tengernek vizére ,
Egy arany poharat vetek itt belé,
Melly vitéz 's udvárnok száll le fenekére, ?
Im' a' setét gyomor már el is nyélé,
érdemdíj gyanánt, mint önjavát bírhatja,
Ki énnekem viszont azt előmutatja."

Ezt mondja a Király, 's a billikom erre
A magas szirtfokról, mely borzasztva dül
És agyszédítve a végtelen tengerre,
A süvöltő hullám - sírfelé repül.
„Nos kinek, ver olly hőt szív vitéz melyébe,
Ki leszáll e dühös tenger mélységébe?
Ezt a Vitézek és Xfjeneztk mindnyáján
Hallják körülötte, s némán állanak,
Szörnyedve jár szemek Neptún vészcsatáján,
's a kincs birtoka után nem lángzanak.
„Szóljatok, harmadszor kérdem, ki merészel
Megvívni e vadéi zajgó tenger-vésszel —
Most sem ömlik szózat senkinek szájából,
's ím egy nemes Ifjonz bátran törteti
Magát itt elő a félénkek sorából,
Övét és palástját büszkén elveti,
Minden férjű 's asszony, hogy ezt észre vészi,
A felséges Ifjút csudálkozva nézi.
'S hogy odalép a kicsüggő szirtromra,
S a fekete örvény torokba tekint,
Az elnyelt vizeket a Karibdisa gyomra
Im zibongva adja vissza most megint;
'S mint a távolhangzó mennykövek dörgése
Zajong a mélységből azok lövődése.

‘s mint mikor ’ viszel tűz szokott vegyülni,
ügy buzog, és sziszeg, forr, és sustorog
Vég nélkül kezd hullám a’ hullámra gyülni,

A gőzölgő habtajt édig kavarog,
‘s a’ dühös Örvényharcz nem tér lankadságra,
Mintha még egy tenger jönne a’ világra.

De végre a’ szilaj hatalom megszűnik,
‘s a fejér habok KÖZÜL egy fekete
És iszonyú nyílás tátongva feltűnik ,

Gyomra mély, mint a pokolnak feneke;
‘s a’ torló hullámok vad erővel térnek
Szörnyű üregébe az örvénytőlcsérnek.

Most előbb , mint sem a’ vad játék megújul,
Az Ifjú magát Istennek szenteli,

És minden ajakról egy sikoltás nyomul,
Mert az Ifjút most most a mélység elnyeli;
Torkolatját titok - terhesen bezárja,
‘s oda van a merész billikom’ bűvárja.

A vad örvény felett most csendesség lebeg,
Csak a’ mélységben zúg tompán ‘s mérgesen ,
Minden száj kesergő szózattal így rebeg:

Bajnok lelkű Ifjú nyugodj csendesen !” .
És tompábban zúg, reng , és mindég tompábban ,
‘s hosszú szünetet tart rémítő voltában.

És ha a' koronát magát vetnéd bele,
 's mondanád: a' ki felhossa e' kincsemet ,
Mint törvényes Király holtig éljen vele,
 Ér' tte illy koczkára nem vetném éltemet,
Mert a' mi e' zajgó mélységben rejtezik,
Azt élő valók fel — soha sem fedezik

Sok nagy hajó, mellyet az örvény megkapott,
Gyászosan süllyedett rettentő mélyibe,
Csak a' törött árbocz látta meg a' napot
 A' többi ott veszett a' nagy sir' keblibe' . —
És hangosan mint a' szelek' ordítása,
Jön mindég közelebb az örvény' zúgása.

's mint mikor a' tűzzel víz szokott vegyülni,
Úgy buzog , és sziszeg , forr és sustorog,
Vég nélkül kezd hullám a' hullámra gyülni,
 A' gőzölgő hab tájt égig kavarog ;
's mint a' távolhangzó mennykövek' dörgése
Zajong a mélységből a' hab' lövődése.

 's lásd a zajgó árnak éjborúit öléből
 Hattyúfejéren egy Termet áll e lő
Egy kar 's egy fényes nyak — látszik testmivéből,
 's bátran partra tör a' deli habszelő;
Es a' billikomot — életörömében —
Magasan forgatja az ő balkezében.

És hosszan, és mélyen — vészen lélekzetet,
Üdvezli a' napnak vidám' sugarait;
Egy sem titkolhatja az örömrésztet,
Hogy él, 's hogy megvívta a' vész' vad harczeit
's életét a' .Derék, habok' közepette
Koczkáztatván onnét bátran kimentette.

Ö j ö n, 's a' nép hangos tapsokkal fogadja;
A' Király' lábához borúí, 's feltekint —
Az arany poharat néki általadja;

Ekkor a' Király szép leányának int ;
Ez abba a' legjobb nektárnedvet önti, —
Az Ifjú veszi 's a' Királyt így köszönti:

„Sokáig élj Király! örüljön kebele,
Kinek e' nap alatt szabad lélekzeni,
De ott az a' mélység irtózat' lakhelye,
's az ember ne merjen Istent kísérteni,
's olly dolgot meglátni soha se szeressen,
Mellyre o vastag éj - lepelt von kegyessen ”

Az örvény engemet villámmód' le kapott,
Egy szirtből ekkor egy forrás' vad ömlete
Dühhel rohant felém , 's egyszerre rám csapott
Hét szaggató árnak szilaj lövellete,
És mint a' szélcsigát szédítve forgatott,
Kis halandó erőm ellent nem állhatott.

‘s midőn illy rettentő szükségtől kinzattam,
Az Isten , a kihez fohászom’ szöktetem,
Egy sziklát mutatott, ezt fokán ragadtam,
s magam’ a’ haláltól meg imigy menthetem ,
Itt függött a’ pohár is kláriszcsipkéken ,
Másként ott heverne a’ pokolfenéken.
Mert énalattam még bíbor szürkületben
Egy ezer ölnyi nagy mélység is tátogott,
‘s bár az emberek nem sejtik az életben,
De szemem’ irtózva látta , mint mozog ott,
Mint hemzseg, és zszibong rémítő formában
A’ sok sárkány, és gyík a’ mélység’ torkában.
Feketén pezsgett itt, mint az Orknsz’ nyája —
Undok tekercesekbe gyúrt karikáival
Egymással vegyülve a’ tövése Rája,
Az oesmány termetű pöröly- és tőkehal,
Dühösen vicsorgott reám vérszomjába’
A’ szörnyű nagyságú emberevő czápa —
Itt függtem, ‘s borzadva láttam, hogy hol élek —
Olly távol az ember köz segedelmitül;
Annyi lárvák között csak egy ér ő lélek,
‘s illy zordon magányban csak magam egyedül,
A’ hová le nem hat semmi ember-szózat,
Csak rémállat lappang, pusztaság ‘s irtózat!

‘s midőn így vívodom, felém gömbölygeti
Egy tenger-szörnyeteg száz ízes rostjait,
Hozzám akar kapni, ‘s kezem kiszökteti
Reszketve a Klárizs átkapcsolt ágait;
Itt az örvény dühe tüstént megragadott,
De felfelé vitt, mint — szerencse - magzatot.’

A Király bámul itt, ‘s villogó szemekkel
Felszólal: „igen is, tiéd most a pohár,
‘s még ez a’ nagy becsű, legdrágább kövekkel
Kirakott gyűrű is jutalmul reád vár,
Ha még *egyszer* leszállsz, ‘s tőled hírt veszek én,
A mit láatsz a’ tenger’ legalsó fenekén.” —

Ezt hallja a’ szelídszivü királyi lány,
‘s mosolygó arczával ekképen esedez:
„Atyám! több ilyen vad játékot ne kívánj,
Az Ifjú annyit tett, a’ mennyit egy se tesz;
‘s ha el nem fojthatod szivednek nyégeit,
Mutassa Vitéz a’ Vitézség’ jeleit,”

Erre a’ Király megkapja a’ poharat,
‘s a’ forgó örvénybe bélöki hirtelen
„‘s ha nekem felhozod ismét a’ poharat,
Legelső Nemessé nevezlek e’ helyen;
‘s még ma öleld által, mint hites - társodat,
Ki itt esdve szánjakoczkáztatásodat.” —

Itt a' baj nők ifjú mennyei lángra gyúl,
Szeme egy Cherubként villámlik és tüzel ,
Látja , a' szép hölgynek hóarcza mint pirul,
's látja, a' halálszín viszont mint futja el;
's hogy övó legyen a' hős tett' magas bére,
Mint a nyíl, repül a — tenger fenekére
Hallatszik, hogy ujúl a' habok' torlása,
Jövetét mennydörgő hangzatok hirdetik,
Szeretve függ rajt a szemek pillantása,
Az örvényes vizek mind egymást követik;
A sok hullám magát fel 's alá csapdozza,
De az ifjút többé fel egyik sem hozza.

Szenvey.

EJJELI - ALMADOZASOM.

Titkoson elrejttem szívemnek szent lángját
Mihelyt a' nap virrad éles sugáréval,
Mennyei - érzésim' Éolhárfa - hangját
Nem tarkázom össze világ lármájával.
Elrejttem belsőmnek nyitatlan mélyébe ,
Honnan a' gúnyoló fülekhez nem hallik,
's midőn a' zugó nap beborul estébe,
Akkor bús keblemnek hajnala pitymallik.

‘s mikor már az álom szivárvány - szárnyain
Tünetény-képekkel ámítja a’ népet,
‘s túl viszi még azt is emésztő gondjain
Kinek a’ bal so’ rs mind méz nélkül nyújt lépet,
Mikor nyugszik minden , ekkor szabadabban
Emelkedik szorult meljem’ sóhajtása,
 ‘s a’ nyugtató csendbe bátrabban fellobban
 Felhevült érzésim’ tüzes villámlása.

Álmodozom ekkor én is nyílt-szemekkel —
‘s titkos vágyásimnak szabad reptet hagyok ,
Hogy tiltott mennyemhez ragadjon engem fel,
‘s így egy pillantatig én is boldog vagyok !
 ‘s édes álmaimból midón felébredek,
 ‘s magam’ csak a’ vágyás’ pusztáján találok,
 Azon gondolattal ismét csendesedek :
 Hogy egész éltünk is csupa rövid álom

Anyánk’ szíve alatt ébredő létünket
Legelső ártatlan álmunkkal kezdjük el.
Játék’ álma kerget gyermek-korba münket
Míg az ifiú SZÍV szebb álmára kél fel.

Oh édeni-álom melly ekkor varázsol
Barátság! szerelem! — ki rajzolhatná ezt ?
Midón Szeráfnyelve hívó szivünkhez szól
Míg a’ tapasztalás álmunkból felébreszt.

jaj nekünk hogy ezen Isteni-álmunk is
Szerfelett sebesen előlünk elrepül,
's az a' mi még marad olly csonkult 's olyan kis —
Hogy csalatott szivünk' szent tüze is kihűl.
Csenedesebb álmra lépünk ekkor által
Melly csak nyugodalmas házi-éltet remél
De ez is nem soká mint a' többi megcsal
Ritkulknak kedvesink— gyengülünk — itt a' tél.

Éltünknek utolsó álmához érünk már!
's ez könnyező szemünk' felfelé emeli.
A' halandó már csak félig földi-polgár,
Mert szentebb álmait csillagok közt leli.
's így egész éltünkben végig álmadozva
Küszködünk keb' lünknek sokféle vágyával,
Mig végre imádott Atyánk szánakozva
Örökre megnyugtat a' sir' hüs-álmával.

Idősb Gr. Telely Ferencz.

N A G Y S Á G .

Nagy léssz úgy : ha tudod magad' ott megalázni gya-
korta,
Hol mindég nagygyá lenni kivan sok ezer.

Hrabovszhy Dávid.

A' KET FERJ' HITVESE.

Gyakorta olly szörnyű örvényt
Rejt az ember keblében,
A melly Isten - 's embertörvényt
Elsüllyeszt vad mélyében
Jaj! a' kin illy erőt vesznek
Az indulat' habjai,
Ö, — 's több vétlen lelkek lesznek
Akkor martalékai!

Kemény téli idő volt. Házának magányos
ftlai közzé vonult az ember innen nézett ki a
szomorú természetbe, mellynek mezején minden
öröm eltemetve feküdt. Dühösen - süvöltött az
éjszaki szél, 's csak ez adott élethangot a nagy
sír csendjében. —

Némán ült a' szobában Ágnes, Bánkú vári
nak asszonya · szállást gerjesztve lebegett arczá-
ján a halavány szenvedés s egész valója hasonló
volt ama rózsához, mellyel egy tavaszi fagy

lekonyít, 's idő előtt kifoszt virágzó pompájából. Karján tartotta csecsemőjét, oldala mellett Lajos állott, egy hat esztendőös gyermek, anyjának egygyetlen öröme még a pusztában életben. Könyezve voná épen ezt szívéhez, midőn Loránd véletlen belépett.

Ijedve szökött a' gyerekekről itt vissza az anyai kéz „Nem de, hogy édes a visszaemlékezés? — felszólal, gúnyhaugon a' durva férj, cs szeme mérgesen Ágnesre villan — „mint képzeled az átkozott magát amaz időbe vissza, mellyben első Urának csókjai fűszereztek éjszakáit, 's illy elmés majmot kapott az erek játékiból.“ Ágnes Hová ragad ismét a' szilaj indulat, te tigris — Oh mikor ürítem én ki a' szenvedés' poharát!

L o r á n d. Helyes emlékeztetés! Az ember az indulatnak örök bolondja, mint a' fák üstöké a' zúzó szeleknek; az indulat csalta meg szívemet első látásodban, — az indulat tett a pokol örök adósává, hogy bírhasalak. —

nes. Szűnj meg az egekre! Rettentő szavak ezek, „mellyek túl hatnak értelmem' határin. — Oh ember! miért háborgattál engem özvegyi székebben? hányszor vívtam akkor indulatos kérelmiddel, 's kerültem ki az öszvehozó alkalmat? — De előled menedékhelyet nem

találtam. Kezemet adtam néked, terád! mert az a' reménység éltetett, hogy a' ki elhunyt férjemnek barátja volt, az engem is becsülni fog. Rettentően mutatja a' jelenidő megcsalásátomat.

Loránd. Nagy mester az az idő! mint jövendő, mennyet ígér, megcsal mint jelenvaló, — 's pokollal ijeszt, ha múlttá lesz. Óh ha te azt a' bogot fel tudnád oldozni!

Agnes. Loránd! Engedj már egyszer szavaimnak utat szivedhez. Mi boldogok soha sem leszünk; irtsd ki ezt a' kebledben megfeneklett vadságot, így legalább türethetővé teszed az életet. Nézd, térdeimen kérlek, lágyítsanak meg annyi esenkedéseim; ha nődet nem szánod, kí méld meg bennem Drákynak özvegyét, ki téged soha sem bántott.

Loránd. Óh asszony, ha most is az volnál! — nem özvegye, hanem felesége; — vagy ha azzá tehetnék, — 's én viszont az lehetnék, a' mi voltara: — mázsás terhek hullnának akkor szivemről le,' s én boldog volnék, mint egy paradicsom' polgárja. — Most, midőn az enyím vagy, nincs egyéb mód, hanem Rogy siring átkozalak, és magában) kétségbe essem!

Agnes mély fájdalommal kelt fel azon helyről, hová hasztalan borúit. Sírva fogta meg

fiának kezét „Jer Lajos, úgymond — kerül
jűk az ő tekintetét; az ég neked irgalmatlan
gyámtyát adott, s nekem egy ragadozó vadat
férj helyett; az én szenvedesimek csak a' halál'
orvosa! “ s ég felé emelt szemekkel hagyta a
szobát el.

Loránd merően nézett a' kimenő után „Hogy
általam boldogtalan vagy, (így szólott magában
hosszu küszködés után) azt én tudom; — a' szá-
nakodás, és gyűlölség váltig vív lelkeimmel. A
mit az első jóvá akar tenni, azt a másik, mint
hatalmasb, iszraelten öszverontja. Majd szánlak,
hogy szerencsétlen vagy, majd viszont akarom,
hogy örökre az légy. Az első soha ki-nem je-
lentem , de akarpm, hogy érezd az utolsó. —
Gyorsan villan szivemen keresztül néha egy jól-
tévő erő, — mennyei szikrának gondolnám örö-
mest ; ez reményt akar gyűjtani bennem az Is-
teni kegyelemre; de irtóztatóan süvölt ismét a
pokol, hogy annak már vége van! — Ágnes
Ágnes! mikor te még szüzesség' fátyolét hor-
doztad fejeddn, 's én Olmoson, e' magyar barát-
ság' fészkében mint ifjú, először láttalak: “fenin-
denható erővel repült akkor feléd az én szívem,
minden vércsep erebben bírni bukott téged. —
Oh ha az ég ezt a' forrón kívánt Szerencsét ak-
kor megadta volna; artatlanúl, és könnyen

mint a' lepke, repülnék az életem keresztül — Most bírlak de egy hegy nehézkedett melyemre, melyet száz Róma le nem lapíthat ”

Itt belépett Pongrácz, az ő lovásza „Uram! — úgy mond — a' lovak nyergeivé vannak, de ma veszedelmes lesz útra indulni.

Loránd És miért? a világ' tengelye fordul e ki sarkából?

Pongrácz. Sűrű gomolyokban esik a' hó, minden csapás el van temetve, 's az ember nem lát sem előre, sem hátra.

Loránd Semmiség!, illy időt óhajt az én természetem Láttad e asszonyodat? mit csinál?

Pongrácz. Imént hallám a komoradtól, hogy arczáján egy köny éri a' másikat.

Loránd Boldog a' ki sírhat Könnek által ényhüla' tájdalom, a' szív megcsendesul, 's új életsugár foíyja körül mint a' föld' színét nagy zápor után a' verőfény — Óh ha én sírni tudnék

Pongrácz De Uram, engedj meg egy kérdést; hová fogunk menni ?

Loránd. Urad, a' hová akar, — te, hová Urad parancsolja: Az út nyitva áll a' poklokig 's tornyosodénak olly magas hegyekké a' hlovak bár, mint Krivánnak üstöké, a' vándornak azt nem rekesztik el

Loránd itt kisietett az ajtón, Pongrácz pedig főcsóválva némán követte.

Könnyebbülést érzett Ágnes, ha néha férjét eltávozni látta, mert akkor a házban csendesség uralkodott. Sokszor így magára hagyatva, gyászosan kavaroglak lelke előtt a múltaknak képei; setéten lebegé körül Dráknak árnyéka — azon vitézi állásban, mellyben tőle búcsút vett; tompán viszhangoztak fülébe az ő utolsó szavai: „Isten veled, életem’ szerelme! hazám’ szent java mostan tőled cizszakaszt, de egy menyeyi Való súgja nékem, hogy mi viszont meglátjuk egymást; maradj tehát h í v e m — Mindég egy titkos borzadás szállotta meg Ágnest, ha e’ szavakra emlékezett; mintha az örök alomban szendergőktől is kellene tartani.

Ágnes ezen időpontig a’ sorsnak sok visszás fordulásait tapasztalán ő Rohonczon született a’ Gamrayak’ nemzetségéből; már élteének ötödik évében árva lön, ‘s anyabátyjának gondviselése alá jutott. — Tizenhat esztendő s korában bálványra lelt a’ vidéknek; szép volt, virágzó és tellyes, mint a’ rózsa’ kelyhe, — nyájas és szemérmes, mint a hajnalbibor. Mindazon gazdag és nemes ifjak közzül, kik szíve, és keze után,

lángoltak, kettő különbözteté magát meg: Dráky, és Loránd. Egyenlők ugyan testi kellemekre; különbözők belső tulajdonokra nézve ; amaz vidám szelíd, és nyütszivü; emez komor, magába zárt, és indulatos. Drákyval kötö Öszve Ámor, és Hymen a' virágzó hajadont. Hangos örömjajjal hozta ez menyasszonyát Bánköre, mellynek ő Örököse, és Ura volt.

Loránd enyészve látván reményét, feleségül vévé Balázs Ilonkát, egy szelíd erkölcsü, nemes leányzót. Ezzel türhetős békében élt atyai várában Lögényen ; 's úgy látszott: hogy ő mint Drákynek előbbi tüzes vetékedő-társa most annak elválhatatlan barátja lett, mert Bánkövét számtalan ízben látogatta.

Bánkö három évig a boldogság' lakhelye volt; a' szeretet, és hűség példás öszvchangzásban fogtak itt kezét. Ekkor kiütött a' Török-, háború; enyészettel fenyegette Ozmán' vad csordája a' keresztyén magyar kormányt sietve gyülének zászló alá a' hazának nemes fiai, Dráky is búcsút vett kedves háznépétől, 's hőstüzzel repült Loránddal a' hadnak veszélyi közzé.

Győzedelmesen térlek vissza egy év múlva a magyar seregek, és azokkal Loránd Csüggedt, fővel jött ez Bánkönek Asszonyához, hirül adni Drákynek — elestét. Mint a' lekonyult lilium.

állott Ágnes vesztesége' fájdmájában. Erősen féltévé magában a kesergő özvegy, hogy hátralévő napjait a' világtól elvonulva tölti; csak az Ólmosi ház maradt vigasztaló barátja, és Loránd, ki erővel is fenntartotta a' barátság' jóseit,

Loránd az ő hitvesét Ilonkát a táborból lett haza jötte után, öt holnap múlva hirtelen elvesztette. Ezután Ágneset még-gyakrabban kezdé látogatni, 's a miért eddig csak törött hangokban esdeklett, azt most indulatosan kívánta, — az ő kezét, és viszonszerelmét. Ágnes másfél évig állhatatosan küzdött hűségének altatója ellen; de az idő győzedelmes lett az asszonyt erőn. A' két özvegy között a választó fal leomlott, és Loránd Ágnesnek férje lön; 's mivel Lögényen lakni már régóta borzadott, — anyjától, 's testvérétől elvált, és új hitvesének birtokába Bánkőre költözött.

Ezen házas életet kerülte az egy esség, és szerencse. Loránd alig élt Ágnessel egy rövid holnapig, 's már benne egy megfoghatatlan vad természet fejtődött ki. Gyűlölni kezdé nőjét, örök nyughatatlanság háborgott lelkében, szüntelen csak a' kietlent vadászta, 's komorsága a' kétségbesésig nőtt. Bánkő imígy a barátság sírja lett, minden ember irtózott annak új urától j és Ágnes, ki **most már** egy évig **élt** vele

a' nélkül, hogy szavait érzések foglék volna fel, vérző szívvel ismérte meg, hogy ő sírjáig a' leg-szerencsétlenebb asszony.

Már a' nap régen elalkonyodott, midőn Lőrinci a' nagy téli zivatar között behajtott Pongrácczal a Lögényi várba, hová ötét Öccsének levele már két nap előtt sietve meghívá. Zsibbadt érzékekkel szállott le lováról, 's tántorgott hóba söppcdezve beteg anyjának szobája felé. Né ma főhajtással nyitotta fel ajtaját egy házi cseléd ; — 's mit látott ? — anyját halotti lepedőben , testvér jcit a' gyásznyoszolyára homorodva , 's egy csendes kerületben a' ház' több jámbor

Jobbágyait Szörnyen megrázta ez a jelenés orándot, — életjel nélkül rogyott öszve — talán a' lélekisméret' súlyától!

Midőn magához tért, ágyon fekve lelé magát egy külön szobában, mellette gyászlepelben siránkozó húga ült. „ Hol vagyok : “ ez volt a várban első szava. — „Itt a' te szerető hűgoknak társaságában “ felele a' szomorú Berta. — „Menj, menj angyal, hozz, egy pohár-bort, hogy éledjek dermedésemből. — Berta ment, hozott, a' mit kívánt, 's bátyját megölelvén, eltávozott, mert testvérje hívatta.

Halavány fényt vétett a' gyertyavilág a' szobafalakra Vadul jártatá szemeit Loránd a' szerte fekvő házi eszközökön „Szent Isten!“ kiáltott fel egyszerre — „nem ez volt e Ilonka szobája? Fekvéséből talpra döbbsent — „és ez nem az az ágy e, mellyen a' halál vonoglásait szenvedte ? — Úgy van / rettentő igent mond az emlékezet Jer te szőlőtőnék jóltévő leve, oltsd el bennem egy pillantatig csak ezt az emésztő tüzet. — A' poharat megragadta, és ivott; de hirtelen rántotta azt vissza szájától, 's szemeit borzadva mereszté reá „ Huh! ez Ilonka' pohara, a' rajta lévő arany rózsákról ismérem.

— Rettenetes l ha most megnyílna a' koporsó, 's ő itt előttem megjelenne — méhének még éretlen gyümölcsével, 's azt menny dörögné félémbe : Méregkeverő l most meg „vagyok boszlílvá, te halált ittál poharamból! — Irtóztató volna ezen boszúállás , — és még is csak bocsánat illy bünhődés ; mert én csak egyszer halhatok, — pedig illy gyilkosnak, mint én, három élet sem elég, hogy a' vért vérrel fizesse. —

„ Örökké zúzatni a' kárhozat' markában , — a' lélekisméret' horgán örökké rángódni, — éjjel nappal vigyázni, hogy senki bé ne törjön a' fedett titokba, — az egész teremtésben hasztalan keresni altató-szert, — 's végre a' kétségbesés

martaléka lenni: ez a' gyilkosok' sorsa. — Oh az emberben nagy a' kártékony tehetség, ha az iszonyai indulat Ura lesz a' fenyítő léleknek “

„ Ágnes! te vagy mind ezen szörnyeknek indító - oka. Életem ártatlan volt, míg téged' nem láttalak! — Én férj levék, de Térem' tajtékozó hulláma akkor sem csendesült, 's az incselkedő sátán mindég azt súgta : „ győzd meg az akadályokat, 's ő a' tiéd lesz.“ — A' kárhozat' mélysége felett vertem hidat tehozzád. — Oh a' részeg indulatnak csak egy pillantat kénye volt; rettenetesen józanodám fel a' te öledben. — És te neheztelsz, hogy gyűlöllek; oh a' mit a' pokoltól vásárlunk, abban nincs állandó kedvesség! Te azt hiszed , hogy megszerencsétlenebb vagy; — hát mivé léssz , ha öldöklő titkomat szívedbe öntöm ?“ —

Vadul kinzá Lorándot a' vádoló lélekisméret azon három napok alatt, mellyeket Lögényen töltött. Az embereket kerülve — többnyire a' magányos szobafalak közt bolyongott, 's ön testvérít is maga körül csak erővel tűrhette.

Nagy gyászpompával vitetett a' tisztos Halott a' nemzetségi kriptába; szédelgve ballagott Loránd a' kísérő sokaság között, nem mervén megtörni a' végső gyermeki tisztelet' szentségét; hajtorzongva állott meg a' kriptá-üregnél,

ne hogy egy lelki kéz visszatartóztassa őtet e'
halottak honiában

A temetés után egy feketén pecsételt levelet kapott Öccsétől. Loránd feltöré, 's imezt olvasd: „Fiam! testem ereje annyira megfogyott, hogy már nehezen fogsz életben találni. Tiszteld az Istent, kitől elhajoltál, szeresd testvéridet, és élj egy ességben hitvestársoddal, Ágnessel, kinek szép erkölcsét ismerem; ő megvette-tést tőled nem érdemel. Vedd szivedre ezen -az áldást, és átkot fog-

kettőnek nagy ereje van

az Isten előtt!“ — Loránd a levelet eltette. „Jó anya! — úgymond — halmozd vétkeim súlyát az ntólsóval, az első nem használ s Pongrácznak nyergein! parancsolt.

A ház' baráti mind leidének a' halotti torhoz, — csak Loránd nem. Komoran vett búcsút a jelenlévőktől, s szolgájával a' nagy hidegben Bánkőrc visszaszáguldotL Mindnyájan álmélkodtak lelkének állapotján de annak kútfejéhez senki sem jöhetett — O Lögényvárát utószor

Egy mértföldnyire Bánkőhöz állott egy kellemes dombon az Olmosi várj a' gazdag róna

vidék annak aljában úgy feküdt tavasszal a' szem előtt, mint *egy* kis Káoaánföld. Ólmosnak Ura Kadik Bernárd, *egy* vendégszerető derék magyar volt, de nem csatasíkra való, mert jobb kezének két úját még gyermekkorában elvesztette. A' vidélt becsületes Nemesei vígan ülték sokszor itt a barátság ünnepét. Dráky, és Kandik között oldhatatlan szoros egy esség, és szeretet uralkodott ; számtalan napokat töltött a' két hív barát egymásnak várában. Mélyen fájalta Kadik, midőn a hír füléhez hozta Dráky-nak a vérmezőn történt halálát; gyakran ment vigasztalására szomorú özvegyének, 's csak akkor , midőn Ágnes Lordodnak férje lön, vesztette el Bánkő. ezen igaz barátját, mert szive nem egyezhetett annak bárátságkerülő, hideg természetével. Nemes részvéttel szánta Ágnest, ha néha hírt vett szerencsétlen sorsáról.

Epen ebédjét végzé Kadik háznépével, 's asztalnál ülve többféle nyájas beszédeket tartott, midőn hozzája egy idegen férjfiú véletlen belépett. Egy hosszú görög köntös volt öltözetje, fején csalma, 's kezében egy vándorbot; nézése komoly 's arczáján az őszinteség vonásai látszottak. „ Üdvezellek szelíd hajléka a barátságának “ imígy tévé köszöntését az Idegen. 80-
' káig merően nézte őtet ae együtt-ülő háznép.

„ Örök Isten, mit látok!“ — felkiált egyszerre az álmélkodó Kadik — „az én barátom Dráky ! ‘s a háznép feldöbbsent ülőhelyéből.

Dráky. Ti, a mint látom, álmélkodtok, ‘s a’ viszontatás inkább rémit, mint örvendeztet benneteket. A’ jó barátot hosszá távoliét után nem így szokták fogadni.

Kadik. (karjai közzé sietve) Barátja lelkemnek ! a’ halottak’ országából jössz e mi hozzánk ?

Dráky. Ha Bagdádot Ásiában annak nevezed, akkor onnét.

Kadik. Megfoghatatlan ! Pedig a’ hír’ szava mindenütt az volt, hogy hazadért Törökfegyver által estél el.

Dráky. Oh Bernárd, ha ágy volna / most édesen nyugodnám a’ természet’ anya méhében. Hogy fegyver által estem el, itt a’ hír nem hazudott ; de a’ csapást nem Török tévé rajtam, hanem egy áruló barát, — egy pogánynál alabbvaló magyar

Kadik. Rettentőt mondasz! És ki az az istentelen ?

Dráky. Őtet a’ földön, és pokolban — Lorándnak hívják.

Kadik. Loránd ? — Mindenható Isten! most minden világos

D r á ky. (leül) Ez a' vágás itt hátúi fejemen, melly az Ítélet' napján is látható lesz, — az ő munkája. Egy csekély szóbeli öszveütközés, melly közöttünk a' táborban esett, az istentelent orgyilkosságra tüzelte.

K a d i k. (félre) Vagy az az ördögi, vágy, hogy' feleségedet bírhasa. (Drákyhoz) És mint szabadúlhatál meg a' haláltól?

D r á ky. Csudálatos az. Egy nemesszivü Görögnek köszönöm életemet, kinél nagyobb barátját az emberiségnek nem ismérem. Közel három éveket tölték ezen kereskedővel — a' szükségtől kény tetve — Ásiában, — megismerkedtem az ottani nemzetek' szokásával, 's a' hajdankornak sok tiszteletre, vonzó emlékivel. Hogy Európába visszajöhöttem ismét, azzal is ezen görög jóltévömnök tartozom. Én ötöt e' nap alatt nem látom többé, de szivemben él az ő örök emléke. — Ennyit mondanom légyen elég; ád az Isten Bánkövön olly időt, mellyben távollétem történetét jobban ipegérlheted.

K a d i k. És miért nem most? (magában) Oh mint fogom majd elkerülni, hogy szavaim által tört ne verjek szivébe !

D r á ky. Bernárdi két nagy hatalmas indulattal jövök én hazámba; az egyik kedves háznépem' karjai közzé hajt, a' másik megboszulni

gyilkosomat. — Elégítsd ki most szívemnek éh-
kivánatját: él e Ágnes az én hitvesem ?

Kadik. (hosszá szünet után zavarodva)
Igen is , Ágnes él

Dráky. És Lajos, az én gyermekem ?

Kadik. A te Lajosod él!

Dráky. (felkelve), Mi ez? Te kedves hírt
mondasz , és még is a szó ajakidról olly hosz-
szan, és tompán hangzik, mint egy mennykó-
moraj a távolban. —

Kadik. (barátját feszült melyére vonva)
Oh Dráky ! miért kell nekünk egymást így vi-
szont látni?

Dráky. Szent Isten! beteg e az én felesé-
gem, vagy gyermekem?

Kadik. Nem!

Dráky. Nincsenek talán Bánkövön?

Kadik. Bánkövön vannak!

Dráky. Javaim pusztultak e el?

Kadik. Javid nem pusztultak el!

Dráky. Megfejtethetlen! Minden kérdésre
kívánt válasz, és még is minden szavad ágy
cseng fülembé, mint egy lélekharang. Jele,
hogy hazudsz.

Kadik. Az Isten bizonyágom, hogy nem
hazudokj de ámbár ez mind igaz, még is —

Dráky. Oh az az ámbár, és még is két rettentő engesztelhetetlen ellenség, — be fúria magát az életnek mindegyik sorsába; és csak azért vannak a' Fúriák által teremtvé, hogy akadályt vessen Örökké az egyik a' másiknak. Mit akar tehát sorsomban ez a' még is? — Kadik. Barátom! csak ma kímélj meg. Vannak néha olly pillantatok, mellyben a' meglepetett ember felakad, 's erőtlen, hogy ma-

gát kifejtse. — Ül le, és pihend ki magad'; holnap talán el leszek készülve, néked egy titkot kijelenteni, melly —

Dráky. Hah! te mesterül tadod a' lelket csigázni. —

Mint a' villáin lövellett itt fejébe az a' gondolat, hogy Ágnes talán megszegte hívségét. Vadul szakasztá ki magát Kadik' ölelő karjaiból. „Isten hozzátok!” ezt kiáltá; az ajtón ki rohant, 's a' ropogó hó' fagyán gyorsan törtetett Bánkő felé. Mint egy köszobor — a' földön le mélyezve — állott Kadik hüledő háznépe között.

Dráky! Dráky! ez volt minden, a' mit mondhatott; de a' hangot csak a' ház' siket falai fogták fel

Loránd nagy tépelődések között verődött Lögényből Bánkőre vissza, hol minden csendes

volt, mint a' sír, és paszta mint egy ház, mellben a' halál futott Keresztül. — Szobájába vonulva ezer setét gondolatok keltek zavaros agyában. Lelke véres szemekkel kémlelte a' hártárt, meddig a' véteknek terjedni szabad, hogy még remény maradjon a' bocsánathoz. Majd ismét anyjának levelét futotta végig; 's úgy lát-szott, hogy ez lelkében a' kétség' tüzes sugarait megtörte. „Azt mondják — így tűnődött magá-ban — hogy a' szülék' átka mázsákat nyom az Isten mérő-fontjában; hogy a' melly serpenyő-re ez nehézkedik,- az felhúzza a' másikat; miért ne hinnők ezt a' szülői áldásról is?“ — Loránd erős éitökélést vön, hogy Ágnessel magát ki engeszteli.

Loránd másnap hitvese' szobájába ment. — Épen esti imádságra szólít a' harang. Ágnes, Lajos fiával egy feszület előtt térdelt, 's imád-kozott; pólyás gyermeke az ágyon feküdt. — Lorándot e' jelenés legelőször illette meg bün-terhelt napjaiban; — halkkal az ablakhoz ment; 's kinézett a' szomorú vidékre, mellyet a' hold', hálávány világa folyt körül. Gyászosan lebegtek gondolati a' múlt időben. Midőn feleszmélt, Ág-nes egy nyugvón ült, az, asztalon gyertya égett.

Loránd. (távol állva, fél-komoly hangon)
Ágnes

Ágnes, (szünet után) Mit kívánsz?

Loránd. Lögényen valék az én anyám megholt.

Ágnes. Legelső hír, mellynek hallására méltatsz, — 's az is szomorú

Loránd. Tegnap temettük el

Ágnes. Most tehát boldog, ha szenvedett. Én irigylem sorsát,

Loránd. (szünet után) Ágnes! én sokáig gyűlöltelek.

Ágnes. Nem volt idom elfelejteni

Loránd. Boldogtalan ellenkezés volt közöttünk.

Ágnes. Úgy van! De mit jelentsen ez az emlékeztetés? ezt választottad ma hóhéreszköznek?

Loránd. (lángyult hangon) Én akarnám, hogy felejtsem el.

Ágnes. Ember, mi *ez?* azért jöttéle most, hogy gúnyjátékot üzz velem?

Loránd. (Ágneshez közelítve) Kérni jöttelek, hogy bocsáss meg.

Ágnes, (székéről felkelve! Szűnj meg üldözni tigris! (csecsemőjét ölébe Kapva, Lojosnoz) Jer gyermekem, távozzunk! —

Loránd Az Isten tanúm, hogy szívemből szólok

Ágnes, (menése közben) Istent te nem hiszel, — szíved pedig hideg, mint a' Sajó' jege.

Loránd. Hinni kezdem, mert érzem az ő malasztját

Ágnes (álmélkodva áll)

Loránd „Élj egyességben a' te hitvestársaddal “ ez Tolt anyámnak végső intése; én szavát akarom fogadni a' dicső halottnak

Ágnes, (illetődre) Ha úgy volna

Loránd. Jövendő életem' módja megtanít.

Ágnes. Örülni akarok, és nem tudok; mert félek, hogy ez a' béke nem egyéb, mint egy csalfa örvény csend a' tengeren, melly azért áll be csak, hogy szünet alatt a' düh annál vadabb erőre kapjon. A' hol két ellenkező dolgok rendkívül váltják fel egymást, ott az állandóság' talpköve — szétfolyó homok.

Loránd. (fél-indulatosan) Ágnes, bocsáss meg! könnyű ez néked, mert te szabad vagy, és ártatlan, mint Lót' leánya Gomorrának kénköves tüzében.

Ágnes. Isten! te látod szívem' tisztaságát; én nem csak egy férjnek, hanem egy orgyilkosnak is kész volnék megbocsátni.

Loránd. (megrázkodva — magában) Huh ez a' szó ismét visszalök ördögi sorsomba.

Ágnes. (Lorándnak kezét nyújtva) Én megbocsájtok.

Loránd. Es elfelejtesz mindent?

Ágnes Elfelejtetek mindent; de esküdj meg, hogy engem ezentúl üldözni nem fogsz, sem valamelly vadság kitörésével megszomorítani. — Esküdj meg Dráknak, volt férjemnek, 's barátodnak árnyékára.

Loránd. (félelmes rekedező hangon, fel-emelve újait) Esküszöm Dráknak véres árnyékára —

Ágnes egyik karján csecsemőjét tartotta, a másikat Loránd' vállára tévé, és feje angyali szelídséggel reá, konyúlt. Loránd indulatosan ölelé hitvesét. „Ágnes Loránd ezek voltak a békülés' egyetlen hangjai. A' kis Lajos. e jelenetnél örömtelven esett térdre, 's karolta általgyámatyja' lábait.

Itt kopogás hallatott az ajtón; ez felnyílt, és — Dráky belépett.

Hosszú szünetet tartott a' szörnyű, meglepetés. Vonagló, idegekkel bőszült vissza Dráky ' a a' bot kifordult Kezéből. — Szédelve naeresztette szeméit Loránd a' bájövöre, s tárta mafgai elébe karjait, mint a' ki előtt a' pokol' mélysége, megnyílik. — Odahalva állott Ágnes, a' Jelene nek, vesztéthirdető képében, szemének világa

elsetétült, — ‘s mint egy jobb világba készülő lélek — rogyott öszve ártatlanságának liliom-díszében.

„Lelkeket csábító pokol, te győztél! ” — riadott fel Loránd — „itt a’ te martalékod „ — ‘s lekapott a’ falról egy kardot . ‘s kétségbe esve dőlt aczélhegyébe.

„Hah undok asszonyi szörnyeteg ez a’ te hívséged? ordított Dráky hosszú dermedéséből feleszmélve, — gyorsan rántotta elő köntöse alól — elrejtett fegyverét, ‘s a’ padlaton elterült asszonyhoz rohant, hogy feláldozza bosszúdünek itt hirtelen a’ szobában termett Kadik, ‘s dőfésre emelt karját lekötözte. „Barátom ! — így szólítá meg elszörnyedve — mit akarsz cselekedni ? — „Félre! — mond amaz — hagyj boszút vennem boldogságom’ gyilkosain, ‘s annak omladéki alá temetkezem!“

Sírva emelte fel itt fejét Lajos, anyjának teteméről, mellyre az ártatlan lehomorodott, ‘s irgalomért látszott a’ mord arcú hóhér előtt esdekleni.

„Dráky! — imígy szóla tovább Kadik — halljad a’ titkot, menyet most felfedezek. Ez az angyali lélek ártatlan; ő téged híven szerezte, — két esztendeig gyászolta halálodat — el **vonulva** minden emberi társaságtól. Ennek a

csábítónak, ki itt vérében fekszik s munkája minden. Hogy a táborból haza jött, nőjét a' halál hirtelen elragadta; — ezen szörnyű esetek' szövetségéből méltán lehet gyanítani, hogy ő volt alattomos gyilkosa. — Ágnesed a' pap' keze által hitvese lett; ne gyűlöld őtet, — ez a' sátán nagy fortélyokkal élt, hogy asszonyi állhatatosságát törbe kerítse

Dráky itt térdre esett; reihegő gyermekét karjai közzé voná, 's lankadt lélekkel nézett az ég felé: „Te Isten ott Mennyben! — mondá töredezett hangon, — erősítsd hitemet, hogy örök igazságodat ne hozzam kétségbe! Te rettentő vérangyalt küldöttéi életem paradicsomába. Hogy miért? azt fel nem találja halandó elmém. Éz a gyermek földi szerencsémnek egyetlen maradványa „ — „ És egy barát, — közbe szólt Kadik Drákyt ölelve, ki sírig híved lesz !“ —

Ágnes a' félhalotti álomból ismét életre serkent, 's Kadik véghez vivé, hogy férjével viszontag egyesült; de a' szeretetnek amaz istenítő bája, mellyel Dráky egykor nőjének karjában érezett, örökre kiholt; — az új hites szövetség hasonló lett az őszi napfényhez, melly csendes-sen süt a' kopasz mezőre, de többé nincs hevítő ereje

Lorándnak holt teste Lögényre, viteleit: cse-csemös gyermekét pedig, mellyel Ágnestől nem-zett, testvérjei nevelék fel.

Csak igen rövid ideig élt Ágnes e' viszony-egyesülés után ; a' mély eraéztődés hirtelen fel-dúlta életének gyökerét. Egy napon, hogy Dráky komoran haza tért a' vadászatról, — ágyán ta-lálatott — általszendered ve egy jobb 's boldogabb hazába. Szenvedő ártatlansága ott elnyeré csillag-koronáját !

A' sors , melly illy csudálatos csapásokat mért e' földön Ágnes' életére, csak abban kímél-te meg, hogy fel nem fedezteté előtte Loránd' gyilkosságát.

Dráky még több évekig vontatta halandó életét. Csendes fájdalommal tekintett vissza oly-kor a' múlt időbe, mellyben boldogságának virági nyíltak, és elhervadtak. Keservben edző-dött szive futott minden tomboló kedvektől. Gyermekét hazaszerető jámbor polgárrá neveié; 's Kadik volt az az egyetlen meghitt férjfiú, ki néha egy gyenge örömsugárt folyasztott lelkébe.

Szenvey.

C S E R H A L O M .

Néma borongással megy az őskor lelke, fölötted,
Cserhalom! esnem kér emlékül oszlopot érczből;
Oszlop vagy magad, oh diadalmak halma, meződdel.
Téged még az erős természet szüle magából,
Hogy mint embernek gyarló munkája, felejtett
Porba ne szállna tetőd, hanem állna , mig emberek
élnek, .

És a' harczos apák hírének lenne tanúja.

Árpádnak honnj át Salamonnal sok baj emészté,
Az még sem rendült, romlatlan férjfi erőben
Állván hőseivel: főkép a társas egyessé —
Napjaiban temetője lön ellenségi hadának
Olly vala, mint a két végcsúcsos földközi szálkő ,
Melly keleten 's nyugaton kitekint azegekré , 's mi-
dön itt

Nap veri, ott éjnek rémfátyola leplezi orrnál:
Elfáradva leül a' villám mély közepében
Nem rengetheti meg, nagyságán nem mehet által.

Úgy Árpád honnját veszedelmek mennyi övi csapván
Kém rendíthették, közepén túl nem hata mérgök.
Akkor az ifjú Király Salamon szép déli sugárként
Járt a sergek előtt, vele két fejedelmi leventa
Ég' áldása gyanánt, bölcs Gejza, 's szekercze
csapással

Rettenetes László, Bélának gyermeki jártak.
Akkor együtt az erő , bátorság 's józan okosság
ÖT vala, és akadály az enyészet' napjai ellen.
Kétes az ütközetek' forgása: Sajóra, Mohácsra
A' jó honfi ma is könnyezve tekint, de ki retteg
Hallani a' harczot, mellyet László' keze harczolt?
Cserhalom! a' te tetőd diadalnak büszke tetője
Merre Ozúl haragos Kunok' fejedelme hadaddal ?
Visszalobog zászlód éjszagnak durva szelétől,
Háromszor fordul paripád, hogy visszarahadjon.
's nem látod magad is vijjogva röpülni fölötted
A' puszták madarát ? Eljött, hogy téged emésszen,
's szállongó fiait meghozza lakozni hadadra ?...
Nyargalnak, még nem tudják, hogy veszni j övének.
Mint a' farkas, melly juhakolba ereszkedik, Öl, dül,
's gond nélkül rabol a' remegő falkában, azontúl
Menne; de örvös ebek várják ordítva, közelget
A' boszuló Pásztor, 's fölemelt villával ijeszti,
úgy haladónak ezek gyilkos szándékkal. Utánok

Pasztta maradt Nyírség. Tisza' gazdag partjai nyögtek
Vad tapodások alatt, és vért mosa rólok az árvíz.
Látta Bihar pusztulását, 's nem tudta kerülni.
Szörnyű halál takará a' bátor férfiak' arcját.
Haldokló öregek jajgattak rajtok elázva
Honni rokon vérrel, 's keserű fájdalmas özönnel.
Dúlt ágyon csecsemők egyedül fetrengve sirának.
Ifjú anyjokat a' táborral gögös Ozulnak
Vad katonája vivé pórázra kötözve; szüzekkel ,
Nem közös indulatok' lánczán, hajtattak az ifjak.
Jött agg Ernyei is. Dúltan vala mindene. Még egy
Kincse van úgy veié, a szöghaju nyájas Etelke.
Nincs többé , csak üres viszhang felel „édes Etelkém”
„Sírba ha tettem volna magam, hogy mélyen az undok
Földnek alatta hever, tudnám , ha zajába sodorván
A' Duna nyelné el, tudnám hogy szőke habok közt
Tagjait usztában pusztító halsereg űzi.
Láttam volna halál' ágyán hervadni mosolygó
Szép fiatalságát, kétség nem Dyomna: megáldnám
Istenemet, 's túrnék. Most nézek, 's nincs mire ,
szólok,
És az üres viszhang gúnyol felelettel. Elálltak
Könnyeim : azt kérdem, van-e még jó Istene a' vén
Ernyeinek , vagy csak haragos kéz villog az égben ,
Melly lánggal fölirá bűnét, 's most megveri értté

Így panaszolt az öreg, 's meg visszacsatolta rezegeve
Hangzó fegyvereit. Hogy harczra riassa Királyát,
's Béla' dicső fiait, búsan, de sietve megindult,
És az ürült teremek szomorún döböntek utána.

Már hegyen ül terhes felhőként népe Ozulnak.
Sátor alatt pihen ő hímes szőnyegre terülve.
Lábainál buzogánya hever, hadi-kürtje fejénél,
's a' letüzött dárdán kalpagja; de oldala mellett
Kötve maradt a' kard: hüvelyén szörnyű keze nyug
szik.

Lejt, vigad, ordítóz , zsákmányát hordja elejbe
A' Szilaj ifjúság. Dalt mond szép rabja' siralmas .
Arczairól, dalt a' harczokról, 's győztös Ozulról.
Csak maga Böngérnek fia nem jó a' magas Arbocz,
Csak maga késik még rabját köz örömbé keverni.
Mint áll a' sas, melyfi fiat öröz fészkes üregben,
's messzire bár éhes, nem mer, távozni fiától:
Ügy állott ő a' sátorban csendes örömmel.
És aggódással, vele ott állt néma szoborként,
's haj! más érzéssel a szögháju bájas Etel ke.
Nézte az út síkján László' hada nem ver-e port még ?
Nem jön-e atyja fehér zászlót lobogatva kezében ? —
Minden csendes volt, egyedül hangzott az örömtől
Cserhalom, és hangját a' környék visszafelelte.

Nem jöve még László, nem volt még atyja' kezében
A' lobogó czímer; de legott eljöttek az ifjak,
Árbocztüdvözlék , ' s a' lánykát nézni megálltak.
És lelelőbb eljött, 's így monda bogárszemü KődÖr:
Szép a' hattyú, midőn távol honnjának egéből
Csendesen érkeztén idegen tó' habjain ül le.
Ott az özönt könnyű lebegése hasítja , 's leszállnak
Hold és csillag ezüst sugarakkal játszani hozzá.
Oh Böngér' fia, boldog vagy, szebb a' te leánykád
's nem feketébb, mint a' hattyúnak tollai, keble
Kár hogy könnyet ereszt; de te Árboczmanj letörölni
A' bús lány' könnyét: forró az, elégeti arczát."

Erre felelt komoran Böngér' fia , termetes Arbopz:
„Menj tova jó Kődör, ne beszélj nekem illyet: enyei-
gést

Nem túrok én soha is, mikor arra nem ösztönöz el
mém "

's elmene az tüstént; de helyette csoportosan eljött
A' szilaj ifjúság, és volt, ki mosolygva imígy szóit:
„Oh Árbocz , ha szeretsz, szedd rendbe rabodnak
alakját.

Nézd hogyan elfordúi: arczát betakarja előttünk.
Termete milly sűgár, 's még is milly teljes! igézö
Hablebegés minden kis mozdulatja.— Parancsold

Szólan, bár minden szava tíz aranyomba kerüljön;
Mondd, hogy nézzen rám, 's szép íjamat itt hagyom
értté

Jött még egy, 's a' lányt megnézvén monda: „Bolond
vagy,

Hogy nem örülsz Arbocz, hagyj bár kis időre pihenni
Szöghaja árnyában, fogadom, hogy többet örülök,
Mint ha ma száz tengert kirabolnék gyöngye' javá-
ból

Harmadik is jött, és így szóla: „Ne mondjatok annyit:
Én magam érdemlem, hogy szép szót mondjak előttem
Jól teve, hogy bé nem takará kis lábait a' szűz :
Olyak azok, mint a' tajtékból fűthalom, és én
Milly boldog lehetek, ha csak azt illetheti ajkam.
Lába' nyomát csakugyantölem nem tiltja meg Arbocz,
Azt itt hagyja talán a porzó tiszta homokban;
Én pedig egyszeriben pajzsom' lapjára kimetszem,
Elviszem a' földnek minden részére csatázva,
's lánykeresek, kinek e' lábnyomhoz lába hasonló”
Legbátrabb vala Dember, erős magzatja Czikának.
Szőke fodorhajjal teljes két válla, piroslók
Arczai, termete nagy 's deli, pillantása hegyes tör;
Szíve sebes szélvész, 's lobogó láng arra, mi nagy,
's szép.

Ez beszökött, a lány arcát megnézte, 's elámúlt;
Esmikor a' szó Visszakerült ajakára, imígy szólt:
„Arbocz téged az égy megbüntet, hogy kiraboltad ,
Vagy maga e lánykád rablá szépségit az égtől,
's most büntetve van itt. Asszony nem szülhete illyent,
Téj nem táplálál/ hanem élt fenn illatözönnel.
Elkerülék öt a' szelek, és harmatba fűröszté
Arczait a' hajnal, 's mert arczai szebbek azénál,
A' hajnal csak azért lett szégyent vallva pirossá.
Nézzed bár szemeit:mi van ottan földi ? Az éjfé]'
Legfeketébb foltját napnak közepébe ha tenném,
Még az lenne talán szeme nyílt fényére hasonló.
Oh Arbocz, mondd, 's a' hajnalt leimádkozom értté ,
Elhozom a' napot, és minden ragyógásit az égnek ,
's itt hagyom értté neked , mert ő maga szép nap
előttem

Minden gyenge sugár, 's árnyék mellette, kivüle.”
így szólt ő ; de nehéz gondok, 's fájdalma epezték
A' szomorú lánykát , Arbocz pedig álla közöttök
Félig emelt karddal, 's így szólt kifakadva boszúsan:
„Vagytok-e még többen' s mit akartok fecske
beszédük?

Vagy vígságtokat én megháborgattam-e, hogy most
Rajtam üt e' sok nyelv, 'sfületem nem hagyja nyu-
gonni ?

Hagyjatok el, bizony itt az idő, hogy hagyjatok el már,
És ki ezentúl is háborgat játszi szavakkal,
Annak néma vakon hasznosb lett volna születni;
Mért én némává 's vakká teszem őtet azonnal."
Ő így szóla , ' s haragja elől hátráltak az ifjak.
Dember kardra csapott. Még ez végére sem érvén
Jött maga gögös Ozúí, a' lányt megnézte, 'simígy
szolt:

„Hah bizony ok nélkül sátorban nem marad Árbocz.
Kincse van, őrzeni kell. Ifjú halld, a' mit Ozul mond:
Add nekem a' lánykát, od' adom Zeje lányomat értté:
Énekes , és ragyogó, mint legszebb csillag az égen,
's harmatnál gyengébb: nem volt még férj fi karok
köztt.

És adok Őt fiatal hadi mént, mind gyorsat, erőset:
Nyergesek, és aranyos csótárral gazdagok, és bár
Kérj még rá valamit, kész értté megadni vezéred"
Erre felelt szaporán Böngér ha, termetes Árbocz:
„Tisztelet oh diadalmas Ozúl! és hála tenéked,
Hogy Zeje lányaddal megkínálsz engem, utolsó
A' harc' hősí közül; de bocsáss meg, nem
szabadulhat

Árbocz ezen lánytól: hozzá van szíve lekötve.
A mit ezentúl még mondasz, fejedelmi ajándék.
Oh de ha bár paripád mind széltől lenne foganva,
's rá a' csillagos ég közepéből lenne kiszegve

legragyóbb takaró, az még sem kedves előttem
E' lányhoz képest. De ha gyáván küzdve találandsz ,
Vidfihaza ót bízvást, és engem fogj be lovadnak"

Elvéggé Arbocz, 's így válaszol erre vezére:

„Meg nem gyűlöllek, noha kissé büszke vagy Arbocz.

Elvárom harcrod hírét; de ha gyáva vívó lessz,

Rajtad ütök-, 's e' lány t feleségül bírja lovászmom"

„Nem soha!" szölt Arbocz, 's megütö a' kardot előtte"
és iszonyú szemeit vérrel tarkázta haragja.

Megfordúla Ozúl, 's elmentek az ifjak utána

így mulatának ezek , mikoron már fölkele a' nép,

' Ernyöi' kürtjétöl hangzott szettében az ország.

Fölrobbant Salamon csattogva Királyi hadával.

Jött az erős zászló, jött Gejza, boszúsen eredtek

A' rohanó seregek pusztult szélére Biharnak.

Árbocz csillapodott látván hogy nincs kiboszontsa.

Könnyü ruhát 's tigrishórt tett paizsára. Szelíden

Bitorló a' lány' könnyét,' s oda vitte leülni,

Ö pedig ült kis lábaihoz, 's biztatta szavával

Akkor megnyitván rózsás szűz ajkait a lány

Szölt, 's kedyes hangját a' lég is játszva emelte:

„Bajnoki téged erős , de szelíd atya nemzö s öröm

közt

Bíboros alkonyban születél kedyes édes anyától:

Nem bántasz magad, és mástol bántatni, nem engedsz
Hogy jószágodnál rabságom kinja nyugodjék;
Téged azért, mikor Istenemet kérlelni borulok,
Szüntelenül bizodalmas imádságomba csatollak,
Hogy valamerre menendsz, érezzék fegyvered élet
A csata' vérmezején,' s rettegjen jóni halálod.
Csak soha erre ne jój : inkább a' kölykes oroszlánt
Vagy dél' sárkányát verd föl háborgani , mint a
Hármas bérezek' urát, 's termékeny Hunnia népét.
Csattog az, és fölkelnek ezek ,fölkelnek az ifjak,
's a' párt ás szerető nem fél gondolni reájok.
Nincsen erő , mélyét, meg nem győznének erővel,
Nincs rohanás, mellyet rohanással meg nem előznek.
Csak maga , a fejedelmi vitéz, a baltacsapássai
Retténetes László, seregekkel mérkezik,- és győz.
Oh Arbocz, tudom én , hogy Ozulnak népe veszendő,
és te talán meg is átkoznál, ha elérne halálod,
Hogy noha jól tudtam, nem szóltam semmi veszélyről.
Mondom azért joj el, sőt fuss, a' mennyire futhatsz;
Mert ha csak el nem nyel sereggestül Cserhalom, itt ér
Benneteket, 's letipor Salamonnak szörnyű hatalma.
Oh jer hát, kísérj el atyám' teremébe : talán még
Ott vár, ősz hajait szomorún tépdelve miattam;
Jer, ha elejbe megyünk, meglásd, fog sírva köszönni,

Sírva köszönni neked, hogy lányát visszaszerezted.
Valtságúl a' mit bírhatsz, elhozni szabad lesz.
Dúsan térsz haza, 's majd ha lovad megbotlik az úton
Nagy testhalmokban, 's nehezen röppenek odább a'
Jól lakozott madarak, megdöbbsz , kérded az éjtől:
Melly nép táboroz itt ? És nem fog senki feleink
's ím meglátod Ozultj véres képére süt a hold.
Akkor az ősz bajnok lányát tisztelve megáldod,
És a' nemzeti gyász' mezejéről búsan odább állsz”
Nem szerété a' rablánytól ezt hallani Arbocz.
Még is visszanyomá lázadt leikébe haragját.
Fölkereső a' lányka szemét, 's így monda viszontag:
„Mit mondasz nekem álmokat oh szépséges Etelke?
Nem tudod azt,hogy szó nem ijeszt el bajnokot?Ember
Kell oda,' s öldöklő fegyver de te milly csapodár vagy,
Hogy fenyegetsz?—A' rózsa megént beakarna
borulni

's nem tud ; mert kebelét melegíti az ifjú Verőfény,
, Harmat reng levelén, és a' völgy hús szele rá fú
Mind inkább kiborúl azután, 's bimbója mosolygóbb,
vgy te szeretnéd homlokodat fellegbe takarni,
's az jobban kiderül , örömet ránczokba kevernéd
Barna szejpöldökidet; de azonnal visszahúzódnak,
Mint délszakra menő naptól a' könnyű szivárvány.
Bús, komoly is lennél; de mosolygó kellemek őrzik

Arczaidat, 's szebb vagy, mikor ezt elrejtteni készülsz.
Halljad azért, és tadd, mire szánt el tégedet Arbocz:
Honnosaid minket nem fognak elérni; vidáman
Ülnek azok has csarnok alatt hadi dalra figyelve.
Sok borral társára köszönt, 's nem tudja, hogy avval
Issza halálpoharát; mert nincs már, a' kire gondolt.
Mink azalatt tova száguldónk,' s bár jöjenek aztán
Hőseitek, vagdalhatják a visszasüvöltő
Esti szelet, vagy az árnyékot, mely barna homálybán
Lengve fut, és hosszú rémmé nyújtózik el öttök.
Minket ugyan többé nem fognak lelteni , 's köszönjék
Hogy nyilaink által nyomorán nem halnak el ok is.
Én pedig elviszlek tenger szigetébe keletre.
Szózatossabb ott a csalogány, és berke viritőbb,
Lengedezőbb a' szél, szebben tündöklök az ég is,
's kis csemetén nemesebb Ízlés' almái pirulnak.
Abba madár sem jö innen. Fáradva zuhan le
A' sas is arra röpültében , 's örvények el isszák
Szárnyait: embernek bajos át, csak századik éri.
's jöjőnbár maga, kitnevezél, a' balta csap ássál
Rettenetes László, 's vele honnod ürüljön is, elvész,
's tengeri szÖrnyetegek' fiait táplálja hadával.
Ót mikor a' fényes fegyverben látja leülni
A' mélység' hala, rá mozdál, 's közelíti örömmel ,

Embrevő száját puha szép tetemére kinyitván
Csak te kesergesz tán, de haszontalan, akkor erőmmel
Nem bírhat kényed: jobb hát kebelemre borulnod,
Es örömet hoznod fiatalságomra sziveddel.
Boldogságomat én tőled nem foglalom ingyen,
A' mire vágyad ered , fogod azt bírhatni kezemből,
's kedveden áll, Árbocznak rabja, vagy asszonya
lenni “

így szólott ravaszul, hogyEtelke felejtse hazáját,
Es egyedül legyen ő, kebelének gondja, szerelme.
Balgatag ! a' síkon már megvillantak az éredek,
Por kele, és lobogós daliák vágattak előre
„Talpra vitéz !” hangzott szájából gögös Ozulnak ,
„Talpra vitéz !” hangzott az egész Cserhalmon utána.
Es kele a' Kunság zörgő fegyverrel, üvöltve.
Megrendült ekkor, 's bámulva tekintete Árbocz.
Mint kit aludtából földrázó dörrenet ébreszt,
Úgy kele ő: elröppentek szép képzeletének
Almai, és gondok, más gondok, mint az irigy lett
Szerelemé, szálltak habozó lelkére setéten.
Jött fegyverneke, és paripát, dárdáthozagyorsan.
A' föl ijedt deli lányka legott elhagyta ülését.
Nem rejté örömét, örömében könnye megindult.
A' siető Árbocz sírását búnak itélé.

Büszkén hordta fejét, 'shadi indulatja' hevében
Hagyva szelídségét nagy zordonan így szólt:
„Sírhatsz, a' kiket ott megláttál, halni sietnek.
Sírj; de utószormost, örömed várjon be csatámról”
így szólván paripára szökéit, és rendbe vegyüle.

Két részről riad a kürt, és csendülnek az érczek.
Vad recsegésök után örvény szakad a' levegőben,
's Összeveszett hangok' zavarékit hordja visítva.
Fenn villámlik Ózni, haragos pej mén fut alatta.
Sorra megy o, hadakat rendel, fölkelte az átkon
Szendergő haragot, 's az ölés vad gondjait: egybe
Megnémúl az öröm. Cserhalmon rengve, csörögve
Va koszorú villog hadijesztő férfi kezekben.
Csak maga gyenge virág az emésztő körben Etelke.
Kétes öröm 's búfogta remény változnak eszében.
Kern láthat le, kemény hadi férfiak állnak előtte.
Térdre borúi, és kéri kegyét a' mennyek urának.
Vesszen e? Hasztalanul menjen kérelme szivéből,
'sszüz tetemét a' harcz iszonyú katonái tiporják?
Meghallgassátok gyötrelmiben, oh egek, ötet,
Honnját kéri, ti adtátok, ne ragadja el ember
Hah! de mi csattog alatt! melly nép' rohanása

közelget?

' Vassá váltak az emberek, a' sok dárda bakonnyá,

És nem ló, röpülő sárkány viszi rémesen őket.
Mintha velők hoznák az egész nagy földet, utánok
Mozdul az, 's panaszos porait fölhajtja az égbe.
Itt vannak, ritkulva leszáll a' porköd: erősebb
Férfiak a' vasnál, és a' sok dárda bakonynál
Szörnyebben villannak elő; habosán megy alattok
A' délczeg hadi mén,üdvözli nyerítve az ormon
Allékat, 's meredő füleit hegyesíti reájok.
Nézzétek, kit föld legelői kapcsoltan arannyal
Szép párducz kaczagány? ki lobogtat kolcsagot ékes
Nyuszt kalpagja fölött ragyogó nagy gyöngybe sze-
gezve ?
Sas szemeit bátran veti kész seregére Ozulnak.
Ifjú még, a' férfiuság' nem gyáva mohával
Most barnúl, arezán szépséggel páros erőnek
Dísze virít, de szivét már is nagy gondok emelvén
Méltósággal jár, 's forog a' seregeknek előtte
Ö! 's ki lehetne egyéb a' hármas bérezek uránál?
Ö az / sárga lovát meghajtva hatalmasan üli,
'saz büszkén szedi szárait, és alig éri meg a' port.
Alföldön született szél-lánggal vemhes anyától
És versent futa puszta mezőn a' könnyű szelekkel.
Most viadalra szokott, 's vas zablát hordoza száján.
Barna tömött felhőn az egekhez tudna rohanni,

Olly sebes, és könnyű: Salamon még akkor is ülné;
Mert nincs nagyra tora lelkének semmi határa.
Kern tova, 's csak kissé hátrább ősz Erneyei nyargal.
Erneyei, kit késő fiák is tisztelve neveznek.
Kész bajnok, de rokon karok ellen sírva csatázó,
Bús atya, honnja' egyes seregének még is örülő.
Most jól bizva halad mellette Királyi arának

Bölcs, és tisztos öreg mellett szép látni az ifj at.
Haj csak ez a' hévtől inkább ne fogadna tanácsot
És gonosz embertől, Mogyoród nem nyelnerokon vért,
Csontokon ült szellő gyászt nem hordozna hajtárin!
Vagy hova tévedtem? Hallgass el bánatos érzés!
Győzni tanult hadakat látok száguldani: látom
Veszprém 's Tolna merész hadait, Szala' népe' vi-
rágát ,
A' Duna' mellékét látom fölkelni , Fehérvár' ,
Honni Királyokkal még akkor büszke Fehérvár
Gyermekeit magasan rengő dárdákkal. Utánok
Nyitraiak jönnek. Komolyan megy előre vezérök.

Kém ragyogó maga, fegyvereit láttatja ragyogni,
's mennyei végzéshez mérvén a' földi hatalmat
Elszántan, de okos gonddal viszi harcra vitézit.
Tiszteid őt magyar, és neve' mondására hajolj meg,
Gejza ez, a' győztös Bélának idősb fia. Jámbor,

És örömet veszítő, csak kárán nemzete nyerjen.
Most a' dúlt Bihar; és véres Tiszanépei jönek
Rézbuzogányokkal , mentéik hátra lebegve
Úsznak az al szélben; szemeikben némaboszú ég.,
A Cserhalmiakat kicsapó szikrája keresvén.
Mért rebeg a' szózat Lászlót is közbe nevezni
László , a' fejedelmi vitéz, amaz isteni férfi
A' ki kemény erdélyi pejét ugratja közöttök.
Nem föld ád neki lelkesedést: tiszta szívében
, Él az erős isten,' s a' nemzeti ritka dicsőség.
E' kettő viszi csendes időn, 's intézi csatáin.
Nem villám, vagy szélrohanás viadalba menése
Olly az, mint, ha leszállana, lenne az égnek uráé,
's emberi fegyverrel ha csatázna gonosz fiák ellen.
Arczán lelkének teljes nagysága ragyog,' még
Hódítóbb ez erős ifjúság kellemi által.
Termete nem látszik romlandóságra teremve:
Szép , magas, és izmos. Vállán két bojtos oroszlán
Bőre terűi, széles mellén egymásba harapva
Vastag arany szájjal Paizsán Pomeránia hőse
Látszik tört fejjel lehanyatlani Béla' kezétől.
Béla hatalmasan áll fölemelt dárdával előtte,
Értté sóhajt, rá vár a' gyenge királyi leányka ,
's már már nyújtja kezét, koszorúját nyújtja kezében

Kalapját hamuszín lobogó árnyéka takarja.
Rojtos két saruján súlya sarkantyúja fénylik.
Jobbjában villog, 's perdül a szörnyű szekercze.
Nézi Ozul, bámul a' nép, elhülten, ijedve
Kérdezik a' halmon „ki az a' hadi férj fi. közöttök
Nagy 's izmos vállal magasabb a' többi seregnél
Mint mikor a vizek istene kél, nagy melle kilátszik,
És elnéz hullámi fölött. László is azonkép'
Vállas túl magasan látszott a többi seregből,
És ha körül hordozta szemét, ellátá fölöttök.
Három erős apród jött sok fegyverrel utána
iját hozta egyik, 's nyilait puzdrába szorítva.
A' másik buzogányt , 's rohanó kópjákat. Után ok
Jött, 's egyedül a' nagy dárdát hurczolta Kelendi.
Szálfa előbb, hegyen állt bokros szép fejjel az égnek,
Ágai közt madarak fészkeltek : most oda fénylő'
Gyilkos aczélhegy van faragott végére szorítva.
Két kézzel bajosan , 's csak alig forgatja Kelendi.
Béla dicsó fia azt félkézzel emelgeti könnyen.
Régi hazánk' fia ö: unokák örvendjetez immár
Hallani a harcztot, mellyet László keze harcztolt.

Összemez a' három vezető, komorodva
megállnak

A' rohanó seregek. Nem máskéz csendesedik le
Tengeri partok közt a' zajt még rejtegető víz.

Csillám fut tetején; de belől a' nagy hevét érzik,
És iszapos gyöngyös fenekére lebuknak az úszók
A bölcs kormányzó csillámát messze kerüli,
's könnyű vitorlával siet a' vészeden öbölbe.
És ím' zaj támad, feketén fordulnak alulról
A' vad hullámok, hegyet, örvényt hányva setéten
Tátogat a' tenger , fölhíja üvöltve szakálos
Gyermekeit, 's iszonyú rohanással harczol az égre.
Nem nyughatnak alul, fejöket rettegve ütik föl
Tört tajtéka közül a' mélység' szörnyű lakói:
Barnúl akkor az ég, 's a' napfény elfut előlk.
Úgy nyugovának ezek; de vitéz képeikre kiültek
A' rejtett haragok, 's az ölü hatalomnak alakja.
Jel fuvaték, 's egyszerre kitört a' gyilkos erőszak.
Félig alájöve gőgös Ozul, 's már záporözönként
Csengve röpült a' nyíl két harczos népnek ivéből.
's a szabados köz tért sűrű árnyéka borítá.
Rettentő; de nem ártó harcz: fáradva leestek
Porzó lábak előtt a' vesszők . csak maga László
Külde ölü nyilat a' nagy idegről gőgös Ozulra.
Elment az,' s csillogva csapott paripája' nyakába. .
A megszőkkent ló nyöszörögve rogyott le Ozullal,
's az csak aligtartotta magát, hogy völgybe ne hulljon
Messze-ve tett hegyel dárdáját földbe szegezvén.

Látták, 's rémulten sietének elejbe vitézi.

Unta ez ütközetet Salamon, 's „a’ hegyre” kiálta,
„Most ide, a ki vitéz,a hegyre kövesse Királyát”
Es ki ne menne ? „Temessük el azt, riadoznak az ifjak,
A’ ki velünk nem jö” ‘s mennek vetekedve nyomában.
Erneyei szól egyedül „ne siessünk veszni, Királyom,
Van laposabb út is, meredek nagyon a’ hegy előttünk”
„Gyáváknak meredek, nem az a’ nagy bérezek urá-
nak

így szól, 's egyszersmind nagyot ugrat könnyű lovával

A’ tüzes ifjú Király, alig ér vele népe ; de mostan

A’ Kunság ordítva lecsap. Száz kópja röpül le.

A megütött pajzsok nagyokat döbbenve repednek,

Megrendül Salamon nyergében, hullnak az ifjak.

Hasztalan, ő el nem csügged, folytatja vívását

Kardra kerül a’ harcz, 's ím a’ magyar ifjú Királynak

Kardvasa villámlik legelői Sok futna előle,

Meg nem fordulhat: leesik csikorogva sebében,

's hengeredő tört teste lovak’ lábában akad meg ;

Most közelít Arbocz, szerelem 's harag úzi csatára

Súlyos karjától leesikBere, Szondi: lovastól

Megdől ez , 's csak alig lesz ment a’ szörnyű haláltól:

Társai fogják föl sűrűén csapatozva nyomában.

Már Salamonra vivé dárdáját Árbocz ; ijedve

Zúgtanak a' távollévők: ősz Ernjsrei gyorsan
Ott terem, és az ütő dárdát elcsapja szivéről.
Most gyalog indulnak föl többnyire , gyilkos aczéllal
Fordul meg Salamon bántóját szerte keresvén.
Ernyőivel küzd az , 's elvágott dárdanyelével
Visszacsap a nemes ősz bajnok' képére boszúsán.
Arra rohan maga is , vele fölrandufnak az ifjak
's elleneit víják: a' Kun Vaskarja nem enged,
's hosszu lesz a tő vid út a' nagy meredekre vívóknak.
Gejza tovább lekerül népét kímélni óhajtván.
Hosszu de biztos utat választ a' hegyre : Vasazvá
Megy négy szegletben roppant daudára ' tömötten.
Nincs akadály, mellyet meg nén nyomhatna. Előttük
Bátor Opos száguld, 's csak alig zabolázza haragját.
Menne, rohanna, röpülne, de nem hagyhatja vezérét.
Messze kerüld idegen föld' gyermeké, mésszé kerüld
öt!
Irgalmatlan erővel jár a' harcai veszélyben,
's még kezeit soha ellenség nem hagyta el élve.
Gyors vágtatva jpn egy csapát á' dandárrá: erősen
Bár lassan megnyomja, 's halad BöfeS Gejza közöttök.
Bátor Opost már a' megöl ett ek' vére borítja.
László közre marad , 's így haddal szerte körül van
Véve Ozul. Hármas ropogással csattanik Össze
Két heves ellenség. Iszonyú torkokkal üvöltöz

A' győztős harag, és nyomorultan jajgat az ínség.
Cseng, törik a fegyver, dobog a' pajzs, harsog az
érczkürt,
's a' levegő nem elég' a' sok hadi hangot emelni. 'Gyilkos népek alatt nyög Cserhalom, oldala' síkján
Vaslábú paripák dúlnak: port verne; de vérrel
Páros az, és letapadva borúi a' gyenge füvekre.
Villámként füt 's csattog Ozúl a' rengeteg ormon.
Kincs helye , száz helyen is lecsap a' seregekre gya-
korta

Majd itt, majd meg' amott tündöklik fegyvere: vissza
Verdesi a' közelítőket, 's biztatja vitézit.

Mint mikor a' nádas' tetejét szél űzi, zavarja,
Úgy kevereg 's mozog a' kelevéz 's kard: buzogánnal

Döngeti elleneit, 's valamerre megy, a' zaj, erőszak
Óvele jár: ott a' rontó csata' mérge Miatta

Csak lassan kelhet Salamon. Még messze hegy' alján
Harczol Gejza; de László jó veszedelmes erővel,
's a' lecsapó katonák nem győzik elállani útját.

JÓ legelőbb egy könnyű csapat. Ropj ázva vet
ellent

Bajnokival László, azok egymást érve lehullnak

Kopj a vetési miatt; de vadan jó Cserge vezér ök

Mint hegyi szálfá, magas lobogóval messze kitetszván.

Kétszer vet Lászlóra gerelyt, harmadszor eléri
‘s rettenest hangzik Lászlónak pajzsa ; de vissza
Rántja ez utópját, ‘s iszonyún Csergére hajtja.
Cserge bukik vesztére: saját vasa száll be ropogva
Homlöka’ nagy csontján, ‘s ő félre zuhanva lefordul
Fut lova, és az üres nyeret szomorún viszi hátán.
Béla dicső fia megy tova, ‘s már öldökli, zavarja
A’ másik csapatot. Katonái zajogva nyomulnak
Dúló bárdja után, ‘s a’ Kunság elfogy előttök.
‘s ímmás hadnagy jó feketés vas lapba ruházva,
A’ csendes Kobut, és Lászlóra szökelteti ménét.
Régi vitéz, lassú ártalmat hordoz eszében,
‘s nem kis erőt agg karjaiban. Rémítve csörömpöl
A’ pánczél testén; László’ paripája megugrik,
‘s már Kobut a’ kelevézt derekához méri hegyével.
El sem véti ; de Lászlónak peje újra megugrik,
‘s elrohan a’ kelevéz Üresen. Kern késik, azonnal
Megfordul Kobut, és tova tér Lászlónak előle. ‘
Most meghajtja lovát László, ‘s a’ szörnyű szekercze
Fölkel ölő vágásra: Kobut nincs itt, hogy elérje.
Távolról rohan ő sarkantyút adva lovának,
‘s a’ kelevézt magasan László’ arczára feszíti.
Mindent félre vet ez, kinyitott baljába szorítja
A’ vékony kelevézt, ‘s Kobutot vele húzza magához

Akkor jobbával leesik nagy bárdja Kobátra,
's a' mint megszegi vassisakát, nagy része kicsorbái,
És lereped. Kobat elszédül, 's a' másod ütésre
Megcsörrenve ledől, 's ősz furtei vérbe borulnak.
Béla' dicső fia megnéző, 's így monda „Merészen
Harczola bajnokiért az öreg,' tetemökre borult le
Meg ne tiporjátok ti Biharnak gyermeki ötét.
Kern harczol többé, temetését várja porában.
Így szólt, 's elkerülök az elejtett testet az ifjak.
Ő pedig a' repedett bárdott levetette,' Kelendi
Jött a nagy dárdával elő. A' harmadik osztályt
Kergeti már László. Dárdáját félve kerülik
A' Kunok, és mással keverednek harczba koraié.
's ismét jó egy hadnagy, erős magzatja Czikának,
A' rohanó Dember, de nem ellene, népe felé csap,
És Bihar' újai közt száguldoz véres aczéllal.
Ellene megy László oldatt fordítva futását
Hallja zaját Dember' s nem fordul vissza, tovább
megy
Mint a' vízszakadás a' völgyi vitézeket üzvéen.
Nem retteg dúló csapatok' közepébe rohanni,
Csak maga rettenetes László, őt futja, kerüli,
És dárdája elől bátor katonáin utat tör.'
Hasztalan! ott terem ez. Haloványság üli az ifjú'
Arczait, és most élteben legelőször ijed meg.

Megfordul , de remeg sastoll lobogója fejével.
Rettentően közelít dárdás László is azonban
<A rezzent levegőt zúgó rohanása hasítván.
Mind Demberre kiált a kán, ‘s ő rendbe szedodván
Helyt áll, régi dagályával fölkelti haragját,
‘s a’ hosszú kelevézt szúrásra feszíti; de László
A’ szúró kelevézt ügyesen föltartja pajzsával,
‘s egyszersmind suhogó dárdáját szörnyen emelvén
A’ nyakszirten ütött Demhert megsujtja: lovastól
El dül az nyomorult a’ völgybe hat ölnyire bukván.
A nagy erőszaktól Lászlóval tántorog a’ ló,
És lerogy összeszorúlt páráját nyögve kifúván.
Szép, míg déli tetőn áll a’ fiatal fa: verőfény
Járja fejét,lombjának zúgva hizelkedik a’ szél,
‘s gyenge virágok bújnak elő hütözni tövénél
Harmatos árnyékban de hamar jó ellene szélvész,
‘s forgó harcaival csikorogva kirántja tövéből.
Akkor napfénytől elhalnak az ifjú virágok,
‘s hervadt lombjai közt szomorúan hallgat az szél.
Szép ‘s ragyogó voltál Dember te is a’ magas ormon.
Most az erősebbnek nagy sujtására ledőlven
Éktelenül nyomod a’ földet, hova rablani jöttél,
‘s majd beköszöntenek a’ véres por’ férgei hozzád.
Uj paripára szökik László, ijedezve kerülük

Rettentővé lett karját a vert hadak. Ortos
A' negyedik hadnagy, jövetét nem merve bevárni
Megszalad. Oktalan! a dárdát nem tudja kerülni:
Az derekába merül, 's gonosz élet elnyeli gyomra.
Még ki van, a' ki merész karját Lászlórakinyajtsa?
Hol vagytok, kiket a' delelő nap látta örülni,
És elbújt rablástok elöl? Hova lettetek ádáz
Bajnokok? a', hírért ki csatáz meg Béla fiával?
Nincsenek! a' szaladás legutolsó gyáva reményök.
Még maga harcol Ozul, s László katonái elesnek
Karja miatt. Elesik szeme' fényit veszve Zavartag,
Él Kaba, és az erős Kurzánnak erős fia Dombi.
Jött Kalló, sebes örvényként forgatta kezében
A' lánczos buzogányt, 's az messze röpülve halálos
Gombjával szaladok' hátát döngetve bezúzta.
Most meglátta Ozult, 's csörgő lánczára eresztvén
A' sújtó buzogányt iszonyún jártatta fejénél.
Ezt is Ozul, az ütést kikerülvén könnyű bukással
Mellben vágta, 's szívét ketté metszette. Legottan
Ingadozott Kalló,' s buzogánya magára csapódván
Lanczával betekerte nyakát Rá vága Ozul még,
'saz lezuhant. Értted hal a meg, szent földé hazámnak
Es el nem jajdóit, fenyegetve boróla porodba.
Látták a' szaladok, 's ordítva siettek Ozulhoz,

Ö haragos szemeit forgatván harsoga rajok:
„Im gátot vetek a' holtakból, még hova futtok ?
Élni talán? Ide hát! még itt élet van előttem.
Elvész , a' ki szalad , szaladását éri halála “
Monda ‘ a erősített lélekkel vitte vitézit.
Uj harcz támada most, Elbúsúlt lelkek ijeszték
A' győzők' erejét. Valamint mély poklos üregben
Hol szilajúl sívó Ördögíjak üldözik egymást,
Olly vala itt a' zaj viadalmi körében Ozulnak.
Látta de nem kerülé ezt a' fejedelmi levanta.
Kardot rántva csapott közepébe ‘s kiáltoza fennyen :
„Jer neki, büszke vezér, vagy szívedet add meg előt-
tünk ^u
‘s íme *egész* seregek' mérgét hordozva szivében
Eljőve gőgös Ozul. Mint pusztai borzas oroszlán
Megrohaná Lászlót, ‘s paizsát elverte kezében.
Visszacsapott ez, ‘s most vasaik veszedelmes erővel
összetalálkozáván a' léget messze betölték
Rémítő csengésekkel. Borzadva remegtek
A' lobogók, ‘s fejeikre halál árnyéka setétült
És ha ipikor Lászlót megszédíthette halandó«
Most vala az. Diadalra szokott vágása Ozulnak
Bal vállába hatott, ‘s vérét mellére kiontá.
Már László keze is vágásra szegüle; de látta

‘s elkerüld Ózni a’ villámló kardot azonnal
Félrébb szöktetvén , és ij rohanásra irányzott.
Nem vára emez, ellene ment, és monda „ne örvendj
Véremen ellenség, fejedet viszem értté hazámnak
Így szólt’ s egyszersmind megelőzve csapását Ozuluak
Hármas erőszakkal leütött nagy barna fejére.
Szélvész’ markában kard nem csaphatna nagyobb;
Ketté vágta fejét, ‘s mellcsontját érte hegyével.
A hasadott fejvel leesett nagy teste Ozulnak,
‘s mellyen büszkénjárt, lett a’ rút porral egyenlő,
Nézék, ‘s nem láták többé katonái csatáját,
teste körül keserű szívvel harczolva elestek.
Cserhalom a’ meredek helyen is már meg vala viva,
A’ vérben furdött Salamon fölütött az oromra
Elfoglalt ragyogó zászlót lobogatva kezében..
Már csak tetteiből vélnéd Országok’ urának,
Mindene tépve vagyon, tetemén nincs semmi királyi.
Itt is megszalad a’ Kunság, más részen előttük
All a’ széledező dandárral Gejza,’ sOposnak
Élet vesztegető buzogánya kopog le fejökre
Merre, hová? nincs üt, menedék nincs, gyász van
előttük,
Gyász nyomaikban: dőlt feleiknek szörnyű halála.
Árbocz is, a’ szomorú csatazaj lendülve fülében

Megfuta Ernyeitől, 's rabját fölkapta ölébe
Vaddá lett veszedelmében, nem hallgata szóra
's nem vala mint ezelőtt szerelemmel képe mosolygó:
Féltés ült azon, és vesztő borulása szívének.
A' lány' esdeklő szemeit most senki sem érté,
Tajtékozó paripán lebegett reszketve sikoltva,
Vad szél hordta haját, vad szél hordozta ruháit,
's a' bajnok' vas karja feküdt bús keble' verésin
Fenn vala már László, 's vállát bekötözni leszállott
Most hogy' előtte rohant a' lány' gyötrelmivel Árbocz
,Rá iszonyú szemeket vetvén végezte kötését,
's lóra kapott. Hangoz dobogását messze kihallá
A' szaladó Árbocz „Haj! hát el veszt lek Etelke,
És az irigy végzés téged sem hagy meg ölemnek?
Vesszek el inkább, és te is akkor vész el előttem.”
így szól, 's visszatekint, 's fél dárdavetésnyire látja
Gáttalan özönyt villogva nyomába rohanni
Még egyszer meghajtja lovát, 's keseredve szorítván
A' lányt melléhez legutólsó harcza elől fut.
Mind inkább közelít a' zaj. Már méri fejéhez
A' kardot László. Még jókor visszacsap Árbocz,
's a' gyilkos ütést vasa elhárítja fejéről
Ekkor tágulást lelvén a' lányka, öléből
Tüstént földre szökik; László pedig égnek emelvén

Rettenetes kardját Árboca Tállába becsapja
Kardostul leszakadt Árboca jobb karja 's utána
Hajladozó testét győzője leverte lováról.
Tálpra szökött maga most. A lányka elejbe borúla ,
És köszönő ajakát az örömnök hangja futá el.
László a' remegöt kegyesen fölemelte magához.
Az kipihent karján, s a holt Árboczra tekintvén
Meggzáná esetét, 's így szólt jó lelke hevéből:
„Oh ha szabad még kérni nekem hálával adósnak,
Hagyd nekem e' holtat: gondom van hült telemére.
Nem volt ö zordon, szerelem' szép szózatival jött
Lábamhoz,' smikor úr lehetett kényére, rabom volt.
Tán vétkes 's büntetni való, hogy rablani eljött;
Ám de kiszenvede már: én öt kis csörge patakhoz '
Eltemetem 's lobogós dárdát tűzők le porához
Fölszedem a' kikelet' rózsáit, 's parti virágok
Bokraival sírjára teszem. Hervadjanak ott el ,
Mint ö is szomorún elhervadt ifjúkorában "
Meggfogadá a' fejedelem, 's enyelegve imígy szólt:
„Hát a' győzőnek mi jutalmat szána Etelke?
Nem fog-e Cserhalmon neki is szentelni virágot,
Melly hervadjon bár,más szebb kelhet ki porából ?"
Szebb vala ö, tudta, 's szívet csábíta szavával
Meggnézé a' lányka,' szemét lesütötte, ijedve

Visszaesett a s ó ajakán, a' gondolat elhalt
Lelkében, 's piruló arczát égette szemérem.
És mikoron még is felelését várta mosolyává
A' diadalmas hős, rebegő lágy hangon imigy szólt
„Fejedelem! csak holtaknak kell adni halotti
Tiszteletet,' koszorút a' hervatag ágból.
Élő háladatos szívvel tiszteljük az élőt,
's a' győző' neve kedves hang: leborulva nevezzük
Látta pirulását László, 's nem enyelge továbbá
Mint a' tiszta harang' kedves csengései, gyengén
Hangzott a' rebegő lánynak szózatja fülében
És leikébe hatott; de az érzés' könnyű hatalmát
A' nagy gondolatok kiveték tusa kod va eszéből.
Még is szép semeit nem merte bevárni szemével.
Harczkoszorúzta fejét a' szűnő zajra-fölütvén
Szerte körülnézett; de futókat nem mene üzni.
Néma szelídséggel vezeté atyjához Etelkét,
És az öreg harczos karjába fogadta leányát
Elvetvén gondját, mellyel volt nyomva, szivéről,
's így szólt tisztuló semeit magas égnek emelvén:
„Mért mondott nyelvem panaszos szót ellened oh ég
Nem büntetsz te, megáldottál bánattal örömmel,
's most a' bánat után tisztább örömekre derülök
Oh már nem lesz üres vénségem, mert te velem vagy,

És a' puszta lakot szavaid lágy hangja betölti”
így minden részről az örömnök napja beállott.
Elragadott fiák, és hölgyek rokonokra borulván
Gazdag örömkönnyek mosták a' bajnokok arczát.
Kincsen már csata. Rémitő bús csendben alusznak
A' rohanó daliák. Szél sem mozgatja meg őket.
És most néma dicsőséggel lépd ez közöt tők
Összejön a' három győző. Bámulva tekintik
Egymást, mint kiket a villongás messze szakasztott
Hosszú pálya, halál pályája terőle közöttök,
És iszonyú jeleket vágott a' harc zeze rajtok.
Összejövének most, s népestől térdre borulván
Hálát zengettek diadalmas ajakkal az urnák
Ök kiket annyi halál meg nem fáraszthata, kikkel
Kern bírt a hadi vész, az idő mélyébe merültek,
's hamvaikat már a szellő sem lelheti többé.
Még maga áll a hegy , tetején sok század után is
Véren nőtt fővel koszorúzva uralkodik a' hír.
Vajha, midőn odatér honnunk' fia, el ne felejtse
Őseit, és szabadabb lélekkel zengje utánunk:
Cserhalom, a' te tetőd diadalnak büszke teteje!

Vörösmarty.

M A T Y Á S D E Á K .
Vígjáték egy felvonásba ti.

S z e m é l y e k :

Upor László, Főispán.Kántor.

TuruMárton, Öregbíró.Kisbíró.

Örzi, leánya. Mátyás deák.

Több urak, vadászók, és nép.

A' dolog történik egy faluban a Bakony szélén.

Szoba. Turu 's Kántor az asztalnál ülnek; Örzi
rakosgat.

Turu. Én mondom kendnek, a' mint ez a'
lúdmelycsont mutatja, száraz telet kapunk ni
minő veres.

Kántor. De ez a' fejtér folt, koma, ez
havat jeleni. Én okos ember vagyok, ritkán csa-
latkozom. Minap is az erdő szélén rókát láttam,
's mingyárt mondtam : emberek, fagy lesz! 's
ime ma, szent Márton' napján szokatlan hideg

is van. felkél, 's örzsihez megy. De mit nekem a' hideg! Örzsikém szemeiben megmelegszen. Nos! nem örülsz, Örzi ? Kantomé léssz ! Érted ? Kán törné.

Örzi. elvonva magát. Dehogy menek én illy csúnya emberhez.

Turu. Örzi í

Ö r z s i. Édes apám!

Turu. Menj, édes leányom, 's hozzd be a' János-kulacsot, örzi el. Az ebédet megettük, aztán én a' világ egészségére iszom.

Kántor. 's ma sem szabad innom a' János kulacsból.

Turu. Már, koma, abból csak magam iszom.

Kántor. Gyengeség teljék kedve. De bíró gazda, leányát nekem adja, még a' télen elviszem.

Turu. Ha leányom akar, Isten neki!

Kántor. Akar ? hehehe A' mostani idő, és n szö , és Kántor hehehe

Túr u. Bizony, koma, én tisztelem becsülöm kendet; de ha leány volnék, engem úgyse! — kend nem csipne pártámból.

Kántor. De az érdem, koma, az érdem! Hány embert énekeltem már én ki a' faluból, és hogyan! — E' füleimmel hallám minap, valakitől mondani, a' tároगतó semmi se szavamhoz képest.

Turu. Igaz, kend tudja a' módját; de haja őszült, 's a' vén legény a' fiatal tüzes leányhoz olyan, mint a letüzött száraz karó a' virág mellett. Ha Örzsikém akar, én nem vagyok ellene ; ha kosarat kap kend, az is jó — azért nem veszünk öszve.

Ö r z s i. beszalad, a' kulacsot az asztalra teszi.
Édes apám, két lovas ugrat felénk, az ország-úiról.

Turu. Annál jobb, többen leszünk

Örzsí. O ha Matyim volna ! Én előkbe szaladok, el.

Turu. Azt rebesgetik: a' Király néhány napig a' Bakonyba' fog vadászni. — Bár ezen jönne keresztül, vagy legalább e' környéket látogatná meg, szeretném látni. Bajnok vér, apjára ütött; ha az ellenséget derekasan megszalasztja, aztán a' vadakat kergeti. Hej csak megvolna jobb karom, lenne bíró akárki.

Mátyás deák és Örzsí jönek.

Mátyás, kiszól **az** ajtón: Vezessd lovamat addig, az istállóba — de ne kantározd le.

Örzsí. Itt az apám.

M á t y á s. Jó napot! körül néz. A mint látom , jó tanyára leltem ; itt meleg szoba, pecsenye , szép leány és jó bor van.

Turu. És szívesség.

Mátyás. Mint éltek, fiaim?

Kántor. Ej *ej* I fiaim.

Turu. Egészségünk van, dolgunkat meg-
tesszük — különben semmi baj.

Mátyás. Kend a' bíró?

Turu. Igen.

Kántor. Én kántor, leghíresebb a' tájban.

Mátyás. Tehát híres ember! mosolygva
végig nézi megengedem.

Kántor. Be hetykén tesz. **Turához:** Ez
valami közönséges ember, nézze kend csak ruhá-
ját. **Mátyáshoz.** Kit keresünk?

Mátyás. Melly ház leginkább füstölögj
oda száll az utas.

Kántor. Hát ingyenélő — ki eszik, iszik
aztán odább áll, és a' fizetést az Istenre bízza.
Mit?

Mátyás. Senem ingyen, senem drágán,
csak a' mint illik.

Turu. Mit pattoe komám!, én mindenkit
Szívesen látok, ma kivált, nevem napján. Jöjön
kegyelmed, egyék, igyék, a mennyit elbír, az-
tán mondja el kívánságát.

Örzi. Egyik lúdczomb még megmaradt;
lásson kend hozzá, míg az a csúnya Kántor
újra neki nem esik

Mátyás. Az ebédet köszönöm, már elvégeztem ; különös dologba sem járok, C'ak szeretek tétova beszólni, 's örülök, ha megelégedett embereket láthatok. Ez a' kis sugár leányka lenézett lovamról, 's rövid pihenés után ismét megyek.

Kántor. De valami még is kegyelmed ?

Mátyás. Igen igen, Mátyás deáknak hívnak.

Kántor. Mentsen Isten I tán csak nem garabonczás deák?

Mátyás. Az épen nem, ámbár nem tagadom , néha kis fergeteget is csinálók; de most nem jöttem háborús szándékkal. Én a' királyt szolgálom, írnokja vagyok.

Kántor, félre. Ez most füllent, Örzi tetszik neki, azért akar valami nagynak látszatni; de mingyártvaz elevenire tapintok. **Turuhoz:** Koma , vigyázzon kend, azt mondja deák — engem hajdan egy Cseri-barát deákul tanított — mingyárt meglássuk Mátyáshoz: Cisne latiné puer?

Mátyás. Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc, sciat altér.

Kati tor. Jó felelet. Magam sem értem

Mátyás. Kend fogatlan sárkány, okos ha nem szól.

Kántor. De bezzeg az ének —

M á t y á s. Szent Mihály' lovának nincs füle.

Tara. Koma, benn marad.

Örzi. Jobban , jobban Mátyás deák ,
beszélje kend az asztal alá

Túra. Ha kegyelmed a' király' embere,
megmondhatja, mikor jön erre a' Király.

Mátyás. Még ma keresztül jön határtokon.

Turu. Mátyás deák, erre a' hírre ihatik
a' János - kulacsból; Orzi add ide.

Örzi. oda nyújtja a' kulacsot En töltém-
raeg — magunk' termése.

Tara. De öcsém, töröld-meg a' szádat,
ebből a' kulacsból nem minden ember iszik ám

Mátyás. Éljen kend bíró gazda!

Turu. Mit csinálsz? töröm a' zuzzádat.
Hunyady János éljen!

Mátyás., illetodve. Ö már nyugszik.

Turu. Éljeni mondom, neki a' sírban is
élni kell, mígp én élek.

Mátyás, felbuzdulva Élni fog!

Turu. Most éljen Mátyás király! igyál,
mert megszidlak..

Mátyás. Éljen kedves népe' javára.

Tpru. Most nem bánom;,, köszönts reám!

Mátyás, megrázza kezét Élj derék ember,
és veled á' hív magyar nép I

Turu. Büszke lehet Kegyelmed, mert eb-
bői a' kulacsból Hunyady János fővezérünk is
ivott Belgrádnál. —

Mátyás, Belgrádnál?

Turu. Én is ott voltam ; pedig dicsekedés
nélkül mondván, nem utolsó vitéz. — Hallja Ke-
gyelmed : minekutána János apánk a' csatát el-
rendelte , eltikkadva tért örtüzünkhez, 's pihenni
leszállt lováról; lecsatoltatván nehéz sisakját,
ősz haja az esti szélben lengett, 's a' tisztelt
ősz' látása mindnyájunkat, kik ott voltunk lel-
kesített. Vitézek, van e víz ? kérdé ; én elébe
ugrottam, és ezt — ezt a' kulacsot tele borral
nyújtottam neki. O elvette , keveset ivott, 's én
örömemben majd elpattantam, látván hogy jól
esett neki. Mosolyogva adá *vissza* ezt a' kula-
csot, 's egyik kísérője által néhány ezüst pénzt
adatott. Én elszomorodtara ; ő mondd kegyesen:
Ezt emlékezetül adtam, ne gondold, hogy eny-
hülésemet az által meg akarnám fizetni.

Örzsi. Mátyáshoz Kegyelmed' szemei ég-
nek !' én is eleget sírtam ára, ha édes apám el-
beszélte harczait; kár hogy azt az öreg Hunyady
nem ismertem — az Isten nyugossa !

Turu. Másnap csatába mentünk — Kegyel-
med deák létére csak tudja hogy győztünk.

M á t y á s. tízzel Tudom, jó öreg, tudom; még most is lelkesít.

Turu. De én is tudom, mert jobb karom ott maradt — látja kend ezt a' csutakot kar helyett. Mikor az ellenséget üldöztük, neki tüzesedtem, 's három pogánynak rohantam — egyike lepördült, a' másik eltalált — töröm a' zúzóját, látod öcsém —

Mátyás. Vitézséged' jele.

Turu. Sok vért vesztve, holt gyanánt fektettem a' téren. Az emlékpénzt elszedték tőlem, de hála Istennek ! első tekintetem , mikor felesémeltem a' kulacsra szállott : kigyógyulván, haza jöttem, még félkézzel is kaptam egy derék feleséget, 's noha meghalt már a' jó lélek, de kedves gyermeket hagyott maga után. Most bíró vagyok , van a' mi kell, és vége. Igyék kegyelmed.

Örzi. Ügy van Mátyás deák; apám az országot őrzötte, én pedig a' kulacsot őrzöm.

Mátyás, Szerencsédre váljon ! Köszönöm, bíró , a' történetet; most csak leányának szerezzen kend derék férjet, én kitartom a' menyekzől.

Kántor. Itt áll a' derék férj Nos Mátyás deák , nem jól választottam e ? Örzsike szép , fiatal , 's karcsú mint az őz.

Mátyás. És kend szarvas lesz , ha elveszi.

Örzi. Ne higgye kegyelmed, nem leszek én Kantomé, elsohajtja magát.

Mátyás. Te foházkodol ? tán más ül szívedben.

Örzi. Mas bizony, Mátyás deák! ah, de messze , messze van az innen !

Turu. Szomszédom' fia Balta Matyi! egygyütt nevelkedtek, 's mindég arról' álmodoz. Éleget sajnálom , de biz én máshoz nem is kényszerítem, ámbár szeretném, ha derék vöm felváltana házi gondjaimtól..

Mátyás. Balta Matyi! a' fekete seregnél szolgál; ismerem, derék fi.

Örzi. Ügy e derék ! 0, Mátyás deák, ezért megtudnám kegyelmed csókolni.

Mátyás. Szívesen elfogadom.

Kántor. Én protestálok! Balta Matyi ma holnap oda vész , 's Örzi reám száll —

Örzi. Soha sem, soha sem..

Turu. Lódobogás az udvaron. Örzi, nézz ki. Örzi ki akar menni ,

Upor László belép.

Upor. Bíró, nem látta kend —

Mátyás. Hirtelen elébe megy meghajtván magát. Bocsánatot, Főispán uram, hogy kitértem

az útból; itt igen jó szállásra leltem. Tán a' Király közelít ?

U por. Parancsoktit várjuk.

Mátyás. A' mint hallám, kívéssé itt mulatoj fog.

Turu. Nagy uram! tán valami rendelést méltóztatik —

U por. Semmit, semmit.

Mátyás. Tüstént nyomába leszek Főispán uramnak. **Titkon valamit mond neki.**

U por. parancsolóképen Soká ne késs, deák! el.

Turu. Mátyáshoz: Kend most orrot kap

Mátyás. A' király megbocsátja, ha megtudja milly társaságban valék.

Turu. biztosan: Mátyás deák, kend ismeri a' Királyt — micsoda ember?

M á t y á s. ' Él hal népéért.

Turu. László bátyját ismertem: igaz vitéz volt; mikor ősz atyja mellett nyargalt, mindég azt gondoltam: az öreg sas most tanítja fíját a napféle szállani. Hej, de szomorkodtam , midőn méltatlan halálát hallám — őt megboszúlni bal kézzel is kiálltain volna; de van igaz Isten ! Mátyásban fentartá még a' bajnok vért. Ez csin-talan , fúrt fejú gyermek volt, még a' táborban hallottam — de az alamuszi gyerekből úgy is

ritkán válik jó. No most ne dőzsöljünk többet, siessünk az országúira, megnézni a' Királyt —

Mátyás. Eljössz te is, Örzszi?

Örzszi. El bizony. Ej csak ne volna a' Király olyan nagy úr, megkérném, eressze haza Matyimat.

Mátyás. Én megyek, bíró gazda! köszönöm a' jótartást, még látjuk egymást.

Turu. Isten kegyelmeddel, Mátyás deák; ha ismét erre jár, szóljon be kend hozzim.

Mátyás, félre: Hol szívesség, emberség, és hazai szeretet lakik, ott érzi a' Király felséges tisztét, és édes lesz terhe, melly az erővel ujúlva nő — ezerek' áldása mi szépen hálálja-Hieg nyugtalan órájit. Turuhoz: Isten kenddel!

Örzszi. Ha meglátja kend Matyimat, köszöntse nevemben! — Mátyás el.

Turu. Örzszi, add rám mentémet.

Ö r z s i. Itt, édes apám; én is kenddel megyek rá adja mentéjét.

Kántor. A' plébános nincs itthon — nekem kellene valamit szólnom. — Hm! tán így: Boldog országút — oh szemek — oh szerencse — *oh* kántor — oh vidék —

Turu. Koma, menjünk! Mit sopánykodik kend ?

Kántor. O jeles nap, áldási hozd sugárod
— Örülj örvendezz szív , nem lesz a' te károd, —
K i s b i r ó. sietve jön Bíró gazda , szaporán
— sok sok arak jönnek falánkba, el.

Más paraszt. fuldosva berohan A' Király,
a' Király! el

Túra. Jertek! Töröm a' zuzzáját, de meg-
lepett. el Örszivel.

Kántor, mentiben: O boldog falu, o dicső-
ség —

Széles falusi útsza Mátyás király, Upor, vadászok;
a' nép „ Éljen ” kiáltással mindenfelől kitódúl.

Mátyás, kísérőjéhez: Milly boldogító a' nép
szerelete, melly tiszta hévvel a' hazát bennem
átkarolja. Híveim! az igaz érdem, nem halandó,
ha mingyárt az irigység azt lealázni törekszik
is. A' legnagyobb elme' fellengző szavai nem
dicsőíthették inkább elhunyt , atyám' emlékeze-
tét, mint egy jámbor szív ártatlan kiömlése,
mellynek véletlen most tanúja levék.

Turu, Örszi, Kántor jönnek.

Örszi. Nézze csak apám, ott elől áll Má-
tyás deák!

Kantor. A Király mellett álló Aranyos mentéj ü úr előtt: Napok' napjai nincs itthon a' plébános — én — én — o boldog óra — Ailelu ja

U por. Itt felséges urunk! A' Kántornak szava eláll.

Mátyás. Bíró gazda! Im, Mátyás deák mint király megtartja szavát. Nézzd-meg jól Hunyady' fiját. Én vagyok a' csintalan gyermek Turu Nagyságos uram! le akar térdelni. Légy kegyelmes — csak úgy kiszökött belőlem — az az ármányos deák — Le megjártam!

Mátyás. Légy nyugott, jó öreg te nekem rég nem érzett örömet szereztél. Mint isinéretlen vándor kezemet nyujtám, most királyi jobbom nemességre emel. Örzséhez, ki kötényével szemét eltakarj a : És te semmit sem kérsz Királyodtól ? — Vedd ezt a' gyűrűt, és képzeld, Balta Matyi küldi; ezzel véle eljegyezek. örzsi megakarja kezét csókolni. Te is Igértél ugyan valamit , de annak teljesítését vitézemre mzem, kit nem sokára hozzád küldök.

Turu. Uram, Királyom! Ennyi kegyelmet!

Mátyás. Hogy a' János kulacsa ki ne ürüljön, arról én gondoskodom.

Kantor, félre. O én szegény kántor! az ingyenélő most fejembe kerül! Mátyás elébe térdel

Le vagyok sújtva, uram! de nagyságod' gyön-
gesége 's az én nagylelkűségem —

Turu. Koma, hiszen visszásán beszél kend!
Mátyás. Megbocsátok, Kántor, de máskor
légy ura nyelvednek, és tanúid-meg: hogy a'
rima nem teszi az embert. Most fel barátim a'
mai történet fűszerezze holnapi mulatságunkat.
Jó népem, Isten veled !

Turu. János apánk! ez a' te méltó fiad!

A' nép örömkialtással kíséri a' Királyt; a kárpit
lefordul.

Kisfaludy Károly.

EGY VITEZHEZ.

Csörteted oldaladon, hüvelyében kardodat; ezt te
Jól teszed, elnyomod így szívdobogásaidat.

Hrabovszky Dávid.

F A J D A L M A K .

A' báj est-tünetemény halmok alá merült
Csendes kripta-sötét terjedez a' mezon ,
 's én , mint árva, bolyongok
 E' bús völgybe'
 magányosan.

Minden néma, kiholt, merre szemem vetem:
Békés álmainak mélyibe süllyedett ,
 Csak, te sírsz velem itt még,
 Édes zengzetü Fülmile !

Szüntesd gyászdalodat, szánakodó barát!
Csak szívem sebeit tépdeled újra fel,
 A' mély néma keservnek
 Részvétel sem ad enyhülést.

Mint a' gyenge virág hervadoz életem
A szép Büszke után vágyva. De nem soká
Int már a nyugalomhant,'
 Melly fájdalmimat elfedi.

Majd ott sírja felett, fajinak árnyiban
Gyászoljad nyugovó ifjú barátodat,
És ha elmegyén arra
A' fagylalt szívű hitszegett,

És nem tudja kinek hült pora nyugszik o t t ,
A' gyepdombrá hajol 's egy ibolyát szakaszt,
Melly a' tőle gyűlölt szív
Szétszórt hamvaiból kinőtt;

Akkor ferd-le te, o szánakodó barát,
A' már Elnyugodot egykori kínjait,
's mondd - meg néki: hogy érte
Hervadt éltém el illy korán

Majd a' szép szemeket könnyek özönlik-el,
's a sírdombra le hön hullanak, és velők
Szendergő poraimra
Csendes béke malasztja leng

Bajza.

A' CSÜGGEDŐHEZ.

Episztola.

Ég a' kincsek után , ' hideg ölbe lehelve szerelmet
Érezz; csalfa nyomán indulj a' játszi reménynek;
Fényvágy gyújtsa hiú kebeled' ; vak képzeletekben
Élj; 's mellyedben örök lobogással dúljon irigység
'S bosszú ; bírja kevély indulat; fagy-hideg-ölte
Fösvénység lelked' , —nyugodalmad messzeröpült-el.
Ezt nem kincs, szerelem, nem szerzi hatalma

Nagyoknak.

Láttam pór' küszöbén örömek' mértékletes árját;
Láték nimbuszain fény trónnak lengeni fátyolt;
Annak öröm , — 's ennek búkönnyet hullni szeméből.
A z t , kit keskeny törbe igéz csillagzata, 's békkal
Várva jövődjét megalégszik, mit neki sorsa
Nyújtott; boldogság 's nyugalom' sűgóra köríti.

Boldogtágra legelső út: gyzódni-meg arról:
Hogy tok ezer bú- 's kinsúlyt kell szenvedni nekünk itt
A' Bölcs' lángetze nem nyújthatja napokkal az éltet,
Ám-de kemény súlyát 's terhét könnyítheti anpak
's vére halál' félelmeit is vasmelnye ledúlja.
Kényben igaz becsedet' s nagyságodat állan higgyed;
És nyugtot leltél. Letörői órája halálnak
Mindeneket; 's a' rényt meghagyja örökre, örökre;
's a' ravatalra diosö koszorút fuggeszt-fel az érdem.
Éltünk csak hiteget sírunkig, 's olly csuda titkok
Terhei; hogy csak az egy HaldoklóMelke előtt kész
Vallani súlyait. A' nyugalom' szép tája csak ekkor
Villan-elé ; 's gyászthalmok' ölén átcsillog az erkölcs.
Fogd-fel aczélmellyel sorsodnak durva csapásit,
És csüggedni ne tudj; nyugodalmát vívta-ki lelked.
Oszlik az olvasztó bánat: ha kitúrni akar tód
's a' szomorú kupressz látása, hová menedékül
Bújsz keserű fájdalmid előtt, oktatja az embert;
Hogy mi csekély az öröm s mi csekély a' bánat is itten,
Álld-ki elébb megalutt ereidnek végdöbögésit,
's a' mély szenderülés' partján feltűnni nyugalmad'
Láthat' d. Itt kéjéig önnön-súgárin az erkölcs.
A' szívnek sebe itt gyógyul, 's itt hül tüze lángja;
És az öröklétnek kapuján érdemkoszorúja

Mennyei lángkörben szomorú sírodra mosolyg-je
Itt nyugtot ne óhajts ; villámként minden enyész.Csak
A' mi való gyönyör: az nem szűnhet. Múlik az élet
Ifjúság, szerelem, fény' báji, szerencse, rémények.
És te mulandókból kiteremteni vágyód azon díjt,
Melly az öröklétnek vidorabb országain inthet?
Érdemdíj t ott várj: hol az ember csont, hamu, por lesz.
Itt nem: hol hatalom, kény, kincs, fény, küzdve
tipornak;

És az igaz rénydísz 's nemes élet halni sohajtoz;
's önkényű hatalom fontolja az érdemet, és a'
Jobb ember' sorsát ! Hosszú pályának örülsz e ?
0 ! ha szerencsétlen napokat komoríta. reád a'
Sors, mi igen tóvá nyúlt élted, ha virága korábban
Elhullt is! Kínzó fájdalmait engedi nyúltni
Párkád; 's kínaidat hogy hosszabbítsa, kegyetlen
Karjait elfedi: hogy le ne sújtsa ha szenved az ember.
Ellene vetni dicsön lehet e' rényt durva halálnak,
Ellene., mint az erős horgányt a' tengeri habnak,
Melly a' szélviharok' közepette az ostromokon győz ;
S mint valamely kikötőbe, csakúgy lép sírba nyugodni.
Boldogságot óhajt minden,bár áldozatokba
Teljék. Ámde való boldog csak az , a' ki magával
Elhíteté: hogy nincs ki szerencsésb lenne kívüle.

Vágyini kevély nagyságra minek? 's mért égsz te
dicsőség'

Hervadozó koszorú után?! Lásd büszke hatalmát

A' sir' zárainak leveró lélek temagadban :

Égi valót biró rokonérzők emberalakban:

És az egekben az egy 's közatyának léte, azon dísz:

Melly az igaz nagyság fényén hordozza az embert.

Mé rt szórsz átkot epét boldogtalan életed ellen ?

Hogy ha megérdemléd bal sorsod' : gyászesetid közt

Legfőbb iátum ez ; úgy ha mosolygó napra lehattél

Méltó: vaj mi gyönyör,' s mi szerencse magábanis éltedí

Szüntesd vágyaidat; s hallgatni tanulj ; ne

szeress; ne

Gyűlölj balgatagúi. Kivakúl meghitte Barátit,

Nincs szüksége epébe kevert agyarakra hogy élte

Majd boldogtalanéi folyjon. De reményleni is óva

Tudj. Ha remény ébren lévők' gyér álma: ne bízd meg.

's e' ként a' nyugalom' gyönyörítő tája fogad be.

Fussad azérczfedelü 's fenhangú hírkör - ajánlta

Városokat; perpatvarokat , 's engedve veszíthetsz

Inkább, mint engedj meggyőzve. Derítse unalmad'

Néha magány olykor kívés, ámde rokonkebelü társ.

O ha gonoszágít szívednek nyögni halálos

Álmaiban kívánod; óhajts részt venni magányban.

Itt zokogásaidat 's nem hallja az irigy;
's a' vadság tüzeit; kegyesülés harmati oltják.
Érd-be tieddel. Ezen mód földi gyönyörbe ugyan, de
Boldogságra vezet. Ne óhajts itt állhatatos jót.
Élni nem , ámde kimúlni lehet nyugodalmasan Akkor
A sír Öbleiből boldogság és igaz enyhe int,

Debreczeni Bárány Ágoston.

Fiú GYERMEK HALALARA

Eljátszottad már kis játékodat,
Kedves fiú, hamar játszottad el.
Végsőt mosolygott orczád, 's a halál
Leszedte róla szép rózsáidat.
Nem csak magad mentél, elvittek a
Szülék' vidámságát , elvitted a'
Legszebb remények' gazdag ' bimbaját.
Ki mondja megneked, liogy már reggel vatt ? Ah
Ki fog téged megént fölkelteni?
Sirat szülőd, és mondja „kelj fiam,
Kelj föl szerelmem szép kis gyermekem “
Mind hasztalan, te meg nem hallod őt.

Alunni *fogt*, ‘nem lesznek Almaid.
Alunni fogsz, ‘s nem lesz több reggeled.
De fájdalom ne bántsa hamvadat.
Múlásod könnyű volt, és tiszta,’ mint
Az égbe visszareppenő sugaré.
A’ földhöz minket baj, ‘s Öröm kötöz;
Ohajtjuk, és rettegjük a’ halált:
Te túl vagy már, nincs kétség útadón.
Oh majd ha csendes tiszta éjeken
Föltűnnek a’ dicső csillagzatok,
Élj ősz-e áldást hozni kedvesidre?
Eljősz-e álmaikhoz éjfelenként,
Hogy ég nyugalmát terjeszd rájok is ?
Oh jőj , ölelgesd kis testvéridet
Orczáikat csókdossa szellemied,
‘s a’ melly napok tetőled elmaradtak, ‘
Add a szüléknek vissza. Ók együtt
Éljék le megszakasztott éltedet,
‘s mig ők porodra hintenek virágot,
Lebegj te őrző anygalként fölöttük.

V örösmarty

BAJJAL MENT, VIGAN JOTT.

Egyszerűen forog időnk' kereke, 's a' világ újsága is alig lel bámulandó történetet szűk határ közzé szorult az élet, melly önterhétől sorvadna el, ha néha furcsa szerelmes, semmibe kevélykedő 's tehetetlen nagyravágyó, ereit mozgásba nem hozná. Az ember lát, hall, 's másnak bajain magát is kineveti, midőn visszatekint: hosszu czélzása után sokszor minő bakot lőtt. A' szerelem kimeríthetetlen forrása különféle eseteknek; mi, esküdt ellenségi a' hiú szomorúknak, örömet mulatunk annak vigabb részein, és ha lehet fel is fedezzük a' szívből eredt galibákat, szebb jutalmat lelvén a' mosolygásban, mkit a' szánakodó könyben, mellyet az élet úgy is elég bőven szokott nyújtani. Itt közlünk egy fársángi tréfát, víg arcczal festvén a' komor érzetet.

Hazánkban él Pöröndy Tamás nevű derék ember, ki a' mennyire jártas némelly tudományban, annyira szűkölködik ama' világi hajlékonyság nélkül, melly az embert, kivált a' szépeknél

tetszetőssé teszi; már a' természet is némelly
iontban mostohán bánt vele, mert egy ölet
elmúló vékony termete , himlő-szaggatta képe,
kiállva meredező szemei, éktelen kampós orra,
melly minden szóra ajkait csókolja?, bíbor haja, égő
bajusza , előre görbedő járása, mellyre az alacsony
falusi ajtók szoktatták, alakját nem tevék valami
szép ideálissá, melly után a' szív édesen ábrán-
dozhatna., Ki jól ismérte, elfelejtéugyan nemes
lelkén külsejét, bár különös módján mosolyogni
kény tetett. O előbb egy nagy úr' özvegyének pe-
reire ügyelt, de midőn egykor az asszonyság'
szobájába botlott, 's ez tömjed magával sovány
elmésségeit rajta gyakorolná, neheztelve lemond-
dott hivataláról 's meglehetős jószágába vonult,
hol gazdálkodik, a' vendéget szereti és szelíd
érzetében a' hol lehet felebarátján is segít; hi-
bája lehet az talán, hogy önmagának igen tetszik
tulajdon személye.

Tamás rég megérett a' házasságra, 's nem is
volt idegen tőle; de saját esze titán indulván így
okoskodott: vegyek pazarlót ? inkább magam köl-
tők; vegyek csapodárt? akkor enyém a' kÖlöncz,
másé az öröm; vegyek rutát? — erre nem felelt
magának, hanem csak fejét ráztá; végre abban
egyezett meg: neki szép kell, jó, takarékos 's á ki
öt híven szeretni is bírja. Sok egyszerre;! de a

remény olcsó, a' valóság drága Már a komor agglégénység küszöbén állá, midőn hosszú eszmélet után egy leánynál csak ugyan , ki úgy véle, többször mélyen nézeti szemébe ; noha tükre' segítségével elgondolhatta volna, .hogy, ha bár a' szem rajta mulat is, a' SZÍV azért igen békén verhet; de illy dologban ő magának kedvezni szokott , annál inkább, mert a' tőle kijegyzett leány vajmi jól tudta: milly hódító tégy ver a' szem , a ért kényén villogtatván, Tamást is örömet szívelte imádóji közölt, 's ez a' szemjátékban érzést sej tven, bizton neki ült 's két árkusra levelet irt, közbe, közbe deák velős-mondásokat hintvén, mellyekre ő sokat tartott; ezen levelet pedig két szakaszra osztá; lször azt fejté meg: milly szent köteléke polgári éltünknek a' házasság, 2szor milly nagy jóssokkal bírnak asszonyaink, 's az egészet szíve' ajánlása zárta be; tudván milly nagy bökkenő a' feleségtartás, 's hogy az érzésnek kis rugót is adjon, egyszersmind Consignatiót zárt leveléhez, mellyben a' pontos gazda, magától fogva a' csirkéig mindent feljegyzett.

A' leány' válasza tele volt forrósággal, de az igen és nem vigyázva elkerülve; ez Tamást látogatásra ösztönzé. Szívesen fogadtatott, mint minden nősző. A' Kisasszony többi románt

említett , mellynek Tamás soha hírét se hallá, ellenben hajdani pereiről ‘s a’ göbolyök’ hasznáról értekezett. A’ leány és tolt, lamás utána. Tamás elment, a’ leány hallgatott, de szülei örültek.

Ez így fdlvt és Tamás napról napra szerelmesebb lön, közeledelt és a’ leány tartván a kérők’ ritkaságától nem vonta el magát, ez okból Tamás őt bizonyos hölgyének tartá, kivált midőn a’ Szűz kis csontra-festett képével, mellynek üvegét Tamás mingyárt el is törte , ajándékozó meg. Tamás haza menvén tüstént képíróért küldött, de Jakab inasa, egy öreg obsitos katona, szobafestőt hozott, ki szörnyen össze visszahányta arcvonásit; azonban elküldé ‘s mátkája újabb testvéreit ijesztgette vele.

A’ vőlegény mingyárt kitűnik , mert ha mást nem tehet.is , házát kimeszelteti Tamás is új intézeteket tevén várta a’ szerencsés órát, mellyben Kedvesét szívéhez zárhatja ; de csak hamar tapasztaló : hogy a’ szépnem bár mennyit szól az észről ‘s jóságról, még is inkább kacsint a’ szebbre, ‘s hogy a’ leány-szív olyan , mint az álomban lelt kincs az ember úgy örül, olly szorosán tartja ‘s ha felébred , üres a’ marka. Vélt Kedvese is más ifjúnak nyujtá kezét, ki bár nem sententiázott is annyit, de jobban értette meghódítani a’ sziveket.

Tamás jó ember volt, szeretett, és családja felette érdeklé. Elbusulva magán épen Íróasztalánál ült 's a' hitetlen' képmátsat szemlélgetvén azon tűnődött : csináltason e reá üveget vagy nem? Midőn nagy csepp szeméből a' képre esett 's az arczárói a' festéket felette. Sajnalta a' képet, de eszébe jutván az originál' álnoksága boszúra gerjed 's tintába mártván úját egészen elmázolja. „ Hosti manu nocere, non lingua licet!“ dörmögé 's elmerülvén e' különös munkában, érkező vendégét észre se vette megette állani , míg abból az elfojtott neveltség annál hangosabban nem tört ki. Kapkod Tamás, a' képet dugdozza, homlokát dörgöli, de híjában, a' vendég mindent látott, 's bár mint vonakodék, el kellett beszélennie szíve' történetét.

Meglepője bizonyos Endrefy, régi barátja vala, ki arra utazván hálásra tért hozzá. Kihallgatván Tamás' panaszát mond a' vig kedvű barát: „Látom a' fekete bút homlokodon törüld le, 's örülj együttlétünkön “ Bosszonkodva mosta le Tamás tintafoltjait homlokáról, aztán üdvözlé még barátját, ki viszont elbeszélte : hogy az idő közben, mióta egymást nem látták, megházasodott és szerencsés; egy körülállás monda zavarja néha örömeit, mert atyja halála előtt magához képest fiatal leányt vön ismét felesé-

gül és most azzal egy házban kell nékie lakni. Mostohája jó asszony ugyan, de a' török közmondás szerint: Valamint egy turbán két főre nem illik, úgy két asszony sem fér meg egy házban; azután feldicsérte hitvesét' s a' házasság' örömeit, mondván : „Tamás ! most rajtad a' sor kövesd példámat. Szomorúan felel Tamás: „Ah nincs hűség már a' világban

„Csak ne nézz mindent nagyító üveggel, mert minden öröm ürommé válik. A' szív napraforgó-virágként mindég hajladozik 's ki tartós hűséget kér, alkudjék ki a' sorstól örök ifjúságot; a' szerelemben legjobb fatalistának lenni. Tudod mit ? a' fársáng közelít, a' vidék' Urai nálam összegyűlnek, tanczold el búdat. Jer hozzám!

„Inkább böjtre ! — viszonzá Tamás — *Difficile est tristi fingere mente jocum*

„A' levegői változtatás hány megdőlt erkölcsöt emelt már újra fel, egy kosár' terhén nem tudna segíteni? Több illy okokkal támasztván kérését Endrefy, reá vette barátját a' fársángi útra 's másnap korán haza indult.

Tamás a' hitetlent híven kerülte, 's nagyon restellé: hogy a' környék mendemondáz kosaráról. A' fársáng beállott, mindenütt menyekzői gondolatok forogtak. A' paraszt-leányok estén-

ként danolva mentek ki a? mezőre , szalmái: gyújtottak, 's körül - tánczolván általugrosták 's a' pernyét levegőbe szórván nézték: honnan jövend az óhajtott vőlegény. Minden házban fej-tettek, varrtak, toldották, adtak vettek, csak némelly pártában megöszült Szüzek morogtak a' világi hiúság ellen. Tamás, barátjának írván útra készült. Zsuzsi gazdasszonya csak arra kérte: ne indulna pénteken, mert ez a' nap a gonoszoké. Jakab megczáfolta mondván : „ Előbbi uram a' hadnagy mennyit járt pénteken, 's még is hétfőn lötték agyon.“ Nagy versenygés támadt, mert Zsuzsi, kinek a' hallgatás nem volt fő erkölce, tüzesen vitatta mondását 's a' vetélkedés tán mostanig is tartana, hit Tamás közbe nem vág „tempóra mutantur! hajdan sok volt úgy , sok van most így! ezzel mindeniket dolgára küldé.

Majd két arasznyi hó esett! Tamás kocsiját szánraj gúzsoltatta 's minthogy egyik lovát az ügyetlen kovács patkóláskor megnyilazta , ' előbb a' szomszéd városba ment, 's ép lovának társat vevén azt mingyárt bé is fogatta, és jól bebundázva, Jakabbal elindult kényen ringadozva a ropogó havon.

Mikor az első falun keresztül menne, épen akkor vezettek egy menyasszonyt esküvőre. Tamás nem akarván renutt zavarni megállóit. Hegykén

‘s minden lépten összeütve bokáját, hujjongatva , veres kendővei ékesített dolmánya panyókán vetve, szélesen kivarrott lobogó ujú ingben , felpántlikázott kalapjára rozmaring, puszpány és pávatoll tűzve, ment pajkosan elől az egyik vőfény, utána a kérők és nászok párosán, mind ünnepi köntösben. A’ felbokkrétázott koszorús menyasszonyt löbbálva vezeté a’ másik vőfény, nász-kendőjét lebegtetvén kezében, ‘s rekedten a’ sok dombérozástól, az előtte menő nyoszolyóleányoknak néha verseket rikkantott fülükbe. Ezt követé a’ vőlegény komor arcczal, mély gondolatokban , utána mentek, az öröm-anya, nász ‘s koma asszonyok; de már itt, mint a’ temetésnél a’ rend megszakadt, sűrű csoportba bújva ki sírt ki kaczagott. Utoljára jöttek a’ czigányok ‘s valamit reczegtek mert az egy hegedű’ nótáját a’ két brúgó felülzugta. — Tamás itt majd pórul járt, mert lovai a’ körülugrándozó gyermekek’ nagy lármájokra ‘s néhány pisztoly-pattanásra, már úgy is nyugtalanul hortyogván, most a’ két brúgó’ láttára még inkább elrépültek ‘s neki rugdalózva egy mellék utszán keresztül vilámként ragadták ki a faluból ‘s bár mindnyájan a’ gyeplőnek estek, csak nagy sokára tartóztathaták meg, ‘s mi rosszabb, nem a’ feltett úton. Megáilván a’ kocsis ‘s nem legjobb áldást küldvén a’

lakodalmások után leszállt; de egyszerre felriad:
„Ejnye, Tekintetes uram! lánczos kö — látén
bocsáj. —

„0 tempóra! O morcs !” kiált Tamás, lát-
ván, hogy újólag vett lova farkát elvesztette,

„Ha helyre vergődünk, kurtítsuk meg a’
másikat is ” — mond Jakab — előbbi uram a’
hadnagy —

„Mi közöm előbbi uradhoz?” mond hara-
gosan Tamás ‘s megfordulni parancsol ránczos
homlokkal nézve párolgó lovaira. E’ történet
minden kedvétől megfosztá , tüstént haza tért
volna, de Endrefynek irt már jöveteléről, azért
visszahajtatván ama’ szerencsétlen faluba, meg-
kapatott ‘s tovább indult, hasztalan keresván az
elvesztett lófarkat.

De a’ sors őt üldözőbe vette mert alig
haladott néhány órányit, olly zivatar lepé meg ,
hogy neki magányos csárdában kellett megszáll-
nia , hol előtte már két mesterlegény, ‘s együreg
invalidus káplár keresett menedékét; ezekenkívül
a’ füstös szobában még két gyermek, macskák ‘s

és baromfiak voltak s későbbben a’ didergő
ab is,

„Non múltúm cures venturi tempóra fati,
gondola Tamás, és a’ katlannál főző Csárdásné

kérdés lesz e mit ennie ?” lesz uram , jó tar-
konya bográcshús vagy túró, lön a’ felelet,
„Ha! jó borotok van e?”

„Van bíz Uram , pedig három emberes
bor!” szól közbe a’ káplár,

„Micsoda termés lehet az?” kérdé Tamás.

„Termését nem tudom — mond a’ káplár
— de megivására három ember szükséges, ket-
tő tartja az embert, harmadikbele tölti, különben
nem ihatja meg, olly savanyú.

Szomorú vigasztalás, gondold Tamás ‘s a’
picziny ablakhoz vonulva lesten leste az időt, és
sajnosán látván a’ hó-fuvatagot mind inkább ne-
rekedni, előre rettegett az éjjeltől, melly barna
képét már. fel is toltá

A’ Csárdásné nem legjobb szaga mécsset tön
elébe az asztalra , és étkekkel kínálta de Tamás
bár mint éhezett is, egy falatot se tudott le-
nyomni, ‘s részét Jakabnak ‘s a’ Káplárnak en-
gedvén, csalt ágyat kért, hol lenyugnatnék.

„Mi illy úri vendégekhez nem szoktunk !“
mond a’ Csárdás, ‘s váll vonítva mutat a’ földre,
hol a’ mester legények, bugyrok fejők alatt, már.
jóízűen hortyogtak. Hosszu tusakodás után meg-
egyeztek : hogy a’ Tekintetes uraság fekünne.
egyik asztalra, melly elég erős terhe alá; hasz-
nálja bundáját, ‘s kocsi vánkosit Tamás ficsór

Tálra dörgölé homlokát, örömet fél 's alá járt volna, de hosszú lábainak kicsiny volt a' teli 'szoba. Mit vala termi ? fanyar képpel csak letelepedett a' deszka-trónusra,' s béburkolya, csak orrát hagyván ki a' bundából, nyújtózott el, 's nem sokára bár nem kis zaj volt a' szobában el is szunnyadt. A' szelíd macska is mingyárt hozzá szövetkezett,' s hízelkedvőrzösölgeté fejét kiálló orrához; ttisszögve ébredt fel Tamás, 's lesodorván a' macskát bundája' újjával, morogva más oldalra fordult.

Azalatt a' két öreg katona öszveülve poharazott, képzelhetni: Hogy a' háború lön beszédők' tárgya; eleintén lassan vitézkedtek, de utóbb olly tüzesen hozzá láttak, kivált a' káplár, megmutatván: hogy a savanyít bort három ember nélkül is meggyőzhetni, el-elrikkantá magát 's úgy oda verte öklét az asztalhoz , hogy a' poharak szinte tánczoltak; e' zajra a' felriadt gyermekek sirtak, Tamás is felrettent és feledvén magas fekvését, midŐn hirtelen a' lárma után fordulna lehanyatlik, megtapossa az egyik mestériegény' lábát, ki rablót vélvén felette dühödni óbégatva kegyelemért kiáltozott. Jakab azt. gondolá: hogy ura is ütközőben vart a' mesterlegénnyel, nagy robajjal segédeimére ugrik , 's éld öntvén a' padot a' már elázott káplárral együtt, ki ezen kiáltással: „Ne

engedd szúrd, lödd pajtás a földön is hadonázott, örömetst felkelt volna, de feje nehezebb volt egész testénél. Az egész Csárda, valóságos csatahelynek látszott; mindenki talpon volt és sok kérdés sopánykodás után lön ismét békesség.

Vincére quum possis, interdum cede sodali! mormolá Tarnál, 's inasát keményen lenyugodni parancsolván, ismét az asztalra nyomult, neretve haragjában; de álom nem jött többé szemére 's m g a' többiek különféle hangon sípoltak körüüé, ő az élet' változásain tűnődött, mint koczkázik a' sors szivünkkel ma lágy keblet ígér, holnap kemény deszkára fektet. Örömmel látá szürkülni a' napot, mingyárt is befogatott 's jól megfizetvén a' nyugtalan hálást, odább ment. Ez éjjel azonban nem volt következés nélkül, mert Tamás magát meghüté és szörnyű náthát kapott, 's Jakab sok tüsszen-téseit alig győzte istenéltsessel. Estéüg semmi báj nem történt, 's Tamás örülvén a jövő éjszakának, derék fogadóban szállt meg. A' Fogadós csinos szobába vezette; de Tamás még jól ki se pihente magát, midőn egy idegen inas hozzá toppan, 's a' földes urasághoz meghívja. Tamás mentegeté magát 's udvarlását máskorra halasztá. Az inas eltávozott, 's kevés vártatva belép egy

Vastag, piros Úr, kinek á' jó bor 's konyha ki-
látszott képéből

„Bocsánatot uram! — mond a' vastag Úr
— úri szánt láttam ide térni 's tüstént küldém
inasomat meghívni vendégemet; nálam bévett
szokás minden valamire-való embert magamhoz
kérni mert házamat jobbnak tartom fogadóm-
nál. Tessék azért magát megalázni kis vacsorá-
ra; szívesség lesz, enni inni is találunk ”

„ Köszönettel megismerem ritka házi-barát-
ságát, de most nem részesülhetek benne, egy
az fáradt vagyok, más az beteg forma , továb-
bad kedvetlen, pedig : oderunt hilarem tristes ,
tristemque jocosí! “ de a' vastag úr olly kön-
nyen nem nyugodott meg, olly nyájasan esdek-
lett, olly kis időre alkudozott, hogy Tamás jó
móddal nem menekedhetett ; azért megígérte
eljövetelét, csak félórát kért, míg magát illen-
dőképen prezentálhassa, kivált értvén, hogy ott
szépnem ,is mulatozik

„Ej minek! hiszen tudjuk az utas nem jár
menyekzős ruhában! ” mond a vastag úr; de
már ebben Tamás nem engedett, és megköté
fej' ét. Mihelyt a' földes úr eltávozott elszórta úti
ruháját 's újra kezdett öltözködni ; de nagy
boszuságára Jakab a' rózsa-olajat otthon felejté,
mellyel a' múlt éjjeli füstöt elölni akarta.

„Lesz itt ollyas bolt “ mond Jakab és el-
sietett; nem sokára hozott is olajat.

„Jó *el* — kérde Tamás, — nekem nincs most
szaglásom ; színe nem sokat ér !”

„Finom! szinte felüli az ember’ orrát’ -r
felel Jakab — előbbi uram a’ hadnagy sokszor
élt Tele. Azután neki türődött és derekasan
felkente urát. Tamás felkészült ‘s Jakabot vigyá-
zatra intvén, a’ lámpással váró inassal az ura-
ághoz ment által. A’ víg házi úr leste már ‘s
hangos istenhozottal tárjál ki előtte ajtaját; de
meghökkenve állapodott meg Tamás, midőn
első tekintete, több Szépek Közzül egyenest ama’
hitetlen leányba, vagy is már menyecskebe üt-
között , ki neki előbb képét azután kosarát
nyujtá. Különben nem igen ügyes mozdulati,
most a’ szorultságtól meg inkább feszesültek ,
merevenen állva , szólni akart, de nem tudott,
csak midőn a’ házi úr, a’ szoba közepére toltá
akkor hajtogatta magát vég nélkül, zavar tábaü
még illendő deák sententia sem jutott eszébe.
A’ menyecske is elpirult; de az asszonyok külön-
ös ügyességgel bírnak elrejtteni szorultságokat;
mí a’ meglepett férjfi szót keres ‘s ha talál is
többnyire ön kárára hímez hámoz; az asszony
mingyárt segít magán, talál rézst, s könnyű
szökéssel, mint a’ csík sikamlik el szorongásai

közzül A menyecske is, Tamáshoz lejtve, őt mint atyja' házibarátját mutatja bé a' társaságnak, azután a' játszó asztaltól oda intvén férjét, ezt, mint a' házi ur' rokonját megismérteti vele. Hasztalan iparkodott Tamás e' kelletlen Összetalálkozás' benyomását elsimítani, feszes maradt, és komor, különös maga viseleté vei. minden szemet magára vonván.

De mind ezt még nagyobb baj követte: mert alig olvadozott fel meglepetéséből, nyilván látta-hogy az egész társaság kerüli. Az asszonyok suttoztak , kendővei tartván be orrokat; merre hajlott , mint valami kísértet előtt, mindenik elvonult A' házi úr, kezeit tördelve nyugtalanul járkált 's több ízben szagos füstöt parancsolt. Tamás tüskén állott, az illy visszás bánásén fellázadt gögje titkos Haragra ingerlé s már a' házi úr' képtelen barátságát megköszönni a ka rá, midőn ez, karjába öltekezve félre vezeti, 's öszinte bocsánatot kérvén , kérdezi: „hol vette ezt a' rettentő parfümöt, melly minden egészséges orrot elnyomorít ? ha nem hibázom, köménymag olajjal tetszett felkenetni haját, olly keresztül ható. “

„Oh Jakob , oh nátha „ kiált Tamás szégyenében , ezerszer bocsánatot kérve kalapját ragadja, 's nem hallgatván a' házi úr marasztaló szavaira,

szörnyű léptekkel a fogadóba sietett. Megtámadván és elúzással fenyegetvén Jakabot, ez azzal menté magát: mit tud ő az urak szokásához; előbbi ura a hadnagy —

„Hallgass!“ kiált Tamás, vizet parancsolt, és zúgolódva hol a sors, hol Jakab ellen mosta le fejét; azonban Jakab ártatlan volt, mert a boltos megcsalta, áporodott köménymag-olajat adván neki rózsajel helyett.

„Heu, patior telis vulnera facta meis! sőhajt Tamás, magát vádolván, miért keresett enyhülést bujdosásban, midőn szorgos munka által otthon hamarabb meggyógyult volna. Nem tudván aludniszörnyen kikelt magában a szép nem ellen, melly úgy vélé görbe csontból lévén alkotva soha egyenes utón nem mehet, s ő még is felakadt. Ha Tamás mélyebben vizsgálja az életet, könnyen altalláthatá: mily kétes az indulat azon korban, hol az ifjúság ömledézéseit komoly férj-íúság váltja fel, és nem várta volna, hogy a tizenhét esztendő a' négy vént túlhaladotthoz vonzattassék. O jó szívű volt ugyan, de lassú, feszes, pedig a fiatalság enyelegni szeret, és bar mi érdemet átugor, minden kellemes játékért. Ha Tamás útja soká így tartana, holtan kellene szegényt barátjához kísérnünk; de szánakodói vigasztalására legyen mondva, Tamás

harmad napra, noha bágyadtan Endrefyhez ért, 's maga is szinte felvidult, midőn az udvarba járata

„Itthon az uraság?” kérdi az elébe jövő cselédet.

„Egyedül az asszonyság van itthon ; de az uraság is mingyárt megjövendő lön a válasz. Tamás a' házba megy, hol őt egy csinos, bár a huszonnégyet túlhaladta asszony, igen nyájasan fogadja, 's mingyárt is a' neki rendelt szobába vezetvén', szíves gonddal forgolódik körülötte „Már néhány nap óta várjuk uraságotat — mond — 's Endrefy már e' szerencséjén aggódott ” Tamás elbeszélte némelly viszontagságait, 's hogy a' szíves asszonynak is valami kellemest mondana, sajnálva érinté a' dolgot, hogy minden haldónak megvan keresztje, melly a' teljes boldogságot szét dúlja , — „Tudom — úgy mond — mint terheli szivét a' gonosz mostoha.

„Mit ért ezzel uraságot?” kérdi meglepetve az asszony 's egyszerre megszűnik ifyájas mosolygása.

„Hallom e' háznál is a' mostoha patvarkendik — mond Tamás — mint kedves barátom' hitvese, vegye szíves részvéteket ! tovább akará még a' tárgyat feszegetni, de az asszony kemény szemekkel végig mérvén őt, kifordul 's az ajtót

rá csattantja. — Bámulva néz utána Tamás, 's minekutána holmiját Jakab a' szobába rakta, ismét felakará keresni de épen akkor jött meg Endrefy hitvesével 's Tamás csak elhult, midőn látta milly szörnyű bakot lőtt, hogy első beléptekor mingyárt a' mostohát bántotta meg, mert ugyan az volt, ki előtt olly kérdetlen nyilatkozott ki.

Eikábult fejem a' sok viszontagságtól — mond Tamás — valami átok fekszik rajtam, melly minden tettemet vesztetre intézi.“

Tamásnak helytelen kiömlése, Endrefynek kettős bajt szerzett; mert mint házi úr és barát, örömetst kényén mulatta volna, ellenben mostohája' méltó haragja szabad egygyüttlétöket ha nem gátolta is, de balra magyarázhatta ; annál is inkább, minthogy az özvegy Tamásban csak Endrefy' vélvén, azóta magába vonult, 's ha a' kénytelenség közzéjük vezette is, komor, tartózkodó volt, semmi beszédbe nem elegyedett 's így a' házi társaság feszes, hiányos lön. Az ifjú asszony is ez által zavarba jött 's két tűz között állván, nem tudta merre hajoljon. Tamás ugyan, minden kitelhető szépséget előhordott az özvegy megengesztelhetésére, 's műiden módon iparkodott megczáfolni a' bal Ítéletet, melly minden mostohát szívtelennek vádol, desikeretlenül, bár mint példáz-

gatott, hideg udvariságnál egyebet nem nyerhetett „ Flectitur iratus, yoce rogante Deus , mond — de a' megbántott asszonyt nehéz megkérlelni jobb lesz nekem haza mennem "

„ Nem — mond Endrefy — te béküilelen nem hagyod el házamat; tudod mit ? a napokban szép társaság gyűl Össze nálam, kis táncz is lesz, pörgesd meg jól a' menyecskét, 's vigyázz rá,ki-ugrálja haragját!"

„ Ha pere volna — felel Tamás szívesen szolgálnék neki, de quod nőit didiúi, sane nescire fateri , a' tónczhoz nem értek, kivált a' .mint most szokták. Igaz., A fris magyart valaha én is eljártam de tudod, gyakorlás nélkül kitanul az ember

„ A' köz öröm — mond Endrefy — hamar elragadja az embertan reményiem, ti is baráti kezet fogtok '

„ Amen ! teljesedjék !" mond Tamás.

Eljött a' vigadás' napja , 's az egész ház mozgásban vala míg az asszonyok sütöttek, főztek: Endrefy Tamással az ebédlőt kiürítettvén felgyertyáztatá. Jakabnak is elég dolga akadt' s volt mit beszélni előbbi uráról. Délután mindenik tükörnél maga személyével bajlódott, Tamás is pompába vetette magát, egészen feketébe öltü-

zött, csak tarajos-sarkantyús csizmája volt ezüsttel kivarrva. Azalatt hintók zörögtek az udvaron, itt egy karcsú lányka ugrott ki a kocsiból, amott pípesen szállt ki egy agg kisasszony, az özvegy mint idős háziasszony fogadta az érkezőket Tamáshoz is nyájasabb vala mostan, ki mentői tovább nézegette, annál helyesebbnek találta Őt, forrón óhajtván a' megbékülést. Már pezsgett a' szoba, a' muzikusok helyet foglaltan, midőn az ajtó nyílik 's amaz ismért vastag úr, 's a' hitetlen szép, férjével belép Tamás' szeme ködbe borult.

„Többed magammal jövök kedves szomszéd — mond a' vastag úr az öt üdvözlő háziasszonyhoz — Ránky úr és hitvese, atyámfiai “ Tamást megpillantván, kiterjesztett karokkal mingyárt feléje dőczög. „Örvendek kedves úr! íme minő véletlen találkoznak össze megint! legalább az az átkozott olaj most nem szakaszt el bennünket. “ Tamás örömet befogta volna száját félvén, nehogy akkori baja elárultassék. Ránkyné is köszönté 's meglegedve mosolygott habozásán, mert mindedigien őt buzgó imádójának hitte; azonban Tamás hasonlítani kezdé Ránkynét kedves ellenségével: amaz szép, fiatal, de hamis, tetszeni vágyó és másé; ez szinte nem öreg, több méltóságot mutató és szabad — amaz már

megcsalta, emez haragszik ugyan rá, de bocsánat-félben van — Ránkyné kidőlt szivéből.

A' tisztes Lengyel megzendült. Endrefy Tamást mostohájához vezetvén kérte: tenné ő a házi úr kötelességét 's tánczolna elől. Tamás zavartan vonakodott, de az asszony intő tekintetére, piros arcczal odanyujtja kezét 's komolyan, és nagy méltósággal csoszogva vezeti a sort; egész vállal tűnt ki a' többi közzül, de volt is mit szenvedni a' következő párnak, mert Tamás minden reverenciánál hosszú lábaival olly nagyokat kanyarinta, hogy szerte ütközve majd mindent lekaszált körülé; ellenben magas növése magának is terhére vált, midőn más tánczosok' keze alatt bujkálnia kellett, és szinte fájlalta derekát, gyakor görnyed érzései miatt. Elvégződván a' Lengyel, Tamás meleg csókot nyomott az asszony' kezére 's már teljes békét gyaníta, midőn gyöngéd szorítást érte ama' puha kéztől

Ezután más tánczok következtek; de már ezekben Tamás, bár mint unszoltatolt, nem veve részt. Éjfélkor vacsora nyujtatott; Endrefy barátját mostohája megé ülteté, ki is édes gonddal töltögeté poharát 's a' hálaadó Tamás sok szép szentenciákkal jelentgeté iránta tiszteletét; tűnve tűnt Ránkyné emléke, 's vidám kedvre lobban-

va mulatozott a' *hozzá* közel ült vastag úrral, ki harsány szóval egészségeket ivott.

A' vacsorát ismét táncz követé, hevesebben forogtak a' párok 's lángzó tekintetet váltva, némelly szív hamarább dobogott, a' bóbiskoló hegedűsök' líjainál. „Még egy Magyart annál leljen bennünket a' hajnal kiált a' társaság 's meglett. Endrefyné felkérte Tamást, ez neki állván, úgy szórta hosszú lábait, mintha el akarná dobálni magától; de rosszéi esett neki, mert midőn' hirtelen fordulna, sarkantyúja megakad, 's ő egész terhével térdre omol; felugrott ugyan, de nagy fájdalmat érze.

A' társaság eloszlott, Tamás titkolva sérelmét szobájába sántikált, hol Jakab meleg vízzel borílgatá ; de az nem hogy használt volna , térde megdagadt 's majd egy hétig nem hagyható el **úgyát.**

Az asszonyi szelíd természet leginkább a' beteg' ágyánál tűnik ki, akkor minden boszút feledve ápolja a' szenvedőt 's megváltó angyalként türelmet 's enyhülést varázsol; az özvegy se tagadé meg itt e' szép erkölcsöt, 's feledvén hogy Tamás keresztnek hívta, gyamolítására sieté, és utóbb, mi okból ?nem tudjuk, alig tudott megválni tőle — szóval: belé szeretett, és a' fársáng'

végén, Endrefy 's hitvesé' nagy öröme, az oltár előtt nyilván megvallá szerelmét, „ Post nubila Phoebüs” mond Tamás, midőn kedves hölgvét kebléhez zárta.

Szobor gyanánt álla Zsuzsi a' ház' pitvarában, midőn kocsmát bejárni 's az urát szép asszonnyal karöltve látja. „Mit csinál az uraság kérdi Jakabot; az öreg katona raegvonítva bajuszát felel: „bajjal ment, vígan jött.“

Szalui Benjámín.

A SZEPEKHEZ.

Ah , ki mondja-meg nekem,
Mért borúi az én egem ?
's ha feltűnnek szép korányim,
Gyász miért vonul-el rajtok ?
's a' sötét erdő' magányin
Mint egy árva kit sóhajtok?
Eddig évim' hajnalában,
Még könnyelmű gyermek én,
A vigalmik' enyh karában ,
Éltem boldogság-ölen:
Ah, e' bájkor már repül,
's más helyébe nem derül.

Mint égy árva úgy sóhajtok
A' sötét erdő' magányin,
's gyász van elvonúiva rajtok
Ha feltűnnek szép .
Mért, o mért borong egem,
Ah, ki mondja-meg nekem?
A' kert- 's mezőnek
Nem vidítanak bájai;
Mély titokba rejtve nőnek
Keblem' néma vágyai;
's egy tűnelmes felleg - árnnyal
Lelkem más csillagba' szárnyal.
Mért esengek szívdobogva,
Honnan e láng-gerjelem ?
Ha hegyemről andalogva
Messze száll tekintetem,
's egy leányka' fátyolát
Ott szemem kékülni lát?
Rózsa - évim' hajnalában,
Még könnyelmű gyermek én,
Gyakran láttam fátyolában
Lyánykát a' forrás' gyepén;
's bár kedves volt néznom őt,
Nem sejtettem semmi hőt

Most, ha berkem fülmiléje
Társa mellett zengedez;
's a' vadonnak gerliczéje
Párosán jár fészkihez:
Létöket magasztalom,
's elborít a' fájdalom.

Ti egy tündér szebb világnak
Hozzánk szállott lelkei,
A' mindég zöld ifjúságnak
Égi báju szépei!
Kiknek, ott hol árva sorvad,
Szívok lágy érzésre olvad ;
Mondjátok ti meg nekem ,
Mért borong az én egem ,
's ha feltűnnek szép korányim
Gyász miért vonul-el rajtok?
's a' sötét erdő' magányin
Mint egy árva kit sóhajtok?

BUCSUZAS A' HADIELETTOL.

Mars' műhelyén, vérmezején
Gyakran izzadozó seregek !
Kinek epedt életeket
ok bajhoz csatolák az egek.
Bár nyereségtek elég legyen is,
Mars fejetekre maga tegyen is
Vérrel pettyegetett pálmát,
Én köszönöm e' hadisten' irgalmát ,
De tövisei koszorúért, azt fogadom,
Éltem' nyugalmát nem adom.
A' sanyarún nyert koszorún
Csak kapkodjatok ám idején ,
Nem szeretek már veletek
Versenyt futni halál' mezején.
Nyerjete bár gyönyörű neveket,
Égbe repítse dal híreteket,
Látástokra csupán, mindég
Tönkre omoljon a' dühös ellenség;
Nem irigylem, legyen áldott fegyveretek,
A' jó sors járjon veletek !

Gr. Gvadányi József

ERZSEBET .

Elégia .

Gyász ravatal készül, a' nép gyűl, tompa harangszó
Zúg, 's keseregve hazánk' bércei visszanyögik.
Megholt Endre király! vele Árpád' törzsöké dűlt ki,
Mellynek négy század látta csudálta díszét;
Melly rab-utált szívvel hinté törvényi' malasztit
A' szabados népnek nagyra emelve hírét,
És ellenhadakat tapodó fejedelmi erőben
Büszke hatalma' jelét messze időkre fűzė.
Elhunyt a' hősvér! de miként a' bús düledék közt
Néha tenyész' egy báj-illatozásu virág ,
's nyitva szerény kelyhét az örömlét' harmatit issza,
Míg a' fergeteg őt kegy tétén összetöri:
így maradott egyedűl Erzsébet pusztá tetőjén,
Pártos lelkű felek' durva csapatja között.
 's atyjának vesztén siratá a' Nemzet' ügyét is,
 Melly önnön újain edzi dühödve vasát.

Így leve tömlöcezé el fénypalotája ,
Ö maga árva, szegény: párthive nincsen azért.
Oltalmára hevült idegen bár , ab de magyar nem!
Nem kele , nem buzgott védeni szent igazát.
elhidegulve hagyá nagy hőse' szelíd unokáját,
Válni örökjétől — melly nem örökje tovább.
Hunnia,légy boldog! 's bár nincs maradásom öledben;
Míg piheg e' szív, csak — csak teutánad eped.
Hív leszek én hozzád, ha te bár elhagyva feledtél .
Csak te lehess boldog, szép haza! szenvedek én.
Ezt rebegé a szűz, nemzője' porára borulva
Nagy koronázottink' hajdani békehelyén ;
És ott, hol komoran barnúltak az ősi koporsók,
Honjától itt von szívszakadozva búcsút.
Érzi miként hasad-el bús élete minden örömtől,
's könnyén, népének lassú halála remeg.
Elvált! 's kit nem rég ezerek' tömj énye magasztalt,
Most távol rejtek' néma homálya fedi.
A' vigadók' zajait 's a' kény' szabad ömledezésit
Most halavány színnel váltja monostori csend.
Rettentő csere ! milly türelem múlhatja-fel e' súlyt,
Melly a' vétlen szűz' lány kebelére rohant!
Távöl kedvesitől, részvétlenül, élve temetten : -
Léte' kies tavaszát zárja halotti magány.

Síkra kiszállani már nem látja vitézei rendét,
Harsány tárogatók' nyers vad almi között,
's bajnoki játékban diadalra hevülve szemétől
Csengni aczélon aczélt, vívni erővel erőt
Nem , nem a' délczeg inú paripák' nyilelőzte szökésit
Párduczos ifjaknak verseny iramtok alatt;
Nem , soha nem többé! mindennek vége szakadt már,
A gyönyörű létnek kelleme szépe oda!
A győztes seregek dalait most váltja kar-ének ,
Melly remegő ajkin hosszú fohászba vegyül;
Vagy komor árnyékként lépdelve sötét teremében ,
Gyúladozó vérrel küzdve emésztí magát.
Nem mosolyog neki a viszon-érzés' égi sugara,
Melly lágy vonzattal hú szerelemre hevít;
's hintve reánk a' lét bájlóbb tartalmú világát,
Minden földi öröm' kéjzönébe merít.
A' gyöngéd anyanév, deli férjnek tiszta szerélme,
És rokonúlt lélek őt nem enyelgi körül.
Sejti malasztit bár, de lemondás' átka felette!
's álma derültében képe letünk.
Így hervad szomorún, örökös gyászkörbe szorulva;
Így a' forró szív a' hideg élet alatt.
Mindenek elhagyták: egyedül fájdalma maradt hív,
Nyújtva tövis koszorút bíbora' éke helyett.

Vér gőzölg az alatt Magyarország' téréin: a' vak
Pártosság szabadon gyűjti halálra tüzét;
MígRozgony' mezején Károlynak fegyvere győzván,
Méreg - tor- 's cseleken nyert urasága megállt: —
's míglen az új fénynek hódolt 's örvendeze a' nép,
Messze vidéken szép csillaga éjbe merült "
Mint a' nyári lebel sivatag közt, hűnyt-el ez élet;
Vég jele áldás volt, vég rebegése: hazai
így hala Erzsébet, nagy Szerzőnk' hív unokája,
Es hidegült hamvát nem fedi bonni virág ,
Nyugodj , áldott szív! emlékedet élteti a' köny,
Mellyet drága hazánk' egykori képe fakaszt.

Kisfaludy Károly.

A' SZEP LEANY.

Hó, vagy hab, vagy csillag rémlik
Ott a' völgy' ölen?
Nem, nem, más az: a' mit véltem,
Csalfa tünemény.

Hónak, habnak, és csillagnak
Nincs fodor haja :
Szép lány fürdik a' patakban,
's a' szép lány' haja.
Milly csábító mozdulattal
Hajtja meg fejét.
Kis virágot tart kezében ,
Parti növevényt.
Játszva súg a szél fülébe .
Kedves titkokat
Játszadózva hajt fejér
Regzó ágakat.
Ág ha volnék , meghajolnék
Én is szívesen,
A' szellővel rá lehelnék
Titkon, édesen.
Gyenge tagjait csókdossák
Fürge halfak.
Rá bámulva meg - megáll, és
Nem zúg a' patak.
Haj! magam is be megállnék
' Volnék csak patak,
Vagy bár köztetek lebegnék,
Boldog halfiak.

Kis hal lenni meg nem szünném,
Míg ott mulat.
Csókkal élnék, csókba halnék,
Kedves gondolat!
Vagy mi ez? Hah hogy szemeim
így megcsaltanak.
Hozzá képezt, a' mi szépnek
Látszott, holt alak.
S mennyivel szebb más élőknél
Árnyék képzete:
Annyival szebb árnyékánál
Élő termete.
Mert csak képe természetének,
És árnyéka az,
- Melly a vízben habnövésű
Lányként hajladoz.
Ott a' parton andalogva
Fenn áll szebb maga,
Ó, a' szívnek , szerelemnek
Tündér csillaga.

Vörösmarty.

KIRALYI FENY ES KEGYELMESSEG.

Szent öröm váltja fel a' lélek' bánatos érzelmeit , valahányszor a' szigorú Jelenből kiszárvnyalván , csendes visszaemlékezéssel járja be a' mait időket, hol Hunyady Mátyás' uralkodása örök sugárzótkban ragyoglik az enyészet' homályain. Dicsékedhetik a' Magyar — 's hála értté Istenünknek! — több Fejedelmeivel,, kik a' világ' ítélőszéke előtt mindenkor jeleseknek fognak találtatni: de nincs méltóbb igaza büszkeségre, mint midőn Királyai között a' Nagy. Hunyady János' Nagy Királyfiját említheti, valóban hazája' egének felséges tüneményét: mert a' természet alig nyújthat embernek több adományt, a' végző nagyobb szerencsét, a' földi lét .szebb dicsőséget, mint a' melyél az ő fejedelmi-pályája díszeskedik. — De mind ezeket hirdesse a' Jövendőségnek egyenként 's öszvesen a' Történetek' Múzája, ki őt' a' Századok' táblájín raagakbrabeli K i r á l y o k - K i r á l y á n a k

jegyzé fel: a' mi szándékunk itten csak egy-két vonást festeni, ha bár gyenge 's erőtlen kézzel, a' Hasonlíthatlannak életéből, 's az által is hajdani fényünk' 's boldogságunk' emlékezetét megújítani

Meg vala hódítva Morva Szilézia Luzácia, 's í m m ost a' Csehföldre szállott Mátyás győzedelmes táborával, midőn gyors előmenetelt azon hír zavará meg, hogy Ká z m ér, a' Lengyelkirály' fi ja 's a' Cseh-koronáért vetélkedő Ulászlónak testvére ,-húszezernyi haddal csapott be a' Magyar határokon. E' váratlan eset annál gondosabb figyelmet kívána, mivel itthon is többen az Ország' Nagyjai közzül, hogy tanácslásaikat az önerejü Király egyidő óta meghallgatni szeretete inkább mint követni az illy kirekesztőhatalom ellen pártot-ütének, 's Kázmérral, kit kecségtető ígéretek mellett szólítottak vala fel, egyesülni sietének. A' legbajosabb környülményekben is bátor 's világos elméjü Mátyás, engedvén a' szükségnek félreteszi diadalmi koszorúját, visszarobban seregével, a' szertepusztító Lengyeleket megtörd éli a' lázadást elnyomja, 's a' felháborodott Ország csilapítására véletlenül Budán terem. A' lesújtatott, megrémült

honfelekezet a' legkeményebb ítéletet várja magára: de a' következeseket mélyen előrelátó Fejedelem erőt vesz indulatain, szivreható szavakkal szól királyi-székéből a' Hazának egybegyűlt Zászlósihoz, Nemzete' boldogítására czélzött intézetei, — alattvalóijhoz viseltető szeretete,' s tulajdon feláldozásával olly gyakran elviselt fáradozásai felől, legelevenebb színekben állítja elő a' visszavonás' veszedelmeit — számot ad minden tetteiről, 's méltósága' érzetében a' meg nem elégedésnek okát, kérdi. —Töredelmes megbánás között ismerék el a' megtévedtek vétkeiket, 's bocsánatért esdekelve a' kegyelmező' lábaihoz borúidnak. Helyt ada Mátyás az okosság' mérsékletének, főképp most, midőn a' feléledt birodalom' ragaszkodását, 's az engedelmesség' újabb hü fogadásait tapasztald: de kijelenti egyszersmind : hogy az érderalett büntetést most némelly Háborgókra nézve, mint esküdt bosszúlója a' törvényszegésnek, csak felfüggeszti, míg egészen leni megtérésök' bizonyosságait veendi.

Ez utóbbiak' számában leginkább vala értve Perén István Tárnok-Báró, Zemplénynek az időben nagy tekintetű de nyugtalan indulatú férfia, kit Mátyás annál szorosabb figyelemben tartandónak ítelt, mivel temérdek birtokaival az Ország' felvidékein, 's fényes hivatalaiban

hatalmas befolyást szerzett magának minden rendieknél, 's ő vala és R o z g o n Rajnáid a' Lengyel - szövetségének is előmozdítója; de látván a' Király Istvánnak most vesztég elvonulását, 's híveinek, leginkább pedig Zápolya ' Imre Bánnak, engesztelő közbenjárásait, a' további büntetéstől elállani látszatott, sőt királyi kegyelmének jeléül a' Lengyel' kiveretése után elfoglalt jószágokat is a' tulajdonos Perén Nemzettségnek visszaad. —

Alig múlt ezek után egy év el, midőn a' hosszabb túrést nem ismerő István fojtogatott gerjedelmeiben újra felzendüle, 's Lengyel-szomszédaival egyesülten, megaláztatásából a' király ellen támada. — Iszonyú haragra lobbant ennek hallatára a' gondjaival másfelé fordult Mátyás: dörgő fergeteg gyanánt előrepül, — a' több csapatokban vérengző ellenfélt tönkre veri, Aba-új Sáros, Zemplény, Ung Megyéből kiszórja, 's hogy ez oldalról foganatos nyugalmat szerezzen magának, 's rettentő példát is állítson jövendőre, Perén Istvánnak minden birtokait elfoglalja, az erősségekbe állandó őrizetet szállít, anagát Istvánt egyik várában kemény ostrom alá veszi, 's mivel ez alatt kiszabadult, az Országból számon-üzi, a várat felégetteti, 's minekutána a' vidéket hathatós, rendszabások által

csendbe hozta, Badara tér, hogy a déli részeken he-be csapongó Törökhadat minélelőbb visszanyomja.

Gyászos némaságban állott, mármőst másod ősszel, Istvánnak feldulatott vára a sziklás tetőn, mellyről az előtt mint egy hatalmas korona parancsolgatott a ' térségre' ; csak a ' szél suhogott hidegen a ' keskeny ablakokon 's bús nyögéseivel sóhaj tozá végig a pusztá boltozatoakat; sápadtan világíta le felhőji közzül a ' hold árnyékos fényt hintegetve az omladványra; a ' szakadozott borúlatok majd nehézbe kké gyűltek össze 's lehullaták cseppeiket: — mint midőn a ' szánakozás kesereg a ' Gyarló felett, ki önszerzette nyomorúságban sorvadozik,

A ' várnak éjnyugat felé eső tornyából földalatti út vezetett alá a ' hegy' derekába egy tág hajlékhoz, melly valaha igen fáradtságos munkával készülhetett: alkalmasint oltalmul a ' veszélyes időkben, mellyek a ' Tatár-pusztítás óta is, kivált a ' belső megszakadások alatt, nem egyszer borultak el a ' Hazán. Ritka ember tudott valamit ez üreg felől ; 's még kevésbé. gyanította valaki, hogy alól a ' völgyben a ' vadon sűrűségből kinyúló szirték is alattomos feljárást

engednek egész a' hajlékig, a hely titkait ismerő rejtez írnek. —

E' szomorú de biztos menedékhen tartózkodott a' szerencsétlen István, fíjával Imrével 's öreg hű szolgájával Orlvánnal, főképp most, midőn Mátyás-a' Szepes éget járván be, ezen tájakra is jövendő vala. Remény 's bizatlankodás közt várta István sorsának jobbra fordulását, megígérvén barátjai, hogy iparkodni fognak a' Királyt, még ez útjában, iránta kegyelemre lágyítani: de a' huzamos lappangást nem szenvedhetvén tovább, egykor magára szedi fegyverét, 's a nélkül hogy szándékáról legkissébbetszólt volna, eltávozik. Így mult nyolcz nap, 'ső még mindég kimaradt. Imrét e' miatt nehéz aggodás nyugtalanítá: kilenczed napon bejárá a' távolabb erdőségeket is, beszédbe állott öszvetalálkozásiban minden utazóval, — de atyja felől áemnüt se tudhatott meg. — Estvefelé fáradtan visszatért, 's még egyszer tekintgetvén szélivel a' vár' tornyáról, az üregbe szállott le, hol Orbán sisakok' pajzsok' 's fegyverek' tisztoztatásával foglalatoskodott. Szótlan köté le magáról kardját 's egy köbül vésett karszékbe üle.

Szenderítő pislogással égett a' kandalló' tüze 's rőt fénybe lebegteté a' hajlékot. Imre kezébe hajtván-fejét, elmerüle. — Loppal tekinthetett

Orbán munkája mellől az ébren - szunyádéra, kinek lelke mély ohajtozás között messze tájakon szállong vala. — Otman, hol az alkony bóbora lángzik el a kék hegyek megé, onnan felől tündezett reá egy szép csillag, melly biztató reménnyel világíta sorsának éjjelébe: onnan hangzott neki által az édesen rezgő szózat, melly szívét mindég erősb 's erősb vonzódásra ihleté; 's ennek varázs-legyintései ringaták most is boldog álmodásba érzeményeit. — „Követni fogom sugallásodat édes-titkos szózat! felsohajt az el-lágyult Ifjú: de vezérelj oda, hol a' reám de-rengő bájvilág,' s tündér alakjai, nem úgy mint eddig csak aranyködben oszlnak el — o vezérelj engem' oda, hol égő kívánatimat valahára létre hozhatom 's valóságra ! — Maradj, maradj hí-vem eladdig, hol dicsőség' mezeje nyílik élőm-be : ott akarom én e' nyommasztó terheket lehányni, mellyek atyám' botlásaiból származtak éltelre ; 's ott akarlak én majd megnyerni, örökre megérdemelni, drága leány! ki a' téged' ölelő szerencse' 's fény' angyali szerelemmel mosolyogsz reám, sötétségbe sülyedetre, 's boldogítasz: Arióne, Arióne! te léssz serkentőm, te léssz jutalmam! — “ Illy epedések, illy buzdúlatok 's feltételek fejlődlek Imre' lelkéből, mellybe a' természet adakozva

hinté el mind annak magvát a' mi Nagyol szül és Maradandót; de külső szépséggel is bő mértékben áldd meg Imrét e' jótékony anya, 's mindennel , a' mi szép férjfiuban kellemetes. Gyermeki 's fiatalabb korában a' Terebesi Prior-tól von tanulást azután pedig Menyhárt Széplaki Apát, 's a' Perén Nemzetségnek rokona vévé gondviselése alá a' serdülőt, 's tisztán nyitó fel benne 's gondos ápolással neveié forrásait azon kincsnek, mellyet idő 's környülmények ne apasszanak ki. így készülve fel az életnek, atyja által több Magyar Nagyok' 's Fő Nemesek' udvaraiba küldetett, hol a' fegyver-gyakorlás mellett a' világ szokásával közelebb ismerkedett meg, 's annak kedvellető csinosságait a' - legsze - rencsésb választással tevéi tulajdonaivá.

Orbán észrevévén az andalgónak sűrű sóhaj tozást, megszólalnia: Imre Ürül feladjam a sültet? —

„Nem éhezem Orbán, felel Imre ”

„Hát a' borkanésót ?“

„ Majd iszom később , ” mond ismét Imre röviden.

Látván Orbán, hogy kínálásai sikeretlenek, elővette a' bóredényt 's jót ivott. Imre pedig meg lévén szakasztva gondolataiban, üléséből felkelt 's ölbé kócsolt karokkal járt fel 's alá.

Megint atyja jutott eszébe, — Azonban e' tünődéséből is felébreszté nem sokára Orbán, ki valamin dunnogni kezdett, „Mi bajod Orbán?“ kérdé Imre.

„Atkozom barlangját! felszólal a' zsémbe-
lödő végre még magunkat is rozsdá emészt
meg itt és penész. A drága fegyverek! — csak
nézd uramba', nem bírom — ki — húzni, mint-
ha belé nőtt volna — “

„Tartsd ide Orbán, segíték;“ s megfogván
Imre a' kard' markolatját, egy-két rántás után
kivoná azt hüvelyéből,

„Örökös kár! mond az öreg; hej nem ol-
lyan volt az valaha ! Ezt a' kardot mindig leg-
jobbán szerette a' Báró; ugyan látszik e még
rajta az irás?“

Imre közelébb menvén a kandallóhoz a'
kard egyik lapján e' szókat olvasá: Istenért's
Orsz ágáért; a' túlsón pedig: Királyért
's Hazáért.

„Az, csak ugyan az, szól Orbán; rá is-
mértem én mingyárt, habár piszok lepte is cl.
Ez ám a' derék vas Imre Úrfi! ritkán harczott
Urunk a' Báró , kivált míg még fiatalabb volt,
hogy ez nem villogott volna kezében. A' többi
közt Úrfi! midőn a' Cseheket üztük — van an-
nak már közel tizennyolcz esztendeje, midőn a'

gonoszak oda akartak csábítani, hogy Húszba higyjünk, — ‘s uramfia, ugyan gyönyörű Térítők szüntelen prédáltak ‘s végre még a’ termő föltét is kiegészítették volna alólunk; — elég az, hogy mi őket Vadnánál derekasan megkaparítottuk ; akkor Hadnagyjok is kezünkbe került; minket Rozgon Sebestyen úr vezetett csatára , meg’ Urunk a’ Báró: — de megesett ám a’ Cseh Vezérnek! — uramfia , levágták minden haját - szakálát, ‘s úgy küdötték a királynak Budára mintegy kobak majmot.— Onnan űzőbe vettük Őket egész Misije várához, ‘s nossza be, a’ hegyeken keresztül, G á 1 z é c h i g, ‘s nem adtunk nyugtot, inokban sarkokban voltunk le Sáros-Patakig, ‘s ott a’ Bot mezőn ízre-porra aprítottuk a’ mi ellentállott: oda- veszett akkor másik Vezérek is a’ híres Akzá- rni t, a’ harmadik pedig Thalafúz világba szaladt.

„ Orbán! e’ kardot számomra meg fogod tisztítani, “ mondá Imre, ki azt addig folyvást szemlélgeté

„ Édesd - örömet Imre Úrfi; — de meg is érdemli ám a’ tisztítást; ötven kard odalenne már, ha annyit szabdalt volna. Megtisztítjuk.— ‘s még amazt a’ pánczél hozzá: hatalmas egy munka ám az is! — Örül bennem a’ lélek, ha

elgondolom, mi gyönyörű volt abban Urunk a' Báró midőn házasodott, és a' sok arany meg' ezüst csak úgy csillogott rajta, mint a verőfény; éppen olyan sugártermet volt mint az Úrfi most, s bizony még ábrázatban is hasonló, csak hogy az Úrfi' szeme kék 's nem olyan éles a' tekintete; szeme és szája az Úrfinak egészen a boldogult Bárónéé — Isten nyugtassa az áldott lelket — jó drága asszonyom- volt az nékem; utolsó esztendőben mindég szabadossá akart tenni, mintha előre érezte volna szegény, hogy kihal közzülünk; de Urunk a' Báró sokat utazott, 's így állapotom soha sem jöhetett végzésbe. Épp' akkor jártuk meg Moldovát: mert kemény harczok történtek ám még ott is. —

„Beszéld el Orbán, úgy is hosszú az est.”

„Való; — 's az Úrfi' már annyit unatkozott annyit sóhajtozott; — hanem előbb iszom. 's felhajtá ismét a' kannát. — „Még a' borunk is megposhad, ha sokáig lakjuk e dohos vermet. — *bár* csak Urunk a' Báró tudna már egyszer nyugodni! de uramfia! mindég haragos mint a' tüzes -villám — 's hogy előbbeni beszédemre térjek: mi csak akkor értük el Mátyás Királyt, midőn már egész Erdély meg vala hódítva; megindultunk tehát Moldova felé: de a sok hegyvölgy mind rakásra volt előttünk kaszabolva s

köszirtokkal béhengergetve, úgy hogy csak igen nagy fáradsággal törhettünk át a' rettentő akadályokon. Azonközt elő nyomulván még is, megszállottul; Román-Vásárt. — A' Király még egyszer üzent a' Vajdára: álljon engedelmességre; de ő nem hajolt a' Király' szavára, 's jól megsarczoltuk a' Várost, és onnan tovább, mint a' rivancs midőn forgószél hajtja, egész Bányáig; 's mivel harmadnap óta sokat fáradtunk, este mindnyájunkat jóltartott a' Király, mert való, nagyon tudja az embert szeretni, meg' a' katonát — áldja meg az Eg a' hol jár-kei — Jól esett a' pihenés, bár fagyos szelek fúdogának és ősszel volt az idő. Hát uramfia, alig aluvánk el, felriaszt a' trombita, utána a' nagy lárma és fegyverzaj s ránk ütött az álnok nép. Öszvezarodött minden, és nagyon megrontottak volna, de a' Király tudj' Isten hogy — hogynem, jókor kapott hírt a' Vajda' cseléről, 's a' Vezéretet és Hadnagyokat későig vendégelte magánál, és számosabb öröket állítatott mindenfelé; 's midőn osztán az ellenség előrohant, minket ugyan kívül a' sátorokban alva talált; de bezzeg a' Város ébren fogadta a' veszélyt, 's mondják: a' Király maga is úgy viaskodott, mint egy oroszlán; az pedig valóságos igaz, hogy három sebet kapott, mert a' ge-

rely csak úgy szállt reá, mint a' zápor. — Bajunkra a' holdat épp akkor fellegek borítók , 's jó ideig csak sötétben kapkodtunk: de azalatt a' Város felgyujtatott, 's mi öszvecsoportoztunk, és most rajta az Oláhságon, vágd mint a' —

„Megállj — megállj Orbán ! bekiált egy szózat a' barlang torkolatjától; 's Perén István lépett elő.

„ Hozott Isten édes Atyám!“ szól Imre, 's atyja' nyakába borúi.

„ Vigyázz fiam, felel a' Báró, meg ne vérezd magad' , homlokom be van vágva. — Imre csak most vette észre, hogy atyjának arczát vér futotta el.

„Az Istenéről mi lelt Atyára?“

„Majd elmondom s de Orbán melegíts előbb bort, 's adjatok száraz ruhát, mert nyakig egy víz vagyok. — 's átöltöztvén, lemosatá langyos borral homlokát, melly azonban nem vala mélyen megsebesítve.

„ — 's van e valami enni - valótok ? “ Orbán azonnal előhozta sültjétkorát. — „Rakjátok meg Jobban a' tüzet s éhezem fázom egyiránt. — És a' , vacsora 's melegedés közt Perén István e' történetet beszéllé:

„Nyolcz nap előtt, a' mint tudjátok, el-
távoztam tőletek. Mivel úgy vala értésemre
adva, hogy a' Király Arany a jön 's
az ottani érczbányákat megnézegeti, útamát in-
nen Jász ónak vevém. Ott akartam öszvejőni
Zápolyával 's az Egri Püspökkel, 's ha szerit
tehetém, Mátyás Királlyal is. A' Prépost jó
emberem 's szállást ada. Hat egész napig vára-
koztam ott 's majd megölt az unalom, 's végre
jön a' tudósítás hogy a Király a' Szépeességről
egyenesen Kassának vévé ütját 's ott is csak
egy éjszakát tölt, 's Budára siet, mert Jegyese,
a Nápolyi Beatrix, már Horvátországban va-
gyon. E' szerént hasztalan lévén várakozásom,
odahagytam Jászt 's tegnap éjre P e r é n b e
jöttem, 's Detre Tisztartónál megháltam. Zo-
kogva sírt a' jó Öreg, 's hallván, hogy állapo-
tomnak még sincs vége, 's ősi jószágomat még
ezután is mások használják; és „zokogva csókold
kezeimet, a' mint ma tovább indultam.
— Egy folyvást jöttem egész A Ívárig 's elég
jókor érkeztem volna hozzátok, de a' Hernád
felette megáradott, 's hogy fűdat kapjak, nagyot
kellett volna felfelé ténnem. Ki aKarám előbb
fűjtatni Pogányomat, mert szegény jót haladott
velem, 's mivel az erdő alatt még pázsintka is
volt, kizaboláztam, magam pedig egy tölgy alá

hevercdém. — Csörögve-zúgott felettem a' sár-
ga lomb, 's egészen elfogott a' gondolkozás;
észre se vevém vala, hogy est állott be 's hogy
esőre borúí, midőn lovasokat hallék közelgetni
az erdő felé. Alig ültem lovamra, a' mint
mellém jövének. Hárman voltak. — Jó estvét!
köszönt az egyik: — Fogadj Isten felelém, lo-
vamat az erdő felé fordítva; 's most a' másika:
Éljen a' Király mondá hangosan: — Éljen ki
igaz ! válaszóóra. — Éljen Mátyás Király! szól
a' harmadik, 's én vissza: Éljen ha igaz ! —
Ekkor megint egyikök: állj-meg! kivagy? kiált
utánam. — Megállottám: — 's ki adott nektek
hatalmat, a' békés utast megtámadni? — ha és
Zsoldosok vagytok vagy Haramiák, megmondja
fegyverem, ki légyek; 's kardot ránték. Ok is
mind hárman felem közelébb. Felforrva indu-
latomban nekik vágtam, 's az egynek, tudom ,
vérzik válla; de azalatt a' másik homlokomra
suhintott, 's hárman lévén ellenfem, az erdőbe
nyomtak. Itt könnyebben végeztem volna velek:
de vasam egy erősb vágás alatt fát érvén ketté
pattana; 's most nem maradt egyéb módom
mint futással menekednem. Ok a' sötétben is
mindenütt utánam. így szorultam egész a' fel-
duzzadt folyam' partjáig 's vakmerőn a' harsogó
hullám közzé ugraték. Öszvecsapott a' víz fê-
lő

lettem, de Pogányom szerencsésen kihozott. —
Innenső parton bátorúságba gondoláin magam,
midőn hallom, hogy a Lovagok egy ike szintén
beugratotl, 's attól tartván, hogy mind a' hár-
ma azt teendi, megszorítám lovamat 's egy-
házamba vágaték egész ide.' —

„Hát Pogány hová lett Uram Báró' kérdé
Orbán.

„A' völgyben hagyám mint volt nyergestül
— mindenestül, mert úgy látszott, hegy egyik
Megtámadom nyomomban üget.

„ Szegény párát le keli kantároznom, mond
Orbán süvege után nyúlva. “

„De azt nem teszed most, felel a' Báró
sajnálom a jó állatot, ma életemet is' neki kö-
szönöm! de inkább éhezzen holnapig ott a' hol
van, mintsem hogy utat mutass valakinek, hová
járjon utánam “

Imre megilletődve hallga tá atyja' esetét 's
egy ideig elgondólkodék. — „ Halálveszély is
környezett édes atyám! 's bajos utadnak még
sem lett foganatja —

„ Majd, majd lesz az én bajoskodásimnak
foganatjok, visszonzá István lángzó szemekkel,
de utószor is akarok fáradni! 's ha itt nincs
ember, ki miattam valamihez merne fogni ,
majd merek én „ —

„ Atyám ! Zápolya bizonynal jódat akarja, ‘s még mások is szívókéen hordják sorsodat, ‘s bár most nem lön is alkalmas idő , azt tehetniek értted a’ mit kívánnak, ne kétkedjél hajlandóságok felől — István földre suté szemeit ‘s hallgatott ; Imre pedig : „Egy kérésen? vagyon hozzád édes Atyám ! folytatá szavait; — boldoggá téssz ha teljesítened; — bocsáss engem’ Budára —

István felcsattana: „ ‘s mit le Budán ? — kegyelmet szerezni számomra ? — Nem ! kemény keménnyel; — sújtsd e’ kődarabot a’ másikhöz: vagy mozdít — vagy szétporlik. — Orbán! teríts ágyat. — ‘s lefeküdtek.

Másnap dél előtt lélekszakadva fut vissza Orbán a’ rejtekbe: „Uram Báró! felkiált, megvan Pogány ! — oh be okos egy állat az! — uramfia magától ment éjjel keresztül az erdőn egész a’ majorházig, ‘s ott nyerített, míg be nem állították; ‘s meg van rajta minden szer szám , sőt még több is, mert im e’ pecsétés levelet találtam a’ nyeregtokban. —

A’ levél Perén Istvánnak szólott; foglalatja ez vala:

Vöm Uram! Béke és áldás Istentől!
Tudósítom Kegyedet, hogy Boldogasszony’ fogantatása előtti hétben mindnyájan Budán

meg Szé kes-Fej érváratt leszünk a' királyné' koronázta tásának miatta, 's erős reményünk, akkor a' Királyt jó szándokra Bírni Kegyed iránt. Addig türedelem. Ha mód lehet, jö-jön Kegyed Badara, E' levél' vivője biztos em,ber: vele bátran szólhatni. U. M.

„Édes drága Atyám ! “ felszólal Imre örö-mében.

„Mit örülsz ? — gondolod , e' levél tán nem vihet kelepczébe? — Fiam! a' hiszékeny felet-tébb megcsalatik a' mai világbank

„'s te a' meghívást nem fogadnád el?”

„Egy tapodtat sem megyek Buda felé. —

De, miként is menjek, holott mindenki reám ismerhet? 's könnyű Ipám aramnak királyi ün-neplésekre járni. “

„Engem' senki nem ismer meg Atyám! osz-tán ha reám ismernek is, ki árthat? — Bocsáss engem' Budára engedd látnom Királyom 's Nemzetem' díszét! — Ha itthon maradón, mit nyersz velem? —“

István elhallgatott; gondolkodott. — „Jó, mondá szelíden , elbocsátlak fiam : tapasztalj. Különben is Nagyapád tizedévtől nem látott. Menj 's maradj ott, míg dolgunk jobbra for-dul . 's járd meg utadat úgy; hogy örömmel zár-hassalak kebelemhez, ha visszatérsz. —

Néhány nap múlva a' remek pánezélt csatolgatá fel Orbán Imrére, 's az eldicsért kardot is fényesen köté reá. — „ így, így kedves Úrfi! örvenae az Öreg — uram Istenem, be jó napokra emlékeztet e' jószág! — De a' palástot fel kell ám kapcsolni, mert hideg lesz:, eső is lehet 's akkor majd szenvedne a' szép munka ; így : — 's most talpig készek vagyunk.

's Imre forró ölelések közt vált el atyjától, 's könnyező szemekkel hagyá el a' bús rejtetket. Gyalog ment vele Orbán egész a' majorházig , hol lova készen állott. Nyeregbe ülteté Urfiját, 's még egy darabon kísérte az erdőben. — „ Imre Úrfi! itt elválunk; — Buda messze van, 's az úton különféle bai és szükség érheti az embert: — boldogabb időkben ezt az egynehány aranykát ,szerezgettem öszve, fogadja es tőlem szívesen Imre elérzékenyülvén , leszállott 's az Öregre borult. „ Tetőled elfogadom jó lélek! úgymond 's adósod maradok. Isten veled! Atyámra gondod legyen. —

Beatrix Aragóniai Herczegasszony' Ferdinánd Nápolyi Király' leányának 's Mátyás' király Jegyesének óhajtott közelgetése örvendetes hírrel tölté be Magyarországot 's Birodalmait ;

‘s nem csak ezekből, de még, tárol külföldről is temérdek sokaság siele őszre a Koronázás’ és a’ királyi menyekző’ ünnepének dicsőségére.

Midőn Perén Imre Budára érkezett, Mátyás Király éppen indalóban vala Nagyjaival ‘s Vendégeivel Székes-Fejérvár felé, hogy leendő Hitvesét rangjához illőleg fogadja ‘s a’ Nemzeti szokás szerint agyán ott raegkoronáztassa.

Történetkönyveink e’ nagy ünnep’ fényéről ‘s pompáji’ foly a maijáról e’ képpen szólanak:

Krisztus’ születése alán, 1476 érben, Boldogasszony’ fogantatását követő kedden, Beatrix Fejérváratt fogadtatik. Vala pedig a’ Város előtt nem nagy távolságban három sátor felállítva, egyik aranyrojtozatá veres bársonyból, belől selyem szőnyegekkel: a’ másik kettő is különkülön színüen ‘s gazdagon felkészítve. A’ sátorok előtt elnyúló föld nagy terjedésben kék posztóval bé vala fedve, mellynek felvégét mind a’ két oldalon számos Herc eg és Követ ‘s az Ország’ Nagyjai lepték körül: középen a’ Király állott szertesugárzó méltósággal, miként a’ Bajnokság’ istene választottjai között.

Nem sokára megérkezett a’ Fejedelmi Hölgy pompás készületü szekeren , ‘s minekutána a’ Királynak egy ékesen fűzött koszorút küldött, mellyről gyűrűbe foglalt nagy drágasága gyé-

mint függ vala, leszállott 's midőn a' területnek majd felényire jutott, a' Király előtt, ki elejébe löve, lassú ömledéssel térdeire bocsátkozék: attól nyájasan felemeltetvén; hő szerelmi kedvességgel fogadtatott; az egybegyült sokaság pedig széllyelhangzó Éljeni kiáltásával hirdeté magas örömét.

Az első elfogadás után Mátyás a' vendég-Fejedelmek' 's Magyar-Urak tündöklő kísérete között Felséges Menyasszonyát sátorba vezette, hol Gábor Egri Püspök olasz beszéddel üdvözlé az Érkezőt, mind a' Király' mind az egész Ország' nevében örvendve szerencsés megjövete-lén, 's a' Királynak azon érzékeny sajnálkozását jelentve, hogy olly hosszás és fáradtságos utat kelle tennie; a' midőn viszont ő is szemérmes

uralással 's bájos édességgel, kevés de szívből ákadott kifejezésekben válaszolván, a' Király' részvételét megküszöné.

Most a' külföldi Követek jövének elő; 's röviden említvén az okokat, mellyek miatt Fejedelmeik önmagok meg nem jelenhetének, megbízatások szerint a' legforróbb tisztelet' nyilatkoztatási mellett ezer áldást 's dicsőséget kívántak a' királyi Házasulandóknak azon hiedelemmel: hogy e' szövetség Isten' tetszéséből a' Kereszténység' javára szolgáland. Melly re Beatrix egyik

szónoka által, illendően válaszol tata: hogy noha a' Német Fejedelmeket örömost látta volna személyesen , azonban eképp' bizonyított tiszteikédcsökkel is megelégszik.

Legottan felharsogának a trombiták jeladóid tovább-indulásra A' királyi Menyasszony fejér paripára üle: balja felöl örömben olvadozó Vőlegénye lovaglott büszker pején. Vala pedig a két ló királyi módon felékesítve, arany zabolával és kengyellel 's mindvégig drága készületben, ragyogó szövésű 's gyöngyökkel gazdagon hímezett 's mélyen alálebegő czafrangokkal elborítva 's elől-hátai a' legdiszesebb kísérő sereg pompás rendben és felosztással 's a' Nemzeti háromszinü Zászlók 's a' lovak' délezegetombolása és a' fegyvercsörtetés vegy ültén a' gerjesztő muzika-zengéssel 's az öszveségnek rengő zsihongása — minden érzéket megragadó tünevényben hullámozott elé.

De az elterített posztózatot, melyre a' királyi Hölgy szállott vala ki, a' vele jött Olaszszág 's többi gyülevész irgalmatlanul tépdelé-szagga-tá szerteszéllye „ nagy zűrzavar es versenygés között mindenki elsőségért tusakodván.

Mintegy középtájon a' hátrahagyott sátorok 's a' Város között , Kristóf Bajor - Herczeg 's Vilmos Müncheni-Gróf láncsaviadalt harczolá-

nak, 's olly keményen csaptak öszve, hogy mind kettejük a' nyeregből kihullana.

Tovább haladott oszlán a' zajongó kíséret, gyakor zavarodást okozván a' Velenceziek, kik bosszantó dévajssággal mindég főbb helyre jutni vágyakodtak.

Harangzúgás 's az egyházi magasztalásnak minden jelenségeivel fogadák a' Város' kapujáig elősereglett Papok' és Szerzetesek' Rendei a' Felséges Jövevényeket , kik lovaikról leszállván, kar-ének' ömledezése 's Főpapi személyektől hordatott mennyezet alatt vitetének be szent István' templomába, holott Mátyás az oltár előtt baloldalt, Beatrix pedig áltaiellenben jobbrul állapodott, míg az Isten téged dicsérünk énekelteték.

Áldás után a' Király haza-kísérte Jegyesét, 's onnan a' maga lakására menvén, az őt' követő Herczegeket 's Urakat magától kegyesen elbocsátás

Következő nap, melly szerdára esett, Mátyás Herczegek', Követek' 's a' Nemesség' sokaságától környékezve, ismét Szentegyházba méné, 's balrészen fogva helyt, megette a' Nápolyi Király' fija 's annak Követei, elébbfelé a' Nápolyi Érsek 's mások 's legutól a' Velenceziek rendelkeztek : jobbfelől szemközt a' Királlyal Beatrix

lile gazdag borítéka emeleten, előtte pedig Palotás-asszonyai térdepeltek, s valamivel hátulabb a szép Nem' vidító köre ékeskedett; oldalvást, Kris tó f, La j os és Ottó Bajor-Herczegek, úgy a' Pfaltzi- és Szász -Választók' Megbízottai, több Fejedelmi Követek, a' Borosz-lói Püspök 's a' Magyar Főpapok és Urak telepedének

Az isteniszteletet Gábor Püspök végzé : tŐn-nek pedig szolgálatot Püspökök és Prépostok, 's az egész templom lelket-emelő muzika- 's énekhangzatokban zengedezett.

A' Fejérvári Prépost felvévén az Evangyéliomok' könyvét az Érsek' kezébe add, ki azt a' Királynak 's királyi Menyasszonynak csókolás végett nyújtotta elő.

Midőn a' Király áldozatot járna oltár körül, előtte ment Kristóf Bajor Herczeg, és B e r n á t Ebersteini - Gróf , Miltitz Heúrik, Bern, Schavvenburg; a' többi Urak 's Képviselők annakutána következtek.

Vége lévén az új tatosságnak Mátyás megint haza-vezette Mátkáját: onnan pedig nagy pompával a' maga lakjára kísértetett.

Feltűnt a' harmadik nap, 's a! legnagyobb ünnepi-fény látszatott mindenfelől. Az egybe-
gyült Főurak és Követek U j 1 a k y Miklós

Boszniai Király' vezérlése alatt Mátyásnál megjelenvén, udvarlás után azzal együtt templomba ménének, 's ott a' kiszabott rend szerint helyt fogának. A' királyi Menyasszony' ülése mellett egyfelől Ujláky Miklós álla; pompás öltözete szemébe ötlött mindenkinek: alsó köntöse arannyal 's gyöngyökkel gazdagon elhintett skárlát színű dolmány vala térdig-érve, vállairól pedi még sokkal nagyobb becsű mente függött, mellynek remekmívű csatolatján 's gombjain számtalan gyémánt ékeskedett; — balkezeiben az ország-almája, jobbában királyi-pálcza. Másfelől Zápolya Imre Bán látszatott a' koronával, melly bőven-aranyzott vánkoston feküdt kezeiben. — Felséges látvány vala ennél, mint állott a' deli természetű Mátyás, emeltebb helyéről kitűnő lég, virító főrő-korának erejében: szőke haja vállaira folyva le koronázott fejről 's feketés szemei élesztő sugárit lövellve azon lángnak, melly nagy lelkéből gyuladoza ki' s arczát kedveltető" pirosra hevítgeté; karcsú derekán drága kövekkel kirakott öv csilloga, 's öltözetének 's díszesen lehabzó palástjának színe alig-alig vala kivethető aranyhírnzeteiből. Elvonhatatlanul mulatott rajta minden szem. — Kélfelől' környezték Báthory István, -Gerreb Mátyás.

Palóczy Imre, Hederváry Miklós,
Magyar Balázs, Thúz, Frangepán,
Pongrácz, 's több Urak, Főrendek és Zászlók.

De majd kevés váltatva Beatrix , a' leg-
ragyogóbb asszonyi-gyülekezet sorai előtt jele-
nék meg , Szilágyi Erzsébettel Özvegy
Hunyady Jánosnéval, ki magas örömrésben ka-
ronfogva vezeté koronáztatandó Menyét az oltár
mellé. A királyi Hölgy fellépven pompás he-
lyére andalító bámulásba' hozott mindeneket.
— Először is a' Királyt köszönté leírhatatlan
edességü elmosolyodással , annáutáná tündér
tekintetét a' sokaságra fordítá: kék szemeiből a'
legtisztább szív, és jóság és kegyesség 's a' sze-
relem' boldogító érzeménye remegett ki, gyö-
nyörű ajkain szelíd szemérem , 's orozd ja' rózsá-
jiu ártatlanság lebegének, szép homlokát nagyság
ülé párosulva a' lélek' örök-ifjúságával, 's minden
mozdulatján 's egész alakján kecsegtető báj és
kellem és kedvesség a' legszerencsésb öszvehang-
zásban ömlöttek el. — 's mint midőn az éltető
nap árasztja enyhe sugárait a' serkenő tavasz'
alkotmányira, — megnyílik minden virulmány
's kebele édest - illatozik fel a' fény' 's vilá-
gosság' tenyészetének, 's a' völgy, a' bérez 's az
egész természet örömjajogva zeng nagy ünnepé-

nek áldozatj ain : — ugyan a' képpen ébreszté fel a' dicső királyi Szűznek malasztos megjelenése a' temérdek népet; — sebesen terjedő mozgások és tompa zúgás ragadd meg az öszveséget, melly csak hamar végtelen Éljeni Éljeni kiáltásokkal nyita utat gerjedelmeinek, 's ezekkel közbevegyült a' sípok és trombiták' hangörvénye 's kívülről a' fegyverek' ropogása és álgyú-durrogás csattana öszve. —

Ez alatt közelíte a' Papi Rend, 's a' zajgás hullámozása lassádan megcsillapoda.— Érsekek, Püspökök 's Prépostok felette pompás egyházi öltözetekben jöttek elő 's a' részökre hagyatott helyeket elfoglalák. A' szent Mise - áldozatot Yetésy Olbert Veszprémi Püspök tartá, körüüé pedig Püspökök 's Prépostok éneklés , tömjénfüst és csengetések között szolgáltának , míg a' toppant Szentegyházat harmoniás zengések töltik vala. — Midőn az Agnus Deibé következett, Beatrix oltár elejébe vezetteték, 's ott bársony mennyezet alatt felső melyruházatja róla egészen leoldoztatván , egy más szabású arany-keczely öltetett reá, mellyből jobbik válla 's karja kitérve maradt,' s erre a' bíborpalást kapcsolatott. Ujlaky Miklós az arany - almával 's pálczával előjövén a' Királyt szintén oltár' elejébe vivé, hol mind ez mind Beatrix térdeikre

borulván a' Veszprémi Püspöktói ájtalos énekek és szertartások között megoldattak; 's minekutána a' királyi Szűz e' Nemzeti - Ünnepe' szokása szerint a' Kereszténységnek újabb Hitet 's a' Magyarorságnak Hűséget esküdött volna , félretakarlatván bíbora, jobbik vállán 's karján szentelt olajjal 's balzammal felkeneték. Most a' Szent-Korona hozatván elő , az Ország Nádora, Báthory István, kérdé a' Királyt: k i v á n j a e megkoronáztatni Menyasszonyát? 's midőn a' Király jelentené hogy -akarja; a' Nádor és Bárók a' szent-Koronát f e j é r e . t a r t á k a' Királynénak: a másik korona pedig, mellyet Zápolya Bán nyujta elő, a' Királyné' fejére tétetek lel, melly alól gyöngyökkel 's drága kövekkel befont haja barna fürlözetekben önjlönge nyakára és melyére; a' templomot pedig trombita-' s ének-harsogások , 's lövöldözések' bömbölő hangjai rendítgeték zógtón - zúgva. —

A' Király visszalépvén boltozatos székéhez , a' koronát, palástot 's egyéb ékességeit magára vévé 's leülc. Előjövének ekkor a' Nápolyi Király' fi ja , a' Bajor Herczeg 's több más főbb tekintetű férfiak 's letérdelvén a' Király elé, attól egyenként szent István kardjával jobb vál-

láikon megillentve magyar Lovagokká, Arany-sarkantyús-Vitézekké üttetének.

Így végződ vén a' Koroaázis' a Király 's Királyné ugyanazon fénnel, mint jövének, visszatértek lakásaikra.

Vendégségre jöttek azután öszve az Urak, melly a' Királynénál felette nagy pompával tartott A' számtalan étkeket és italokat mind Grófok 's Bárók adák fel.

De a' többi Népség is bőven lakmározhatott, szabad mulatozások lévén niegnyittatva e' végre a' királyi tárból; és tart vala e' közvigadás késő éjig, zengedezve és toborzun.

Pénteken hagyák el a' Fejedelmek Székes-Fejérvárt. úgy vala pedig rendelve, hogy Budára csak másnap érjenek be Több csapatokra osztottak a' Vendégek, hogy a közbe-eső faluk annál könnyebben nyújthassanak éjjeli szállást az így utazóknak. A' Királyné 's a' velejáró szép Nem Magyar Urak' gondviselésére bízott Ujlaky Miklós' vezérlése alatt. A' Király' kíséretében sok Idegen találtatott: és itt lovaglott Perén Imre is egész pánczélatban zárt sisakkal. Midőn e' sereg a' meghálásra határozott helységbe érkezvén a' Király mellől széllyedne, a

tétova tekintető Imréhez egy sötét öltözetű Lovag ugratott. — „Perén Imre! még ma szólanom kell veled, mondd: telepedj meg ama’ hdzndl ‘s maradi ébren visszajöttömig.“ — Imre nem kevésbé ütközött még, hallván magát nevéen neveztetni, ‘s meg" nem foghatá, mi módon ismérheté őt’ ki minden titkolódzása alól is az Idegen; azonban mind azért, mivel pihenésre volt szüksége, na ‘ hogy e’ kü lönös találkozás előtte, félre ton minden gya ,utatott házba szállott.

Késő est vala, midőn a’ zaj elcsendesülvén, Mátyás lefeküdt. Mellette maradt még a’ szobában Töretlen Vidor. Ez a’ tisztes férfiú Mátyás Királynál az volt, a’ mit Udvari-Mulatatónak mások Udvari-Bolondnak neveznek. Töretlen sokszor mind a’ két hivatalt gyakorid, azon megjegyzéssel: hogy nem vala mindég bolond mikor az Urak nevettek, ‘s mikor leghevesebben lövellé elmés bohóskodásait, akkor többnyire az okosakat mulattatá, ‘s ő maga mindég világosan tudta, mint bolondozik. — Szoros barátságban élt az Udvarnál Nyirkálló Tamással ‘s Vérel. De örömet mulatott vele Mátyás is, mert víg ‘s leleményes ötleteiben gyakran igen sok elmésségre talált ‘s alkalma-

sint hihetővé válik a' mit némellyek mondanak; hogy a' hires Budai kutya-vásár, s több furcsaság, mellyet Mátyás felől a hagyomány mai napiglan feltartott, nem kis részben e' különös Bolondnak égten-égő agyából származtanak. — Töretlen tehát, a' mint említettik, még a' Király' szobájában vala , 's egy hosszú irományt forgata kezében, mellyet Mátyás kevéssel azelőtt olvasott. — „Vidor álmos vagyok , mond a' Király : nyugodj le már te is.

„Mingyárt megyek' uram, Király; de még előbb egy kegyelmet kell kérnem.

„Hagyd máskorra Vidor, „vagy hozd elő majd holnap reggel; álmos vagyok. —

„Uram Király! holnap sok lehet késő ; röviden mondom el: én ma és holnap a' Seneschali hivatalt szeretném viselni.

Mátyás elmosolyodék. — „'s mit cselekednél illy kurta hivatalodban , 's út közt? ” —

„Arra ügyelnék mindenek előtt, hogy a' Királyt semmi kedvetlenség ne érje , kivált „most a' házasság előtt, vagy legalább míg haza érünk.

„'s te gondolod, hogy valami kedvem ellen történik? — vagy fog történni? — ”

„Én úgy gondolom 's talán tudom is: mert a' Fő-Udvarnok Sternach Watzel már elő

re utazott Budára; osztán ím ez irás tökéletlen;
— találja Felsőged miért? — “

„Tálald ki helyettem Vidor — “

„Azért, mert huszonegy pontbul áll, a’ huszonkettődik pedig a’ holdban maradt. Hallja csak Felsőged: itt és itt ez fog történni — akkor az következik — megraeg ilyen rend fog tartatni — amott annyi meg annyi pénz fog elszóratni a’ Király ‘s Királyné így lovagol (noha én Menyasszonyomat éppen nem nyaraltatnám) — ismét amott ilyen üdvezlés tétetik — itt ezek jobbra amazok halra állanak — — mind , mina jó magában: — de a’ czifra paripa elhozott ‘s FEL fog reá ülni uram Király? ki fogja Felsőgedek után a’ czímer-pajzsokat vinni? — Bizony Sternach Watzel feledékeny Udvarmester “

„Jól mondod Vidor, ez egészen kimaradt; keresd fel jókor a’ Fő-Lovászt, vagy még ma , ‘s parancsold meg, hogy e’ részben hiba és folytatkozás ne legyen, érted? ”

„Értem uram Király ‘s min meghatalmazott Seneschal Hiba nélkül teljesiléndem kötelességemet. — Aludjon békén a’ Király! — Törtetlen Vidor nem a’ Fő-Lovászhoz, hanem Perén Imréhez siet. — „Sokáig várakoztatlak úgy-mond: bocsáss meg, elébb nem szabadulhattam.

„Sőt meg kell köszönnöm, hogy szállásodat megosztád velem, noha nem tudom, honnan ismerhetsz; — beszeded Magyarának mutat, hanem —

„Az Olasz-ruha rajtam? semmit se tesz. Én a ' Király' Bolondja vagyok 's néha az egész Országé: de ez is semmi — hogy sokat ne há-lálkodjunk, te csak ugyan Perén Imre vagy, én pedig hozzád Nagypádnak Ujlaky Miklósnak megbízásából jöttem, ki azt kívánja, hogy a holnapi pompán szolgálatot tégy.

„Ismérellel lételemre műlyen szolgálatot ?”

Azt reám bízta a ' Király.

„'s a Király tud felőlem valamit? tudja itt lételemet?” — kérdé Imre csudálkozva 's hirtelen. —

„Nem, felel Vidor: de éppen azért, hogy mind a' kettőt megtudhassa, választottuk Nagypáddal a' holnapi alkalmat. A' Király 's Királyné megett fogsz lovagolni, Budára bémene-telkor és pedig pánczéloán 's ha úgy akarod rejtözten: azonban ha neved' kérdenék a' Fejedelmek , megmondod ki légy.

Imre elhallgatott s rövid megfontolás után: „jelentsd Nagypámnak, úgymond , hogy gondoskodását érzékeny szívvel veszem 's intéze-teit becsülöm: de mostani szándékát nem telje-

síthetem. — Én Királyom’ figyelmét nyilván akarom megnyerni , ‘s ha lehet kegyelmét is; ki e’ czéломhoz elősegít, annak forró hálával fogok tartozni: ha pedig magamra leszek hagyatva , magam lépek a’ Király elé. Mai fáradságodat is köszönöm Barálom. En holnap nem alakoskodom. Lovam pihent; az éj világos: holnap jókor lehetek Budán; ott várok időt — módot ; ‘s mivel ismersz, felkereslek. — Most pedig maradj békén!“ —

Hasztalan volt Vidornak minden igyekezete: Imre állhatatos maradt szándékában. — „Ezen Ifjúnak lába földön feje égen, szól Töretlen, a mint Imre eltávozott: de nékem tetszik szelíd büszkesége. — ‘s bár a’ felhő magától is megere, ha terhes: ösvényt járok neki a’ hol terhet. — Most pedig közelébb kell látnom hivatalom után , hogy a’ tréfából baj ne támadjon, ‘s a’ Bolond vidor ne legyen bolond áeneschal. “ —

Reggel jó karba jött minden. *Az* utazó Osztályon közel Budához bevárak’ egymást ‘s kiki maga rendjébe állott eképpen:

Legelől néhány csoport katonaság lovagolt csinos rendben. Éz után a’ vendég Herczegekj

Követek, Va' Velencei jövevények: csak hogy ez utóbbiak, most is illetlenül csavarogva legközelebb akartak lenni a' Király Királyné s ennek testvére a' Nápolyi Herczeg mellett 's mindég á' Püspökök s többi Főurak közzé tolakodtak, míg a' Király' parancsából kiszabott helyeikre vissza nem állítottak

Azonnal válogatott szépségű Nemes-Ifjak következtek három sorba állítva. Ezek a Király' Udvarnokai valának : nemzeti - színű ruházatjuk ezüst paszománttal és zsinórral gazdagon kihányva , nyakokban tigrisbfir mente gyanánt, kardjok sarkantyújik s minden szerszámok tiszta ezüst , bíbor - fuggelékü ,süvegeik megöl kócsag - tollak emelkedének. — így haladtak tüsszögő paripájukon , 's megettük ugyan annyi számu lovászaik igen díszes öltözetekben.

Most a' Főurak jöttek elő egymással vetelkedve fényben és pompában ; soraik tágas négy-szeget képzettek, oldalvást, és hátul lovag Főpapokkal vegyítve. — De a' Király a' négyszeg' közepén mindenek felett kitündöklöti : egész köntöse és palástja 's kevélyen ágaskodó lovának takarója merő aranyszövedék' s gyöngyi és drágakövel szemet vakítva játszó ragyogvány. —Ugyan így jobbjá felől a' hajoló szépségű Királyné, fejér paripán vitetve : alsó ruhájának narancs

színe 's arra öltött kék foszlánya arany- gyémánttól egészen elborított, lején pedig drága korona villogott.

A' Fejedelmek után egy serdülő Apród lát—taték: délczeg lova homlokán szertelen becsű 's messze - tündöklő boglárt, 's végtől - végig aranszálakkal pillangókkal 's válogatott kövekkel izletesen cifrázott leplezetet hordozza nehéz boltozattal; az Ifjú pedig jobbján - balján két paizsot viselt vala a' Király 's Királyné címereivel remekelve.

Valamivel hátrább a' Királynénak nyolcz jelesen aranyzott fényes-hámá hat-hat lovas kocsija : 's mind ezek után a' többi Urak és Bárók Ispánok és Bírák, Vezérek, a' Nemesség 's Katonaság , és minden rangú Gyülekezők' számíthatom sorai nyomultanak.

Az így közelgető Fejedelmek előtt, kívül a' várason, legelébb Izrael fiai tönruék hódolást. Vezetőjük egy agg Öreg vala, ki lóháton s kivont karddal reszkető kezében egy szép mivű ezüst edényt hozott megtöltve aranuyal és ezüsttel ; mellette fija lovagolt szinte olly ezüst edényt emelve. Utódok huszonnégy lovag Zsidó egyáltalán verhenyeg öltözetben 's mindenike három strucz-tollal kucsmája felett: a' lovasság megett kétszáz gyalog lépdele veres zászló alatt.

mellyen éles - karmolásra feszült .bagoly - láb 's alatta két csillag, felette pedig aranyzott zsidó-sapka volt czímezve. A Vének széles ernyő alá 's közepén gyültek öszre ifjabbaklól körülvéve 's Mózes-táblájit vivék zszibongó éneklés között a' Királyné felé? — immajd nem csekély nyereséget várván tisztelkedésökért.

Nem messze a' Város' falaitól egy térhelyen Stein és Levan Bajor Lovagok láncsát-futának a' Felsőgek 's a' szemléelő sokaság előtt, 's erős találkozásokban földre teríték egymást — Azonnal ismét más ketten szállván a' síkra ki, 's melyeiket érvén dárdáikkal midőn nagy recsegés közt hátra-rohantak, a' Királyné elijedten sikolta fel.

Most a' Város' kapujához érvén a' Királyi Jövevények, a' rendbe-állott Budai 's Pesti Tanácstól . több számu polgári Hivatalok- 's Küldöttségektől egyipástváltva üdvezeltetének,, valamint a' Papságtól is, melly zászlókkal . keresztekkel, ereklyékkel 's mindenféle templomi szent jószággal tódula elő 's az óhajtott Érkezőket fényes egyházi szertartással a' Boldogságos Szűz' templomába kíséré. 's ott elvégződven a' Vecsernye,' a' Király karon vezeté ki a' Királynét, 's mindketten lora-ülvén előbbeni renddel a' várig hatodának. De a' vár. hídja előtt a' Király nyá-

jas köszönettel búcsúzván el a vendég Herezegek - 's Követektől, minden kísérőjít magától kegyelmesen elbocsátá 's királyi Menyasszonyát á' számára felkészített palotákba vezeté.

És Vasárnap minden külső zaj veszteg haligata 's egyedül Isten dicsőíttelék. —

Hétion pedig az öszvecs Urak Sternach Waltzel Fő-Udvarmester által vendégségre hivattak, melly kedden vala adatandó a Királynál. Tehát másftap reggel a' Herczegek, Zászlósok és Nemesek egybejövén Mátyást előbb templomba onnan pedig az Udvarhoz kísérek. A' Király minekutána a' Velencei és Ferrárai Követségeket kihallgatta 's azoknak válaszolt volna, ebédhez mene Vendegeivel.

A' vendéglő-palotában pazarfény uralkodott. — Köröskörül a' falakat bíborszín selyem-kárpitok fedék, mellyeken aranyfonal — 's gyöngytűzésü viráglombozatok a' képzelésnek játékos jeleneteivel csillogának, felül csomós-gyüretekre fogva, alól is még arany-rojtozatokkal prétnezve, gazdagon és nehezen. A' palota' felvégén egy nagy kerek asztal álla, melly raegett a' falon egészen aranyból szótt kárpit borólt alá két oldalról félbeszakasztva és eltakarva a' pirosságot: felette pedig az asztalnak ékesen lenyúló szőnyegek három függelékben, 's ezeknek egyikén,

melly középre esett, a' Királyné czimere vala drága varrásokkal képezve 's a' két szélsőn ugyan-azonszerint a Királyé 's az Országé.

E' - pompás asztalhoz a' Fejedelmek lilének; a Király' jobbára ugyan a' Nápolyi Herczeg 's Érsek, tovább a' Ferrárai 's Velencei Követek: a' Királyné mellé Kristóf Bajor - Herczeg, a' Pfaltzi- és Szász-Választók' Megbízottjai 's Lajos és Ottó Bajor Hercegek' Tanácsosai.

Közepén a' palotának egy magas - csúcsra idomított alkotmány emelkedett, nyolca négy-szeg-polczra felosztatva. Az első talposztályon, melly legtéresebb vala, ételek és tálak, csészek, tányérok és medenczék helyhezödtek a' királyi asztal' számára: a' többi hét párkányozatot felfelé számtalan edény, pohár, kehely, billikom, kupa, serleg és kancsó lépé el, 's mind ezek tiszta ezüsből vagy aranyból, zománcz karimákkal, különös ábrázolatu fülekkel 's fedelekkel, majd gömbölyűn majd oldaiosan 's megint még domborúbban 's ismét karcsúra horpasztva, 's áltájjában ritka művészettel remekeltettek.' S két felől a' padolaton czüst-öntevényü két Monocerosz természeti nagyságban 's felszökő testállással 's valóságos állati csont-szarvakkal a' homlokon.

Ugyan e' póhárszék 's az asztal között egy felséges kút álla, háromszáz font ezüsből olly

magasságnyira készítve, hogy annak tetejére a legszálasabb természetű férfi se vala képes fény ülni. A mily hajlékosán csinált üregeiben vízi Istenek és Nymphák ingerlő helyzetekben láttáidnak, czethalaktól tekervényesen körülölelve 's tengeri csudás alakzatokkal birkózva, legfelül pedig a' habokból kiszálló Aphrodité csigateknon: 's-az egész remeklet csövekre és csapokra nyíla, mellyekből a' királyi asztalra borok eresztetének. És a' két körül ismét ezüstből-vert nagy kenyértartó-kosarak állottának.

Azonkívül még más nyolcz edényállás találtatott az ebédlőben egymástól illőleg szélytállítva, ugyan annyi számu tágas asztallal, mellyekhez a' többi Vendégek rangjok szerint telepedének. Így az elsónél, melly közel esett a Királyihoz, a' Palotás-Asszonyok és Szüzek főgának helyt Özvegy Hunyady Erzsébet' előlülése alatt ; a' többieknél pedig a' Nápolyi Király Követei, az Érsekek es Püspökök, a' jeles Magyar Nemességnek vígan buzogó társaságában.

Midőn a' Király 's Királyné elébe étkek adattak fel, elől-mene Hinko Herczeg, Podiebrád György volt Cseh Király' fija, 's mellette jobbról a' Boszniai Király, baloldalt pedig a Sziléziai Helytartó: de az étkeket Magyar Bárók yivék vala. A' többi asztalra hasonló kíséret

horda az éteteket így a' Nápolyi Herczeg' számára felrakandók előtt négy Német 's Cseh Báró. — az Olasz Követekéi előtt négy Magyar Báró, — Kristóf Bajor Herczegéi előtt négy Magyar Báró, és úgy tovább minden rendűek előtt négy-négy-Előkelő Uraklépdegeitek.

Ebéd felett hárfá- 's lantzengés között, egymást felváltó dalokban, a' Szépség Szerelem, 's Bajnoki - dicsőség magasztalta tott. De a' közjavallást még a' szép Nem' részéről is Zorád egy fiatal Szerzetes nyerc el, ki Hunyady János' és tiszte' hőstetteit fellengő hangzatoknan énekeié.

Békövetkezvén az est, megnyittatott a' táncz, mellyet a' Német Választók' 's Fejedelmek' Tanácsosai kezdenek el a' Királytól megkínálva ; utánok a' Bajor Herczeg; és a' harmadik rendet a' Király és Királyné tánczolák: osztán pedig a' Nápolyi Király' Hja és a' Limpachi Herczeg. És megvigadozván az egész Nász - gyülekezet , Mátyás legottan eltávozott : a' királyi Menyasszony pedig a' maga lakjáig vezettedék, 's ott szíves kegyességgel köszönetét mondván az őt' kísérő Uraknak, szobájiba mene Asszonyaival.

Így folyt egész héten a' vígság és örvendezés. Ebédek, multságok 's minden játékok' nemei

egymást-érve tartatának, melyek után többször még esti szánózás is következett hold- 's fáklya-világnál. Azonban beállott a' Vasárnap, mely menyekzői - ünnepül határozott. A' vendég Herczegek 's Tanácsosok , ügy a' Magyar Zászlós - Báró - 's Nemes-Úrak mingyárt reggel a' királyi-Udvarnál öszvejönén a' Királyt 's Királynét azon felséges palotában várak be , mely követségek' fogadására vala rendelve. Öröm-tisztelkedések 's viszon tagiások után a' fényes Gyülekezet nagy fejedelmi pompával 's minden rajzolóást felülmúló tündökletben a' Boldogságos Szűz' templomáig haladott: hol a' királyi Völégény 's Menyasszony és a' többiek is leszállván lovaikról, díszes rendben a' Fő-oltár mellé ménének 's ott a' bévett rendtartással helyeiket elfoglalák. Beatrix ismét szemközt üle Mátyással , 's mind a' két szék emeltebb vala 's gazdagon kipárnázva, aranyhímzetü bársony mennyezet alatt, mely hathat Főuraktól hordoztatott. A' templom' falait pedig ellenségtől nyert számtalan zászlók 's diadalmi jelek ékesíték.

A' Királyné mellett egyfelől Özvegy Hunyady Jánosné álla drága áru magyar - asszony öltözetben másfelől pedig egy Leányka, kinek bájtekintetén édes boldog érzelemre olvadozott minden szív: hófehér ruhája bő lengéssel habzott

le szép tetemein, gyöngéd melye alatt égikék övezettel áltszorítva; halavány-szöke haja lágy iödrozatban szállott vállaira, gyémántos koronával homloka lelett ; szelíd arczán tizenhét tavasz' kellemei virúltanak ; jobbában rubintokkal vegyes mirtusz-fonadék: miként a' nem-hervadandó koszorú, Angyálnak kezében, midőn mennyei áldást hinteget a' Jók' 's Igazak' útjaira. 's e' gyönyörű alak Arióne vala, Zápolya Bánnak egyetlen szülötte, most a' Királyné' Párta - szüze, 's Perén Imrének imádott lelki kedvese.

Minekutána Gábor Püspök a' népet szenteltvíz -fecskendéssal megáldotta, a' Király karon fogván királyi Hölgjét az Oltárhoz vezeté. 's ekkor az öszveadás méltóságos egyházi szertartással végre hajtatók, 's az egész templom szivet-rázva rengedezett 's a' vár és vidéke álgjú-durrogásokban hangzadozott.

Szent Mise után a' fény 's pompa előbbeni renddel kitódula; 's pénz szórntott mindenütt az utszákon, a' mi Fejérváratt is koronázás' idején , és Budán is, a' megérkezéskor egész vedrekkel történt vala.

Haza kísértetvén a' Királyi-Pár, a' követség! palotában magas örvendettel 's üdvözlésekkel tisztelteté meg a Fő-Kendektől. 's a' külföldi

Köreték és Szónokok Fejedelmeik ajándékait riyujták lie a' Királynénak. Elősereglének azután a' Magyar Vármegyék, 's aranyat és ezüstöt és sok kincset hoztak a' királyi tárba, 's a' királyi Udvar' számára terméket és bort, ökröt, sőt, sajtokat, és vadat és mindenféle gyümölcsöket. így a' Varasok, Vidékek, 's egyéb Birodalmak. Erdély pedig harminczkilencz aranyzott-ezüst poharat 's ritka szépségű hat ménlovat 's három sólyom-madarat: 's a' fényes ajándékok igen nagy kedvességet nyertek a' Királyné előtt. —

Felettébb gazdag ebéd adatott ez nap ismét a' Királynál: 's a' számtalan vendég 'ügy a' Kép is mindenfelől, zajogva élé a' dűs lakodalmat. —

„'s Galeoti még ma nem volt Felsőgednél ? “ kérdé Vidor, Mátyásra csatolván a' kardot. — „Nem is igen csudálhatni, szóla tovább, a' Királyra prémzett-mentét adván: nagyon hízott szegény, 's nem olly könnyed mint én szikár ; osztán tegnap tönbecskét is hörpentett. Sokat tud , a' bizonyos , mint. egy Pap, 's tévedés nélkül talál fel mindent a' könyvben 's mindenről ír: bár csak egyszer már Mérték-

letességről írna hasznos oktatás lehetne mindnyáj unknak.“ —

„Ne vádoskodj Vidor, felel a' Király, tudod, tegnap óta bocsánat még a' vétkezettnek is: Galeotival pedig éppen semmi bajom.“

„Kegyelem 's nagylelkűség Uralkodóban legdicsebb tulajdon: de vád 's árulkodás Uram Király! nekem soha nem volt gyakorlatom. — Tudván hogy Felseged szereti kitanulgatni a' mi földön a' mi égen történik, aztakarámegyedül észrevenni, hogy Galeoti alkalmasint múlt éjjel nem czirkalmazott, különben már itt lett volna.“

„Hogy hogy?“ kérdé a' Király. —

„Tegnap vendégség után még egy fiatal barátom' látogatására tértem Fel-Hévvizre 's késő éjjél után jöttem haza. — Míg az örök a' kaputoronyból alájöttek számomra a' hidat leereszteni, dobogva szaladoztam a' sáncz előtt, mert keményen fagyott, 's a' csillagok zölden ragyogtanak, 's éppen akkor tolakodott fel a' hold' sarlója réz-veresen. A' hid lebocsájtatott: nyugat felé fordultam — 's uram Király! üstökös-csillag tűnt szemembe. Hosszúra fuvá le szikra-farkát, mintha a' keselyű - hegyi erdőt akarta volna felgyújtani. — Tűz-seprő te oda fenn! ugyan földünknek mellyik népét 's tartó-

márn át fogja tisztítani veled az örök - végzések Istene? — De hiszen ezt majd megtudjuk holnap GaLeotítól, gondolám, 's bejöttem a kapun.

„Merre, merre láttad azt? Kérdé a' Király lobbanással.

„Nyugat felé.” — Mátyás erős lépésekkel járt fel 's alá. — „Felségedet várják, megszólal Vidor. —

„A' csillag-vizsgáló ma estve nálam legyen” mond a' Király, 's kiment.

Budavára Mátyás' idejétől egészen megváltozott. Hol ma utszák 's piaczkok nyílnak, ott hajdan felséges paloták 's tornáczok ékeskedtek. — Mátyás alatt a' királyi-lak számos épületeket foglalt magában, mellyek szárnyak 's közök, által öszve, 's kissebb-nagyobb udvarokat rekeszteltek egymás között; így volt a' királyi Tanácsház, a' Kincses-kamara, a' Fegyver-'s Könyvtárak, a' Várkápolna és Apátság, a' Jövevények' 's udvari Tisztek' szállásaik, a' Várkatonaság' hajlékai, Vízartó-boltok, Fürdő, Konyhák, Istállók 's egyebek, kívülről erős falakkal, bástyákkal 's kinyúló őrtornyokkal békerítve.

A' királyi - várnak fel-végét, keletről nyugatra, Zsiffmond' palotája zárá el hosszában ettől felfele éjszagnak egész a' külső bástya-kerí-

tésig egy négyszeg udvar terjedett, mellynek oldalait két- éjszak- 's nyugót felől folyosó-párkány fogá be. Ezen udvarba két nagy kapu vezetett, az egyik délről Zsigmond' épületje alatt, másik által-ellenben az éjszakra dülő folyosó' közepén magasan felállítva. A folyosók nyílt an-valának építve, az udvarra márvány oszlopokkal, felül pedig laposan 's erkélvesen nagy kő táblákkal kirakva, kökorráttal a' széleken, úgy, hogy azokra a' palotából kijárni, 's mind a' csarnok' oszlopszata között, mind a' fedélen is szabad ég alatt körösded sétálgatni lehetett: az épületen nyíló kapu felett pedig tornáczos nézőhely volt készítve, honnan Mátyás Király lovait 's katonájit szemlélgeté, midőn a' térés udvaron gyakoroltattak.

E' tornáczra jöve ki Mátyás a' Királynéval, Főasszonyok' 's a' szép Nem' társaságában, mert nagy Lovagjáték vala ez nap' adatandó az udvaron. E' végből a' térhely' közepén sorompó állítottatott fel a' küzdők' számára iránylatos szélességben és hosszóságban, lobogó zászlókkal 's különbfélén öszverakott hadi - viseletekkel díszesítve; és a' folyosókat alul-felül megszámlíthatlan sokaság borítá elegy-színü ruházatokban, 's a' felhőtlen nap' sugárai tüneményes ragyogásra emelék az ősz veséget."

Úgy vala pedig rendelve: hogy a Bajnokok egymás ellen a' két kapu alól fussanak öszve, 's egyszerre csak két viaskodó szállhasson ki a' sarampóba. Ha ki nyergéből kiejtetik, meg van győzve; de a' véletlenül 's nem láncsa-dőfés alatt leesőnek még egyszer szabad megütközni. Egész - győztesnek az fog találatni, ki három ellen tartá meg helyét folyvást. Kinek láncsája törik el, azonban nyergében megmarad, kardot vonhat ha tetszik, 's akkor a' másiknak is ígyv kell küzdeni. A' kardvívást vagy lórul-leeses vagy a' fegyver' kiütése választja el; veszt az is kinek paizsa ketté szeletik 's pánczélja valahol felhasíttatik: 's illy esetben a' Király trombita

' el által minden további ártalomnak véget szalasztat Ha mind ketteje bukik le akár láncsa - akár szablya - viadalban, más kettőnek tartozik engedni a' sarampót. A' háromszori győző, vagy a' Hí legtovább állja ki a' küzdő-helyet 's többé azután vetélkedőre nem talál, a' Királytól egy török-paripát 's kardot, a' Királynétól pedig nagybecsű övét 's fejére zöld-koszorút nyerend.

A' Népek örvendező kiáltozását, mellyel a' Felségeket fogadd, mélyen hallgató csend váltá fel, midőn a' Király jelt adat a' viadal-kezdésre. Megnyittatott a' verőcze mind kétfelől 's a' trombiták tábori hángzatokban harsadozának.

Es nem sokára sebes - vágatva csap - öszve két Idegen 's mind ketteje majd azon egy percuetben földre bukik. Az egyik P e 1 b a r t Bajor Nemes, a' másik Sieberiburg váb Lovag: mert az első kikelések a' Jövevényeknek valának átengedve udvariságból.

Trombita-szó fojtá el a' végigterjedett zajgást, a mint két Olasz jelent meg a' játékhelyen, 's Boviani Guido, ki a' felső kapu alól futamla, hanvat-ter ült: Corrado Anniba pedig nyeregben maradt

Harmadik jeladásra az döbben győztes Olasz és Brandenstajn Pfaltzi Lovag harcolának, 's Annibal ismét megtarta helyét.

Most Praun egy derék Szász rohant elő 's az Olaszt kiemelé: de maga is erős ütéssel találattván, lováról alácsúszott.

Egyideig senki sem jöve ki Már másod ízben szólaltak a' trombiták, midőn két csinos küzdő állott meg a' kapuknál, mintha elébb a' közfigyelmet akarná magára vonni 's ingerelni a' várakozást: ama' roh-fekete paripán, ez pedig almás-fakón, 's kevély kapálással nyugtalankodtak a' lovak tajtékosan ropogtatva csergő fékeiket; veres-öv lebegett amannak vállairól, bőven öszvekötvé balcsipője felett 's ezüst rojlozattal, ennek öve kék, arannyal beszélve 's csomós

függelékben, 's ez karcsú, ama' szálás. — így állottak egymásra-emelt láncsával, előre tartván paizsokat: 's a' trombiták ismét megfúvatának. villámként röpülnek öszve a pályasíkon 's dár-dájuk darabokra reccsenének. Mérgesen löké el a' kék-öves Bajnok a' kezében maradt markolatot, 's kardot ránta : nem a' másik, mert földre hullt. A' meggyözetett V i c t o r í n vala, Münsterbergi Herczeg 's Cseh Podiebrád' fia ; a' nyertes pedig láncsát adatván magának, előbbi helyére állott vissza.

Alig takarítók el Victorínt a' küzdő helyről, azonnal egy másik Lovag jelent meg a' felső kapu előtt: fényes pánczélja aranypléhekkal kiverve, lova pej 's könnyen-szökő. Felhangzottak a' trombiták 's robogva szállt egymásnak á' két harczoló ; kemény 's erős vala öszve-csapások, de ülést egyikök sem veszte: 's vissza-térvén az induló-pontra, jeladás után újólág öszveiramlanak, 's Othmar, az eddig győztes Limpachi Herczeg, nyergéből kiüttetett. Végig-tekintvén a' másik láncsája' nyelét, a' kapu' boltozatja alá tért.

De a' néző sokaság dél felé tekintett, hol a' szemek újabb tárgyra akadának. Hevest-fortyogó ménen ugratott ki egy jeles Bajnok, gyakorlott könnyűséggel megforgatva dárdáját,

zománczos mely vasán aranylánca koczogott, vállain kétfelől oroslánfő tátoga, mardosva vasas karjait: hajlékony derekát lángszín öv, czombjait pedig zöldetjátszó pléh-pikkelyek fedék; sisakja zöld veres és fehér tollaktól takarított ; végig -düllyedt pajzsán tüzehányó grif kettős farknál 's három szét-álló nyilat szorít elsőlábaival, szárnyait röpülésre kiterjesztve — Es mozgás támadott mindenfelől 's a' Nép tapsolva üdvezlé az idegent. — Kiállott az előbbi győző is komoly büszkeségben 's harsány szólaltak a' trombiták, 's immost magasra porzott a' homok 's hatalmas pattogáson és csörtetések támadtanak, 's röpült a' lánca - darab szerteszéllyel: 's még inkább emelkedik a' porfelleg, a' sarampót kerengő zúgás tölti 's kivont kardok csillognak, ütés ütésre, pengés penegésre, 's egy paizsnak fele földön tapostatik — a' Király szünetet fúvat, 's az ékes küzdő megcsönkített grúfel szöktet vissza, azonnal vissza a' másik is gerjedt lovát helyre-csendesítgetvén a' kapu előtt. H i n k o Herczeg. volt a' vesztő, Victorin' testvére 's Mátyás Királynak első házasságból sógora. Erkölcseben sokat magyarsodon, gyakran mulatván az Országban.

Hinko Herczeg után egy izmos férfiú állott ki viadalra. Vas-öltözete cifrátlanul sötétre ko-

holtatott. Csak kardosán jöve 's minden pajzs nélkül s háta megett vas - buzogány. Előinti a' fegyvereket 's hat láncsa közzül kezére választ magának. Feláll a' kengyelben 's megfeszült 's hogy paripája szintén nyögve ágaskodék rokkánásából.

Választott a' másik Lovag is láncsát 's párolgó pejét megveregeté. A közben-tartott csend kínosan szorongatá a nézőket. Sokáig hallgátának a' trombiták.

's mint midőn véletlen harsanás szakad a' halk merengőre: úgy áradának fel a' rivadó hangzatok; 's utánok iszonyatos öszveomlás, végig dörög-porzik az udvar 's a' vetélkedők még egyszer vissza 's még rettentőbben zuhannak öszve: dárda törik 's a' kétszer-győző hátrálva inog, de azon pillanatban ismét helyre ül, a' sötét-pánczélos pedig szálkásra zúzott rudat emel. — Hátra-néz a' Király felé 's megint a' bajvívóra. — A' sokaság bámulva veszteglett a' látványon és a' küzdők' lovaik szörnyű háborodástól rázatának egymás' ellenében.

„Jót ütöttél, megszólal a' dárdátlan; valóban karod biztos és kemény. Ki vagy?

„Megtudod, felel a' másik, ha dolgunkat végzendjük.“

„ Szavad után hazámfiának nézlek; nevezd még magad’ ‘s kardomat hüvelyben hagyom tiéd legyen a’ győzelem

„E’ pályán nem keresek ajándékot, ‘s azt máshol se fogadnám el minden embertől.

A’ sötét-vasas feltold sisakja rostélyát, „Ismérsz ? nem ?” kérdé.

„ Ismérlek, úgymond amaz, ‘s mindég dicsőségemnek fogom tartani, hogy K i n a z s y P á l l a l mértem kardot.

„ Ám legyen, ha úgy kívánod! szól a Hős kardot húzva. — ‘s gomolygó Örvényzet borítá el a’ sarampót. Csak egy homály, egy zavar a’ mi tekintetnek tünedezik sűrű csatto-

ások töltik a’ levegőt; a’ tusa forrton-forr, miént a’ vihar-csatának torzongó dagálya, midőn dühödt bosszúban gerjedezve erő erővel vív, ‘s erő erőnek nem enged és a’ völgy zudúlva reng ‘s a’ szirtek erdők Öszvezajlanak. — Trombitát fúvat a’ Király — nem hallják azt a’ felbőszült viaskodók, ‘s háborgás támad mindenfelől — még egy súlyos csapás esik ‘s az eddig-nyertes földre tántorogleugrik lováról Kinaszsy ‘s feltartja a’ csüggendezőt, sisakját felnyitja ‘s Perén Imre bágyadtan liheg az Erősnek karjai között. — Ekkor egy fájdalmas hang sikolt fel a’ Királyné’ megett ‘s Arióne ájultan vitetik be. —

„Bocsánat, bocsánat uram Király ! szól Ujlaky Miklós, a’ Király elébe lépven: a’ vakmerő , leányom’ fija! “ — A’ Király pedig srgárgzó szemekkel nézett a’ küzdő-helyre, honnan Töretlen Vidor az eliankadt Ifjút .Udvari Tisztviselők’ és szolgák’ segítségével a’ királyi lakba viteté. —

Karácson ünnepok után a’ jövevény Hercegek ‘s Követek haza széllyedtek. De a’ Magyar Urak még Budán maradának, tanácskozni ‘ a’ Királlyal: mert a’ Török ismét berontott a’ déli részeken ‘s Mátyásnak a’ Duna-parton felállított erősségeit szét - dulá ; azonkívül Fridrik Császár is pusztítani kezdé megint a’ nyugati határokat. — Mind a’ két baj serény orvoslást kívánt; csak az jöve még kérdésbe: miképp intéztessék a’ táborozás. E’ részben megoszlottak a’ vélemények; Mátyás kihallgatván az Ország’ Rendéinek ‘s Hadvezéreinek javaslásait, előbb Fridrik ellen határozá el a’ hadat. —

Perén Imre azalatt szorgalommal ápoltatott, s Vidor egész napokat is eltöltött ágya inellett A’ fején kapott ütés hegyógyula ‘s hidegglős forróságai megenyhültek. Egykor csendes álombúi ébredé fel, ‘s szemei a’ Királyra nyílnak

„Mint vagy Imre? kerdé a’ Fejdelem, kezét a’ fekvőnek homlokára tevén; — az Asszonyok, úgymond nyájasan ‘s Vidorra mutatván, e’ tréfás ember szavainak nem adnak hitelt, ‘s most magam viszem meg nekik a’ hírt, hogy arczod már szépen pirúl

Imre zavarodásában szót nem talált, ‘s érzeménye szemeiben ragyogott.

„Sajnálom, folytatá Mátyás, hogy ünnepeimen ‘s udvaromban olly búsan mulattál: de máskor a’ játékot játéknak kell vened, ‘s Kinízsyvel ne szállj szembe: az ellen hatodmagaddal is vesztethnél.

„Kegyelmes Királyom! szól most Imre mély indulattal, minden érdem nélkül nem akartam volna Felsőged előtt megjelenni: sorsomat — „Légy nyugodtan, tudok mindent: csak vétkest büntet a’ törvény nem ártatlant. — ‘s Imre forrón nyomá ajkaihoz a’ Király’ kezét. — Vidor pedig a’ nagyobb komolyodást el akarván távozhatni közbe-esett: „Uram Király! kinek fog ítéltetni a’ küzdés’ jutalma? — én részemről Perén Imrének adnám az elsőseget. —

„Megosztjuk Vidor, felel a’ Király mosolygva; a’ lovat és kardot vigye Kinazsy, mint a’ kinek semmi vetélkedője nem akadt többé: az övét és koszorút pedig a’ Királyné Imrének fogja

általadni; mert kettőt nyert és felet; 's mivel mulatságból is olly bajnok, magammal viszem Fridrik ellen.“ —

„Biz' így legjobb is lesz “ végzé Vidor , 's a' kimenő Királynak ajtót nyitott.

Mátyás napról napra inkább megkedvelé Perén Imrét, kinek most elég alkalmá fon lelkének minden tulajdonait a' legszebb fényben kifejtteni.

Beállván a', tavasz, táborba ment Hamburg alá 's a' Király' oldala mellett volt mindenkor. Sokáig védelmezé magát a' Vár-őrízet az ostromnak minden keménységei ellen: de végre egy elszánt 's mind a két részről véres megtámadás után bevétetett az erősség. Mátyás folyton ki-vánván használni kezdett győzedelmét, halasztás nélkül tovább indítá seregeit, Imrét pedig Pozsonyba küldé izenettel a Királynéhoz.

Beatrix kegyelmesen fogadá Mátyás' megbízottját, 's végig-olvasván a' levelet, mellyet az hozott, nyájas hangon mondá: „A' Király írja . hogy élete veszélyben forgott, de Perén Imre nem távozott mellőle, 's Perén jutalomra érdemes.

Egyedül nagylelkű Királyom' jósága emeli köteles szolgálatomat érdemmé, szól Imre; nem teltem többet másoknál, 's hogy a' csapást hárí-

toltam el „ Királyomtól, szerencsém inkább mint érdemem. „És az ostrom csak ma végződött? — „A' váras tegnap került kezünkbe, a' várat ma vívtuk meg délig. „Így hát Perénnek meg is kell nyugodnia. — „Ha Felséged' rendeléseit ma vehetném, még ez éj jel visszaindulnék a' tábor után. „‘s olly annyira fogta el a' hőstettek' vágya Perén' szívét, hogy „semmise bírhatná ittmaradásra egy két napig: „Felséged' parancsolatja! felel Imre mély alázattal. „Parancsolatom — és semmi más nem?

Imre hüledezve 's elnémultán állott. — — „Látom segédre van szükségem szóla Beatrix mosolygva 's egy oldal-ajtót nyitott. Imre' szemei égbe röppentek: — a' mellék-szoba' bársony pamlagánál virágos szőnyegen Zápolya Bánné állott, 's karjai közt Arióne, szerelem' 's szemérem' lángjaiban édes anyja' kebeléhez simulva. —

Elragadtatván a' nem várt 's nem is sejtett pillanattól, térdre borult Imre érzése' özönében a' Királyné előtt, ki jobbja' kegyelemmel nyugtá a' meglepett remegő Ifjúnak; 's midőn a' szerelmes pár edesden csengő ömledéssél forradozija egymásnak „Boldogokká kell tennem őket monda örömragyogással 's eltávozték. Teli esi té is feltételét: 's mit nem teljesíthetne, mit nem intézhetne jóra egy okos és szeretetre méltó Királyné?

Mátyás rövid időn egész Linczig meghódította Isztriát 's Fridrik Császár békességért folyamodott. könnyen hajlott volna még erre Mátyás fényes győzedelmeinek közepette: azonban Beatrix' engesztelése reá bírták 's a' béke hasznos feltételek alatt még az ősszel megkötötte. Újabb dicsőséggel koszorúzva tért Mátyás vissza Budára , 's vele jött Perén Imre is, mint Vezére a' lovasság egy részének, melly reá Pécsnek bevételekor bízott.

Visszavonulván a' Török is, megszűntek a' háború' gondjai 's most az Országnak belső állapotját vévé Mátyás figyelmi tárgyul. A' következő even rendre látogató ismét a' Bányavárosokat és a' Szepességet. Beatrix mindenütt vele volt' s mind inkább megkedvelé a' magyarföldet: a' Városok 's Várurak pompás tiszteletekkel fogadják az utazó Felsegeket mindenszer te.

Megjárván ez úttal Kassa' vidékét, betért Mátyás Telkibányára is, hol akkor gazdag érezerek bő áldással míveltélének. Szép jószágokat bírt e' tájon Zápolya Imre, kinél most a' Király tovább elmulatott, nevezetesen R e g é c z várában , vadászattal töltvén idejét. 's történt: hogy egy nap a' távolabb erdősegek nyomoztatván . Mátyás azon völgyre jöve , melly Perén Istvánnak elpusztult vára alatt vonult el, 's a' mint kísérő -

jevel egy sűrűbb helyre érkezek, Vidor tűnt szemébe, ki palástjába burkolva a' patak' füves partján heverészett. — „Hát te itt vadászgatsz ?“ kiált felé Mátyás. „Vadászok, báriyáskodom és madarászok uram Király felel Vidor tunyán emelkedve. „Egyszerre sok, de mint látom könnyen haza is hozhatod zsákmányodat. — Komor vagy te ma, nem Vidor. — „Özem nyulam nincs, a' bizonyos, azért még is gazdagon térhetek haza, mert amott a' sziklában kész bányát találtam; fogtam madarat is; kár hogy keveset szól: de semmi; tudom legalább nem szajkó' ,habár zajgó volna is.

Közbe kell itt azonban eszméltetőleg jegyezni: hogy egyike azon lovasoknak, kik előtt Perén István a' folyóba ugrott, Töretlen Vidor vala: — ő volt, ki István után vágatott, 's a' megüresztett Pogányt szabadon találván a' völgyben, Ujlaky Miklós levelét a' nyereg-tokba tévé. Ujlakynak tudnillik a' Királlyal Budára kelle sietni, 's mivel vőjével nem szólhatott, Töretlenre bízta, levelének kézhez juttatását. — Mingyárt gyanítá Vidor, a' mint Perén Istvánnak nyomát veszté a' völgyben, hogy ott közel valami titkos rejtek vagyon: de sietvén akkor ő is, nem sokat vizsgálódhatott 's visszatére társaihoz. — Most e' tájon lévén ismét, a' vadász-seregtől elszakadt 's

a' helyet felkérésé. — Alig zabolázta ki lovát, midőn egy embert von észre, ki fák között lap-pangva a szirtek felé sietett. Vigyázva ment utána, 's a' , mint az a' kődarabokon kapaszkodna fel a' barlang torkolatjához, véletlenül megra-

A' fogoly Orbán, volt. Hogy könnyebben boldoguljon vele Vidor, a' fegyvertelen Öreget egy tölgy-fiatalhoz köté háttal, 's vallasni kezdé: de a' hü szolgát semmi kérés , ígélet, fenyegető-dzés sem hajthatá meg. Azalatt mind közelebb szólamlottak a' kürtök, 's Vidor lenyugvék, míg a Király előszálonga Követő j ivei. —

„Mutasd hát mađaradat mond Mátyás. Vi-dór a fához vezeté a Vadász-sereget, hol Orbán földre-sütött , szemekkel állott. — „Ez Orbán, Perén István szolgája” szól a' Király, ki azonnal az öregre ismért. — „Az vagyok, az vagyok Fel-séges Király felkönyvez Orbán; — mit nem csinál ez a gonosz ember: uramfia, még pelen-gért is kell állanom ősz fejemmel, 's nem bo-rulhatok drága Királyom lábaihoz!”

Orbán helyett Perén Imre térdelt a' Király elejébe, 's megvallá: hogy száműzött atyjának e vadon 's ama' barlang ad menedéket. — „Látni akarom őt' lemond Mátyás komoly de nem ha-ragos hangon és szemmel. — 's Imre kivezeté atyját az üregből, sápadtan és szakálosan.

Mély illetődéssel tekint reá a' Király, „István, István! szól szelíd feddéssel, mivé teted magad’; „

— elég legyen! — én a' múltakra fátyolt vonok.

— ‘s jobbját Istvánnak, balját Imrének nyújtá,
‘s forró hála-könyük pferegtek a' Kegyelmező’
kezeire. —

Szíves öleléssel állottak azután elő a' többi
Urakj örvendezve rokonok’ barátjok’ szerencsé-
jének. — Előállott Töretlen Vidor is. „Barátom
Perén! úgymond: ne szabdaljuk mingyárt egy-
mást t ha ballagtunkban utón - útfelén öszve-
találkozunk: — harmadévvvel vassal,, csókolkod-
tunk, jer tegyük meg azt most szívvel! —

A' Király nem csak ősi birtokait adta vissza
Perén Imrének, hanem e' felett rövid időn Abauü
Fő-Ispánná is tévé. A' Királyné pedig Arionet
vezeté karjai közzé. A' hív Orbán szabados lön
‘s jutalom-birtokkal ajándékozott meg. Erdem
és szerencse magas polczakra magasztald Perén
Imrét: ‘s neve az Ország’ Nádorai’ sorában ra-
gyog. —

Ujra és szebbre építettett a' feldulatott
vár, ‘s Töretlen Vidor’ jó bányászkozásának
emlékezetére B o l d o g - K ö n e k neveztetek el.
‘s most mohos kőfalai Abaujban omladoznak! ,

Bartfay László.

ENEK A' MAGYAROKHOZ.

Hármas hegy 's négy folyam hozott
" Boldog szabad vidékeken,
Hol minden áldás töltözött
A' szép földön 's derült egen,
Van egy Nép , melly Ív, lélek , ész,
's vitéz midőn ellent zavar;
Honért Királyért halni kész , —
Ez a' dicső Nép : a' Magyar.

Szajnáat Temzét elhagyja hány,
Él kincses partviranyait,
Csudálni e' szép tartomány'
Éden tájít 's lakosságait:
Hol édes rokon - érzet
E 's al nemüt polgárosít,
Sok fut hazát, úgy fog kezét,
Hogy boldog légyen 's honnos, itt.

Habár ki mint vándor balad
E' vendégszívű telkeken,,
Kastélyban és kunyhó alatt
 Az már többé nem idegen;
Egy itt a szív — nincs pályagát —
Véd a' törvény' szelíd keze —
Úgy érzi mint otthonn magát,
 Ki a' Magyarhoz érkeze.

Minden szűz és hölgy arczokon
 Itt rózsza 's liliom virul,
's életgyönyör malasztokon
 Csillog báj szempillájirul;
Olly sok lelkes Tündért vegyest
 A' külfí honn nem lát soha,
's az bár inkább vesz honjegyest,
 Külföldihez se mostoha.

A' magyar szív' arczbélyegét
Nézhén, önbecs - tulajdonul
Őszinteség 's komoly negéd
Lángérzetébe rokonul —
Míg szép nyelved, kormánydiszed
's ruhád el nem fog hunynia:
Nemzetneved' addig viszed
Árpád fájában Hunnia!

Boldog vagy szép Magyar Haza
Hit ezredév -dacz' ellene
Minden létével halmoza
Ós törvényid' kegy istene!
Ha, mint most, hőbben ápolod
Az Ész 's Művész' remekletit:
Öröklét lesz hirgyámolod —
Szív- 's lelki kéjhon éled itt. —

Kövesd Zríny' és Hányad' nyomán
Nagy Nemzetek' példány-jelét,
's győztél minden vész' ostromán
's független dijad' megleiéd.
így Adrián 's Boszforokon
Hajód vitorlát majd ereszt,
's villog minden világfokon
A' hármas bérez 's kettős kereszt!!!

Ott o

F O G L A L A T .

	Lap.
Arpád emeltetése. (Vörösmarty.)	1
Daliás játékok. (Horvát Endre.)	2
Titoktartás. (Zordy.)	20
A' házi-barát. (Kiss Károly.)	21
Dal. (Kisfaludy Károly.) .	
A' bölcs Fejedelem. (Szenvey.)	
Kertészdal. (Makáry.)	40
Pannónia panasza. (Guzmics.)	50
Ligetemhez. (Szenvey.)	58
Az Elszánt. (Makáry.)	62
András és Béla. (Vörösmarty.)	65
A' fejér köpenyeg. (Szalai Benjámín.)	65
Bor - ének. (Bajza.) .	
Hazámhoz a' távolból. (S)	
A' kenyeres vitéz. (Kiss Károly.) .	
Vád és tett. (Zordy.)	103
Valódi barát (Guzmics.) .	104

Huszár-dal. (Döbrentei.)	
A Búvár. Ballade. (Szenvey.)	107
Éjjeli-Álma do zásom. (Idősb Gr. Teleld Fér.)	114
Nagyság, (Hrabovszky Dávid.)	116
A két férj hitvese. (Szenvey.)	1 17
Cserhalom. (Vörösmarty.)	1
Mátyás Deák. Vig játék. (Kisfaludy Károly.)	173
Egy vitézhez. (Hrabovszky Dávid.)	1 8 6
Fájdalmak. (Bajza)	187
A Csüggedohez. Episztola. (Bárány Ágoston.)	189
Kis gyermek' halálára. (Vörösmarty.)	1 9 5
Bajjal ment, vígan jött. (Szalai Benjámin.)	205
A' Szépekhez (Bajza.)	2 1 7
Bucsuzásü' hadi élettől. (Gr. GvadányiJózsef.)	220
Erzsébet. Elégia. (Kisfaludy Károly.)	221
A szép leány. (Vörösmarty.)	224
Királyi fény és kegyefmesség. (Bártfay László.)	227
Ének a' Magyarokhoz. (.)	288
Muzika.	